Serie nouă
martie 2017
3
(CLXXXVIII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

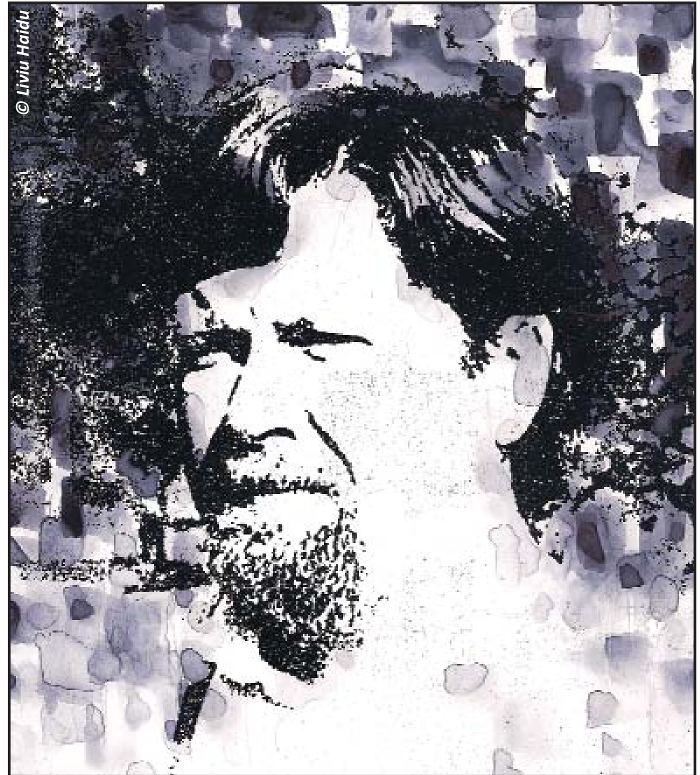
Din sumar:

✓Premiile UCMR pe anul 2016
✓Interviu cu Paul Staicu
✓”*Ierburi de leac*“ de Felicia Donceanu la Ateneu
✓Sanremo 2017
✓Cătălina Toma în SUA
✓Selecția națională Eurovision

În imagine:
muzicologul **Alexandru Leahu**,
Marele Premiul UCMR

Muzici, stofe, croieli

Muzica e ca o haină. Vrem nu vrem, astăzi anevoie ne putem dezbrăca de ea. Nu că ne-ar fi frig, ci că, aidoma pruncilor, suntem înfofoliţi, chiar dacă, uneori, s-ar cădea ca organismul să mai fie şi „aerisit" ori, pur şi simplu, să respire. Dar n-avem ce face: năpădirea noastră de către imensitatea armatelor de muzici se face, totuşi, cu preţul pierderii ataşamentului sincer, originar. E un sentiment ce se naşte din dorinţă şi slăbeşte prin posesie. În apărarea ei, muzica aduce drept principal argument diversitatea. În special a materialelor din care este confecţionată, precum şi a fasoanelor aferente. Bunăoară, muzica de tergal a Evului Mediu are o ţinută austeră, refuzând cutele, faldurile, broderiile. Se poartă ca o robă ce visează frumos, dar care trăieşte fastidios (cel puţin în imaginaţia celor ce au despuiat-o de funcţia etică). La polul opus, muzica de gabardină a Renaşterii, cu pronunţate nervuri oblice şi cusături în cruciş, pluri-direcţionale, nu e o imitaţie parţială ori o compilaţie a garderobei antice greceşti, ci o regenerare mânată de biciul titanismului, pasiunii şi erudiţiei. Muzica de brocart a Barocului se distinge prin podoabele şi înfloriturile garnisite cu fir de aur, ce însăilează tivul decadenţei unui spirit dinamic, biruitor. Frumuseţea ca bizarerire sau bizarul ca emanaţie a frumosului, stilul norilor, cum îi plăcea lui Blaga să numească această estetică foarte sugestivă pentru fantezia umană îmbracă pe de o parte straiele decadente în care sfârşeşte Renaşterea, iar pe de altă parte cele ale vitalităţii gotice, învingătoare după lunga opresiune în care secolul de aur al polifoniei îl ţintuise. Muzica de mătase ori de satin a Clasicismului, vaporoasă, de o riscantă fineţe, seamănă cu un drum scurt, pe care unul reuşeşte şi străluceşte, în timp ce alţi o mie îşi frâng gâtul. Asta pentru că e o cale presărată nu numai cu bune intenţii, ci şi cu o întreagă liotă de asociaţii speculative resorbite cu simplitate, cu o deplină simetrie, previzibilitate şi prudenţă. Oricum, dincolo de caracterul diafan, inefabil, mătasea şi satinul invită nemijlocit la precauţie. Ceea ce nu stă în firea muzicii de catifea a Romantismului, care atunci când e moale, învăluitoare, insinuantă excită catharsisul, iar atunci când e tare, dez-văluitoare, catastatică sau catastrofică oculteaza raţiunea, descătuşând plenar sentimentele, chiar instinctele. În fine, muzica de melană a Modernismului, ce încearcă să substituie lâna autentică a argonauţilor, se simte că e artificială, de multe ori contrafăcută, pentru că e „incomodă" la purtare, putând produce iritaţii, alergii şi chiar reacţii prompte de refuz. La urma urmelor e doar o iluzie ca un văl albastru pe care energia creatoare îl aruncă asupra micii şi goalei realităţi pentru a înşela raţiunea rece şi a o sili să se pună în slujba ei. (Unde mai pui că iluzia poate lesne deveni o credinţă lipsită de măsură).

Odată cu Postmodernismul, muzicile sunt tot mai puţin croite şi tot mai frecvent răs-croite. Ca să nu mai spunem că ele îşi arată cu non-şalanţă căptuşeala (adică, din ce şi cum sunt făcute). Oricât de fierbinte ar fi, apa tot stinge focul. Tot aşa, oricât de bine ar fi cusută, o muzică trebuie să fie şi dintr-o stofă de calitate.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Premiile UCMR....................2-4
Interviu cu Paul Staicu....................5-7
Aniversări....................8-9
Pe scena Ateneului....................10-15
"*Ierburi de leac*" - Felicia Donceanu...16-17
La Sala Radio....................20-22
Premieră *Romeo şi Julieta* la ONB.......18-19
În ţară....................26-29
Despărţiri....................32-33
Punctul pe j... azz....................34-35
Eurovision - preşelecţia naţională.......36-37
Al 67-lea Sanremo....................38-41
Festivalul "Mărţişor dorohoian"..........42-43
Femina - Cătălina Toma....................46-47

Premiile Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România pe 2016

Ca de obicei, în luna martie, Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România a acordat premiile anuale pentru cele mai bune creaţii, atât muzicale cât şi muzicologice, pentru activitatea din anul 2016. Cele patru secţii au premiat cele mai bune lucrări pentru cele mai înalte standarde artistice.

Marele Premiu a fost acordat muzicologului **ALEXANDRU LEAHU**, pentru întreaga sa activitate

Alexandru Leahu

creatoare, distinsă nu neapărat printr-o cantitate de volume publicate, ci prin calitatea indiscutabilă a scrierilor sale. Prof. univ. dr. Leahu este autorul a două volume de

Adrian Iorgulescu

referinţă pentru muzicologia românească, *Domenico Scarlatti* şi *Maeştrii claviaturii*, dar şi a excepţionalei

Nicolae Teodoreanu

traduceri a studiului *Cazul Wagner* scris de Friedrich Nietzsche.

Secţia de muzică instrumentală şi multimedia a acordat patru premii. *Premiul pentru lucrare concertantă* i-a fost atribuit compozitorului **ADRIAN IORGULESCU**

Octavian Nemescu

pentru lucrarea ***Perc.Concerto pentru percuţie, orchestră de coarde, pian şi clarinet***, lucrare pe care am putut-o asculta chiar în prima zi a festivalului CIMRO Days, ediţia din

Mihai Măniceanu

2015, într-o interpretare remarcabilă a percuţionistului Doru Roman. *Premiul pentru lucrări multimedia* i-a fost conferit lui **OCTAVIAN NEMESCU** pentru lucrarea ***BEseptimaIT pour 7 heures du soir Étage 4***, iar *Premiul*

Octavian Luncan

pentru lucrări camerale a fost împărţit între **MIHAI MĂNICEANU** – ***Cantabile e Presto pentru vioară şi pian*** şi **NICOLAE TEODOREANU** – ***Muguri şi flori pentru 2 viole***. **Subsecţia de fanfară** a premiat lucrarea ***Izvorul Vieţii – fantezie lirică pentru orchestră de suflători*** semnată de **OCTAVIAN LUNCAN**.

Livia Teodorescu-Ciocănea

Premiul pentru lucrare vocal-simfonică i-a fost acordat compozitoarei **LIVIA TEODORESCU-CIOCĂNEA** pentru cantata ***Mysterium Tremendum II***, lucrare ascultată în

Grigore Cudalbu

primă audiție absolută chiar în cadrul Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi (ediția jubiliară cu numărul

Olguţa Lupu

25), într-un concert răsunător care a avut loc la Sala Radio sub bagheta dirijorului Cristian Oroşanu. **GRIGORE CUDALBU** a primit *Premiul pentru lucrare corală amplă*, ca

Diana Dembinski-Vodă

recunoaştere pentru creația sa ***Quasi motet pentru cor mixt***. *Premiul pentru lucrări vocal-instrumentale* a fost acordat ex aequo compozitoarelor **OLGUȚA LUPU** pentru ***Psalm pentru mezzo şi pian*** (versuri Tudor Arghezi) şi **DIANA**

Ionică Pop

DEMBINSKI-VODĂ pentru liedul pentru mezzo şi pian ***Ceva ca rugăciunea***, compus pe versurile frumoasei poezii

Horia Moculescu

cu acelaşi titlu a lui Marin Sorescu. *Premiul Filialei Cluj* a fost oferit compozitorului **IONICĂ POP** pentru ciclul de ***3 lieduri*** pe versuri de Grigore Golubeanu.

Andrei Tudor

În zona **muzicii pop şi de jazz** l-am regăsit pe compozitorul **HORIA MOCULESCU**, distins cu *Premiul*

Dumitru Lupu

pentru muzică de jazz/muzică instrumentală, pentru miniatura pianistică ***Poate***. Din generația tânără, în cadrul aceleiași secții, **ANDREI TUDOR** a primit premiul pentru lucrarea ***Heaven and nature sing***, versuri Andreea Andrei. La categoria *Spectacol* a fost premiat musical-ul ***Adio Chiustenge***, sub semnătura compozitorului **DUMITRU LUPU**, autorul atâtor şlagăre ale anilor '70-'80 printre care şi *Mă-ntorc la tine iar şi iar, mare albastră,* piesă care şi în prezent, remixată, se păstrează în topul preferințelor ascultătorilor de radio.

Secția de muzicologie a adus pe podium două volume de mare importanță pentru cercetarea muzicală românească, ***Orizonturi componistice româneşti*** de **GHEORGHE DUȚICĂ** şi ***Geniu românesc vs. Tradiție bizantină. Imaginea cântării bisericeşti în muzicologia românească*** de **COSTIN MOISIL**. Lucrarea muzicologului

Costin Moisil

şi compozitorului Gheorghe Duțică a mai fost premiată cu Medalia de Aur la Festivalul Euroinvent 2016. Cartea lui Costin Moisil este unul dintre cele mai reuşite volume ale anului 2016, pe de-o parte prin viziunea modernă pe care autorul o extinde asupra subiectelor propuse şi mai apoi prin aspectul nou şi modern pe care îl aduc tehnoredactarea

Mihai Cosma

interioară şi design-ul coperții; un volum care poate fi aşezat fără teamă alături de publicații ale prestigioaselor edituri europene. *Premiul pentru publicistică* al secției a fost acordat muzicologului **MIHAI COSMA** pentru activitatea susținută pe tot parcursul anului 2016.

Acordarea premiilor Uniunii depăşeşte în fiecare an formalul unei ceremonii şi se completează cu o atmosferă deosebit de plăcută; oameni care se revăd după mult timp şi îşi strâng mâna bucuroşi, creatori care fac schimb de idei, membri ai Uniunii mai vechi şi mai noi, într-o îmbinare armonioasă a prieteniei întru artă muzicală.

Andra APOSTU

Prof. univ. dr. GHEORGHE DUȚICĂ -
Orizonturi componistice româneşti; Perpeetuum Enescu. Paradigme ale timpului polimodular

Muzica românească are şi astăzi privilegiul existenței unor personalități care inspiră generații şi idei de amplă magnitudine, Oameni care modelează – prin consistența şi profunzimea gândirii lor – resurse inimaginabile de viață, de muzică şi de suflet. O astfel de personalitate este prof. univ. dr. GHEORGHE DUȚICĂ, autorul unui eveniment editorial şi muzicologic de excepție al anului 2016: lansarea celor două volume intitulate ***Orizonturi componistice româneşti*** şi ***Perpeetuum Enescu. Paradigme ale timpului polimodular.*** Prezentate inițial la Bucureşti, aceste creații de sinteză muzicologică s-au detaşat nu numai prin amplitudinea problematicilor prezentate, dar şi prin faptul că beneficiază şi de versiunea în limba engleză - o inițiativă dificil de realizat într-o lume în care universul muzicii româneşti este prea puțin… universal. Volumele reunesc sinteze de o profunzime rară şi analize care l-au preocupat pe Maestru timp de decenii: compoziția românească, dar şi universul muzical enescian.

Dacă volumul ORIZONTURI COMPONISTICE ROMÂNEŞTI abordează categorii generoase de subiecte precum:

Gheorghe Duţică

În căutarea ordinii arhetipale (S. Toduță, V. Munteanu, S. Păutza), *Elogiul simetriei* (R. Georgescu), *Metafore în sunet* (V. Spătărelu), *Antidogma mirabilis* (D. Dediu) şi *Babel după Babel*, volumul închinat memoriei lui George Enescu reuneşte cele mai importante studii specifice ale Maestrului (topos melodic şi agregare polimodală, dinamica proceselor ritmice, paradigme ale timpului polimodular, stratificări armonice).

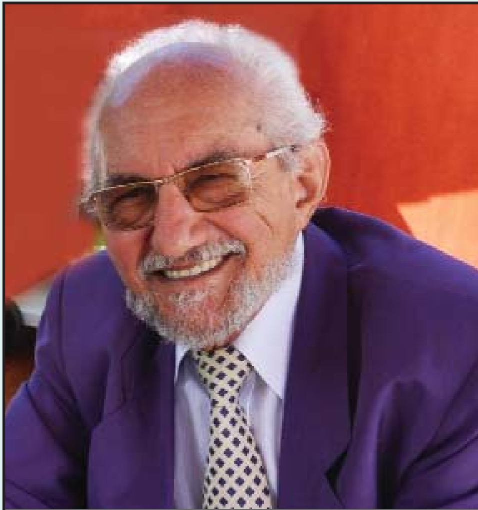
Cuvintele din prefața unuia din volume ar putea fi şi motto pentru o întreagă viață închinată înțelegerii autentice a artei muzicale, prefigurând un ideal înalt şi necesar: ***muzica trebuie să-şi redobândească virtuțile integratoare, puterea comuniunii în comunitate. Dacă ne-am sustrage pentru o clipă accelerației cotidiene, (…) ne-am întoarce privirea spre interior. Trebuie să redobândim un anumit nivel de aspirație, un anumit suflu spiritual, revitalizant, recuperator. Trebuie să recâştigăm răgazul căutării de sine. (…) Poate că această nouă alchimie ontologică (între credința sfinților, genialitatea artiştilor şi perspicacitatea riguroasă a savanților) ne va mântui de timp***.

Petruța MĂNIUȚ-COROIU

Paul Staicu - 80

Definesc unul dintre marii muzicieni români din partea a doua a secolului trecut, şi acesta este Paul Staicu. El s-a manifestat cu originalitate şi cu o spectaculozitate aparte, atât în postură de cornist concertist, cât şi ca şef de orchestră şi profesor. Mărturiile sunt o discografie amplă şi impresionantă, cât şi realizarea setului bogat al partiturilor dedicate cornului din întreaga literatură mondială a genului, remarcabile fiind în acest sens celebrele concerte de Haydn, Mozart, Glier, Richard Strauss. În postura de şef de orchestră, imprimările sale simfonice având suportul atât pe discuri de celuloid şi apoi pe noua tehnologie CD, iar mai recent pe You-Tube, acoperă o admirabilă şi largă cuprindere repertorială, în versiuni interpretative de certă sensibilitate şi vigoare.

Este de nestins, pentru noi, cei din generaţia sa, memoria solistului concertist Paul Staicu, care s-a impus cu seninătate şi superbie cu sonoritatea cornului său personalizată şi cu o rară vibraţie timbrală. Personalitatea sa complexă şi imaginativă s-a impus publicului meloman din ţară şi ulterior din cele mai importante centre muzicale din Europa şi de peste Ocean, din Statele Unite şi Canada.

Sunt puternic vii în memorie strălucirile *Orchestrei Camerata*, pe care a condus-o decenii la rând din 1968, după plecarea Maestrului Dumitru Pop. Realizări de înaltă ţinută artistică se adaugă la pupitrul dirijoral al *Orchestrei Simfonice* din Constanţa, unde a fost prezent mult timp, ca şi cele celebrate la Orchestra Simfonică a Filarmonicii „George Enescu" din Bucureşti, precum şi la toate celelalte orchestre din ţară.

Profesorul Paul Staicu, a predat cornul la Conservatorul din Bucureşti între 1966 şi 1989 şi Cursul de citire de partituri la Conservatorul din Montbeliard, Franţa, între 1990 şi 2002. Este notabil numărul mare de studenţi pe care i-a pregătit Paul Staicu în arta interpretativă la corn şi care încă şi astăzi sunt componenţi de valoare ai partidelor de acest profil din orchestrele simfonice din ţară şi din străinătate. Încă din momentul în care a fost numit Profesor de corn la Conservator, el a fost cooptat de Maestrul Dumitru Pop la conducerea Orchestrei Camerata, cu care a făcut numeroase turnee în Europa, şi nu numai.

Cariera sa de concertist virtuoz şi de şef de orchestră, îmbinată cu momente de excepţie de-a lungul a multor decenii, a fost comentată şi plasată sub egida valorilor artistice şi al succesului la public în sute de cronici, reportaje şi articole muzicale, în publicaţii româneşti, precum şi cele din Europa şi din Statele Unite ale Americii.

Cum am spus, eu fac parte din aceeaşi generaţie cu Paul Staicu, deci am avut privilegiul de a-l fi văzut în adolescenţă, şi mult mai târziu, cu entuziasmul său artistic debordant, cu fantezia sa care depăşea posibilităţile, în genere cunoscute, ale cornului. În interpretările sale se iveau universuri de confidenţe unite în real şi virtual cu spiritele de elită desprinse inspirat din partituri. Astfel, cântul la corn al lui Paul Staicu era esenţial şi revelator în gesturi eroice, cum cerea o partitură sau alta, sau de vibraţii evocatoare în plutirile de melodie.

Dirijorul Paul Staicu s-a remarcat în faţa orchestrei şi în aprecierea generală a publicului. Muzica pe care o făcea semnifica îmbogăţirea lumilor de sensuri, de impulsuri şi de valori existenţiale ale compoziţiilor simfonice în amploarea lor. El avea un instinct superior, o genă a naraţiunii dramatice şi a frenezie mişcării şi ritmului. El ilustra permanent din partituri lumi noi şi tulburătoare, lumi de nobleţe şi de sentiment, lumi ca scene de traiectorii cu mare constituenţă ideatică. Nu intenţionez vreo comparaţie aici cu dirijorii care au populat afişele concertelor simfonice de la noi, după dispariţia neuitatului George Georgescu şi după plecarea din ţară a lui Ionel Perlea şi a lui Constantin Silvestri. Spun numai că, în felul său, dirijorul Paul Staicu era distinct, incomparabil şi eu aşa mi-l amintesc.

Paul Staicu s-a născut la 7 iunie 1937, la Bucureşti. A urmat cursurile Şcolii militare de Muzică (1948-1953) singura de acest profil la acea epocă, unde a avut ca profesor pe Petre Niţulescu şi apoi Liceul de muzică cu denumirea actuală Dinu Lipatti, tot la clasa de corn, sub îndrumarea aceluiaşi profesor Petre Niţulescu, o personalitate artistică de mare autoritate, un nume de referinţă în domeniu. Apoi a continuat studiile de corn la Academia de Muzică din Praga, pe care a absolvit-o cu calificativul „Magna cum laude". Mai târziu, în urma examenului de diplomă, absolvă cursurile Academiei de Muzică din Viena, secţia dirijat de orchestră, la clasa eminentului dirijor şi pedagog Hans Swarowsky. Este distins cu premii, medalii şi diplome la concursurile de interpretare muzicală de la Birmingham, Praga, Geneva, Moscova. Debutează ca solist concertist în 1954, sub bagheta lui Constantin Silvestri, cu Orchestra Radio la Ateneul Român. Ca solist, susţine numeroase concerte în ţară şi peste hotare. Interpretările sale sunt înregistrate la Radio Bucureşti, la Berna, la Praga şi la firma românească de profil Electrecord. Între 1961 şi 1970 este membru al Filarmonicii „George Enescu" din Bucureşti. În domeniul muzicii de cameră, între 1954 şi 1968 este component al Cvintetului de instrumente de suflat „George Enescu", animat de profesorul Emil Bâclea şi înfiinţat cu aprobarea Marelui Maestru.

Este membru în jurii internaţionale, de 14 ori la concursurile de interpretare muzicală din cadrul festivalurilor *Primăvara la Praga*, *Concertino*, Praga, *Bayericher Rundfunk*, Munchen, *Castelo di Duino*, Italia şi a altora.

A debutat ca dirijor în 1963 interpretând *Simfonietta* de Britten cu Ansamblul de cameră al Filarmonicii „George Enescu" din Bucureşti. În calitate de dirijor a condus, în perioada1966 - 1978, *Orchestra Camerata* a Conservatorului din Bucureşti, apoi, *Orchestra de Studio* a Conservatorului din Bucureşti (1975 - 1978), între 1978 şi 1989 *Orchestra Simfonică* din Constanţa, iar între 1992 şi 2010 *Orchestra Simfonică* din Montbeliard, Franţa. În tot acest timp a fost o prezenţă activă conducând programe simfonice la *Filarmonica „George Enescu"* din Bucureşti, la *Orchestra Radio*, precum şi, cum am mai spus, la toate filarmonicile din ţară. Peste hotare a colaborat ca dirijor cu *Orchestra Pasdeloup*, Paris, *Orchestra Klassika* din Sankt Petersburg. A fost prezent în concertele şi recitalurile din programele unora dintre cele mai importante festivaluri muzicale internaţionale, cum sunt *Summer Arkadenhofconzerte*, Viena, *Jungendfestspieltreffen*, de la Bayreuth, sau *Gourdon* din Franţa. În 1974 a întreprins turnee cu *Orchestra Camerata*, la Paris, Berlin, Viena, iar în 1982, cu *Orchestra Simfonică* din Constanţa, în Statele Unite ale Americii şi Canada.

A făcut parte din grupul profesoral la Cursurile de vară de la Bayreuth, Germania. A susţinut comunicări ştiinţifice în 2008 la Universitatea din Montbeliard, Franţa, şi în 2007 la Simpozionul George Enescu „Ascultând muzica lui Enescu. Reflecţii cu privire la *Oedip*".

A fost distins cu Marele Premiu al Academiei Charles Cross, Paris, pentru prezenţa sa artistică în *Dixtuorul* de George Enescu, dirijat de Constantin Silvestri şi cu Medalia Fundaţiei

Herbert von Karajan, cu *Orchestra Camerata*, Berlin, 1974. A mai fost distins cu Medalia aniversară *Richard Wagner*, cu *Orchestra Camerata*, Bayreuth, 1974, cu Medalia orașului Montbeliard, Franța, cu Medalia orașului Exincourt, Franța.

Despre Paul Staicu sunt referințe lexicografice în *Who's in Music*, Cambridge, Anglia, în 1994 și în 1985 în *Who' s in the World*, Universal Intelligence Data Bank of America, precum și în *Lexiconul Interpreți români* de Viorel Cosma. Pe You-Tube există interpretări ale lui Paul Staicu la pupitrul Orchestrei din Montbeliard, al Orchestrei din Constanța, al Orchestrei Camerata, peste 90 de titluri.

Această alăturare de succese practic impresionante este și de o frumusețe sentențială. Și este aici locul de a-l aminti pe Hegel care a spus „Arta este viața glorioasă a Naturii", și Paul Staicu a excelat ca un dat în gama acestor corolări.

Actualmente, Paul Staicu locuiește într-o regiune din estul Franței, departamentul Doubs, celebră și pentru faptul că mari personalități artistice și științifice s-au născut acolo. Printre mulți alții, Georges Cuvier, marele savant, fondatorul științei paleontologiei, scriitorul Victor Hugo, un colos al literaturii mondiale, frații Louis și Auguste Lumieres, realizatorii primei proiecții cinematografice în plan universal, ilustrul chimist și medic Louis Pasteur, pictorul de mare talent și de intuiții surprinzătoare Goustave Courbet.

Într-o scrisoare ce mi-a fost adresată, Paul Staicu mărturisește: *Nu știam că Domnul Senator și Primar al orașului Montbeliard, va înființa o orchestră simfonică, profitând de prezența mea, ca să nu zic pentru mine, așa cum mi s-a spus. Înființasem atâtea „Camerate", în fiecare an din cauza schimbării studenților, și rezultatul trebuia să fie mereu în creștere. Se pare că așa a și fost de vreme ce am câștigat Medalia Fundației Karajan. [...] Orașul Montbeliard se află într-o „aglomerație" urbană de 100.000 de locuitori. Nu este „Paris", și este foarte bine așa. Sunt OAMENI, oameni care iubesc muzica.*

La întrebările pe care i le-am pus, Paul Staicu mi-a răspuns cu talentul său de a fi volubil, profund cunoscător al lumii muzicale și admirabil gânditor la tot ce se referă.

Mircea Ștefănescu: *Care sunt pentru Dumneavoastră primele impresii și impactul cu muzica, de-atunci, așa cum spune Eminescu „din negura de vremi"?*

Paul Staicu: Nu cred că cineva ar putea defini cu exactitate ziua din care a început să-i placă muzica. Dacă primele impresii sunt sesizabile îndeobște în frăgezimea anilor, atunci, pentru a mă înscrie în cadrul eminescian pe care mi l-ați propus, se poate spune că din ambianța mediului recepționăm sunetele, iar ele se transformă în muzică, sau recepționăm muzica, iar ea se transformă în stare de spirit, lucru la care aderăm puternic, prin simpatie. Iată, sunetele se apropie „cu ușor măruntul mers, readuc melancolia, iară ea se face vers.." Sunetele sunt în aer, ajunge să ne aplecăm urechea, să le înțelegem să le redăm altora, fie prin scris, fie prin energia vibrațiilor, energie recepționată la rândul ei și dusă mai departe, în nesfârșit... iată de unde cred că o luăm toți. Eminescu pe care mi l-ați propus, se confundă cu întreaga fire.. Poate la vârsta citirii versurilor lui să fi auzit și muzica acestor versuri, precum și alte muzici, eram copil, în orice caz...

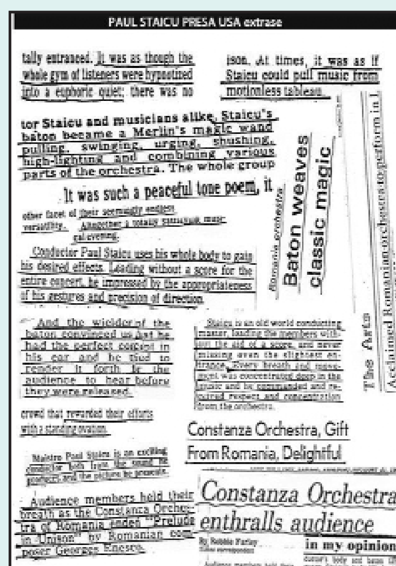
M. Ș.: *Au fost, cum știm, multe momente de grație în biografia dumneavoastră. Ne puteți vorbi despre două-trei dintre acestea?*

P. St.: Momentele de grație pot fi multe, dar esența lor este una singură - grația însăși. Când am obținut primul Premiu Internațional în 1953, când am debutat sub conducerea lui Constantin Silvestri, în 1954, când am obținut Medalia Fundației Karajan cu Orchestra Camerata, când am citit scrisoarea pe care mi-a adresat-o Dmitri Șostakovici, sau cele 64 de concerte în USA, toate au fost momente de grație, fiindcă în acele momente, cântând sau dirijând, mă gândeam la același lucru, la aceeași unică forță universală care deși poate avea mai multe nume, nu este decât una singură.

M. Ș.: *Ați revenit deseori în țară. Ați fost împins spre acel „sunet fundamental" despre care vorbește Enescu?*

P. St.: Mai întâi o mică paranteză și o mică precizare. Din țară eu nu am plecat niciodată. Nu doresc să intru în cotidianul dezagreabil.Voi spune că eu am ieșit din țară prima oară în 1956, la Geneva. Din 1983, după turneul în USA și Canada, până în 1989 am fost *persona non grata*, eu și întreaga mea familie. Aș fi putut rămâne în afară, încă din 1956. Nu am făcut-o. În 1989 am ieșit după șase ani de interdicție, la Munchen, pentru a 14-a oară în juriu și am continuat în Franța pentru o operație de pontaj, după două infracturi, plus restricția de a mai putea continua în țară. Am încheiat paranteza.

Îmi amintiți de „sunetul fundamental". Situat în jos, el degajă armonicele în sus. Voi inversa această imagine și voi spune că „sunetul fundamental" poate fi situat și sus, ca grația însăși din care se desprind, coborând spre noi, ca niște raze, stările de spirit care o compun. Dacă Enescu vorbea despre drumurile nesfârșite și cumpenele fântânilor de apă ale Moldovei, eu vă pot vorbi despre cele ale Bărăganului, cu mirosul reavăn al pământului nostru care îți intră în suflet pentru totdeauna, atunci când mergi cu brazda la arat. În Bărăgan sau în Moldova suntem în același Univers. De ce l-am căuta în altă parte? Este și acesta un „sunet fundamental" enescian, sunetul fundamental, rezonanța pământului nostru, cu toată coroana lui extraordinară de sunete armonice, îl duc cu mine oriunde aș fi, și îl voi lua chiar și dincolo...

M. Ș.: *Ati avut o colaborare continuă și de succes cu compozitorii români cărora le-ați interpretat lucrările și pe care i-ați lansat spre reușită. Îi puteți cita pe unii dintre acești împătimiți de creația muzicală?*

P. St.: Creația și arta interpretativă fac o unitate. Se inspiră și se expiră (exprimă) reciproc, fac împreună o respirație completă. Îndeosebi cu Orchestra Camerata a Conservatorului din București, dar și cu Orchestra Radio și cu Filarmonica „George Enescu" din București, sau la multele orchestre ale orașelor din țară, am interpretat muzica românească cu drag, nu neapărat din obligație. Iată, de exemplu, nu aveam obligația să dirijez atât de multe lucrări românești în străinătate. Țările de predilecție din Europa au fost Germania, Spania, Franța, Austria, și mai departe, USA și Canada. În Berlinul de Vest de pe vremuri am dat chiar două concerte integrale cu muzică românească. Pentru un asemenea lucru nici chiar „Partidul" nu putea obliga pe nimeni. Cu scuze pentru lipsa unei liste exhaustive, amitesc, începând cu generațiile

care ne preced, pe George Enescu, Alfonso Castaldi, Sabin Drăgoi, Marţian Negrea, Paul Constantinescu, Constantin Silvestri, Theodor Rogalski, Ovidiu Varga, Anatol Vieru, Ştefan Niculescu, Tiberiu Olah, Doru Popovici, Dan Voiculescu, Sabin Păuţa, Edy Tereniy, Mihai Moldovan, Nicolae Brânduş, George Draga, Cornelia Tăutu.

Da, există expresia ca cineva să fi „lansat" pe altcineva. Termenul este impropriu pentru mine. Fiecare se „lansează" prin propria-i valoare. Cum era firesc, am avut dialoguri interesante, fructuoase, cu maeştrii ai căror muzică am interpretat-o. Amintirile care nu dorm, ci se odihnesc numai, îşi fac apariţia şi îmi spun că printre cele mai profesionale, frumoase şi calde momente le-am avut cu Marina şi Ulpiu Vlad. Eram aproape unii de alţii şi admiraţia mea pentru ei era sinceră. Îi stimam mult. Erau şi sunt amândoi pasionaţi de arta lor, pentru creaţia lor. Îmi amintesc cu câtă aplicaţie şi dăruire îmi prezentau, îmi explicau compoziţiile lor, aşa încât totul în interpretarea noastră, a *Cameratei*, să redea întocmai talentul, pasiunea şi meşteşugul pe care l-au pus în creaţiile lor.

M. Ş.: *În primul plan al preocupărilor dumneavoastră interpretative şi-au avut locul şi alti compozitori români cu creaţii artistice notabile.*

Medalia Fundaţiei Karajan (1954)

P. St.: Din creaţia enesciană, în afara ***Dixtuorului*** dirijat în Germania şi Franţa, a ***Simfoniei de cameră***, a ***Rapsodiilor*** şi a celor două **Intermezzi**, am prezentat în concert cu precădere ***Rapsodia a II-a***. În repertoriile mele de concert şi-au găsit loc deseori creaţii semnate de Sabin Drăgoi sau de Marţian Negrea. Dar cu aceşti doi compozitori m-am întâlnit studiindu-le partiturile şi cunoscându-le caracteristicile artei lor. La Sankt Petersburg mi-au spus că nu o cunoşteau, dar s-au lăsat pe deplin cuceriţi, au fost surprinşi şi admirativi! Nu mai puţin la Paris, cu Orchestra ***Pasdeloup***. Fireşte gusturile se schimbă. Nu numai forţa evocatoare sau lirismul cuceritor dar elementele, construcţia sunt impresionante. După o temă „Occident" se deschide farmecul „Orientului" prin melodii prezentate în moduri întregi sau parţiale, ca: eolian, oriental, dorian, frigian, locrian. Apoi suprapune aceste teme pe o manieră Vest, imitaţie, contrapunct, canon, stretto, apoi să se iscălească cu pana flautului la sfârşit: G,Ges,Fis,E, Es,C...

Prezenţa melodică Occident-Orient este evidentă în România. De ce nu ar fi abordat osmoza? Geniul nu are vârstă. Lui Mihai Moldovan i-am dirijat ***Vitralii***. Ne întâlneam des la Radio. Cu ***Suita*** dragului Sabin Păuţa am „ţipurit" totă Spania, apoi în USA ne-am întâlnit şi mi-a dat mateialul ***Simfoniettei*** sale, pe care am dirijat-o deasemeni în Franţa. Nu cred ca cineva să nu fi cântat cele ***Trei dansuri Româneşti*** de Theodor Rogalski. Dacă nu măcar le-a fredonat, întratât sunt de inspirate, atrăgătoare, molipsitoare. Le-am dirijat, bineînţeles.

Nu mai spun de ***Codex Caioni*** de Doru Popovici. Apoi ***Trepte ale tăcerii*** care este lucrarea lui Anatol Vieru pe care am pregătit-o cu autorul ei înaintea prezentării în concert, cu *Orchestra Camerata* şi cu Irina Staicu la clavecin, în programul uneia dintre ediţiile *Festivalului Enescu* din anii 1960-70. Fără să mai amintesc ***Suita în stil vechi*** de Enescu şi, mai ales, al său ***Concert pentru orchestră***, pe care le-am dirijat atât de des.

Formarea unor ***Formanţi*** nu necesită o mai puţină preocupare: iată o altă lucrare, ce mi-a dat ocazia, între altele, pentru a schimba puncte de vedere fructuoase cu compozitorul Ştefan Niculescu, înaintea prezentării acestei lucrări ale sale în Berlinul de Vest.

În locuinţa din strada Ştirbei-Vodă, în afara câtorva discuţii cu maestrul Anatol Vieru, o întâlnire în prezenţa maestrului Ştefan Niculescu şi a impresarei noastre din Spania, rămâne de neuitat. Admirând originalitatea muzicilor pe care noi le cântam în străinătate şi neînţelegând că persoane atât de amabile pot compune o muzică atât de valoroasă, întrebă cu o candidă îndoială dacă nu cumva au fost ajutaţi şi de alţii la crearea propriilor opere. La început, stupoare! apoi, destindere...

Ecourile datinei semnată de Constantin Simionescu este o lucrare de care m-am apropiat mult în prezenţa autorui ei. Extraordinar la Constantin Simionescu era marele lui spirit analitic. Primele noastre întâlniri au fost prin anii 1945-1950, în cadrul Scolii Militare de Muzică cand ne-am dat cele „patru mâini" pentru a descifra împreună la pian.

M. Ş.: *Ati avut constant o legătură cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Care sunt consideraţiile Dumneavoastră cu privire la acest subiect?*

P. St.: Vizitele nu puteau conturna Uniunea Compozitorilor. O dată chiar am prezentat la Simpozionul „Enescu" o Comunicare intitulată „O semnătură pentru eternitate". Ea a fost ţinută şi la Universitatea din Montbeliard. Comunicarea este concentrată pe o observaţie personală din opera **Oedip** de George Enescu. Veţi remarca faptul că momentele cruciale ale operei sunt legate cu variaţia motivului, transpus, bineînţeles, format din notele în: solmizaţie latină *Sol-(Sol bemol)-Fa diez–Mi–Mi bemol–Do*; solmizatie germană *G- ges- Fis- E- Es-C*. Rezultat: G-eor-ges- Fis d'E-u-Es- C-o. Adică: *George, fiul lui Enescu*. Iată, Stimate Domnule Ştefănescu, cum după părerea mea, numele lui Enescu este înscris în Muzică.

5 XII 1973. Москва

Paul Staicu
Bd Republicii 103
Bucureşti III
Romania

Cum era genial, acest lucru care este de toată evidenţa nu putea să fi fost o întâmplare în scriitura lui. De altfel această tentaţie există începând cu B- A- C- H-, Schumann, Şostakovici, pentru a enumera doar câteva nume.

Cu altă ocazie, în cadrul Concertelor muzicii noi, lui Paul Cristian Staicu i s-a cântat în primă audiţie lucrarea ***În capcană***.

Pentru a răspunde la întrebarea despre consideraţiile personale cu privire la muzica românească de azi, nu o pot face, fiindcă nu sunt în legătură directă cu ea. Cred însă cu convingere că este o muzică valoroasă, ce conţine atât vigoare cât şi poezie, iar o muzică valoroasă şi specifică, precum este muzica noastră, dăinuie prin propria-i forţă.

***

Pentru Paul Staicu autorităţile politice şi administrative din departamentul Doubs au înfiinţat la Montbeliard o Orchestră simfonică permanentă, într-un gest de celebrare şi omagiere a prezenţei acestui român şi Mare Maestru în mijlocul lor. În scrisoarea trimisă de celebrul compozitor rus Dimitri Şostakovici marelui nostru muzician, interpret şi dirijor, primele cuvinte sunt "***Mult stimate Paul Staicu***". Paul Staicu, muzician format în România. România care, pentru el, este oriunde se află.

Mircea ŞTEFĂNESCU

Doru Popovici - 85

Ilustrul gânditor J. W. Goethe evoca senectutea ca aură a înţelepciunii şi aducea un proverbial omagiu moştenirii spirituale a omenirii. Este acesta un model de cinstire a valorilor, care în cultura noastră muzicală este întruchipat de George Enescu prin preţuirea acordată de el creaţiei unor maeştri începând cu J. S. Bach, ca şi artei unor virtuozi ca E.- A. Isaïe ("on non discute pas avec Zeus!") precum şi prin sublimarea în creaţii proprii a melosului perpetuat de anonimi rapsozi. În climatul statornicit de Enescu, generaţii succesive de slujitori ai artei sonore – compozitori, interpreţi, teoreticieni, pedagogi – s-au profilat ca puternice personalităţi.

O personalitate consacrată în acest context este Doru Popovici, compozitor, exeget, promotor de valori, scriitor şi poet de larg orizont, militant neobosit pentru progresul vieţii noastre spirituale.

Este fiu al Banatului, zămislit în palpitul existenţial al acestei părţi de ţară "frunce de ţară", vatră de istorie şi de cultură, leagăn al latinităţii, în al cărui spaţiu au văzut lumina zilei muzicieni de seamă precum Tiberiu Brediceanu, Ion Vidu, Sabin Drăgoi, Béla Bartók, Zeno Vancea. A poposit aici cu înflăcărare patriotică, muzicianul Ciprian Porumbescu în bejenie din Bucovina ocupată; s-au consacrat în repertoriul coral "răsunet din Ardeal" şi " răsunet din Crişana"; a activat, cu un mileniu în urmă o instituţie de învăţământ scholastic cu discipline printre care şi muzica; a fost pusă în lumină *Missa bănăţeană* de Michael Haydn. Toate acestea sunt rădăcini şi aripi pentru muzicienii de ieri şi de azi porniţi din venerabilul ţinut românesc.

Printre muzicienii porniţi de aici se află aşadar Doru Popovici, care s-a instruit mai întâi la Timişoara unde a avut printre profesori pe Liviu Rusu, pribegit din Bucovina ocupată; erau anii în care capitala Banatului a găzduit muzicieni clujeni izgoniţi prin neagra cedare din trupul Transilvaniei.

Doru Popovici s-a perfecţionat la Conservatorul din Bucureşti ca discipol al unor maeştri, care, după exemplul lui Enescu, reprezentau o estetică şi o tehnică de şcoală europeană modernă.

Atras în primii ani, ai afirmării sale componistice, de mirajul noilor orientări în ofensivă în perioada modernă, tendinţă consolidată prin anii 1950, când a participat la cursurile de perfecţionare organizate la Darmstadt, tânărul nostru muzician a formulat atunci opinii critice la adresa unor maeştri consideraţi ca tradiţionalişti şi cărora li se reproşase într-o epocă nu prea îndepărtată excesul de modernitate. Foarte curând însă, activitatea la Radiodifuziune, căruia i-a fost fidel decenii de-a rândul, asemenea unui pasionat şi competent tribun, ca şi aprofundarea contactului cu viaţa şi cu instituţiile muzicale i-au conferit lui Doru Popovici o majoră şi definitivă motivaţie. S-a înscris în drumul ascendent al muzicii noastre într-o vreme în care era nevoie de aportul talentelor autentice pentru eradicarea dogmatismului impus din afară sau "de sus", pentru direcţionarea în consonanţă cu spiritualitatea românească şi cu evoluţia artei sonore în plan mondial.

Ca exeget şi creator, Doru Popovici s-a dedicat decriptării opusurilor unor maeştri ca şi compoziţiilor de "avangardă", demers problematic în anii postbelici implicând criterii ideologice şi estetice precum şi o profundă şi subtilă analiză a structurilor sonore.

Ca şi alţi colegi de generaţie, stimulaţi de orientarea valoroasă, îndrăzneaţă a repertoriului liric, simfonic şi cameral, D. Popovici s-a îndreptat cu tot sufletul spre cunoaşterea şi punerea în lumină a creaţiei perene din arta sonoră universală. A identificat în arta Renaşterii un tezaur spiritual pe care l-a actualizat cu exemplară pasiune şi competenţă. În volumul *Muzica Renaşterii în Italia*, evocă sub genericul *Italia, patria cântecului solar*, etape succesive cum sunt Ars Nova, secolul XV, afirmarea artei lui G.P. da Palestrina „sau era de aur a madrigalului, a motetului şi a missei" portretizând pe F. Landini, L. Marenzio, A. şi G. Gabrieli, O. Vechi. J. Peri, A. Banchieri, C. Monteverdi. Convins că „Arhitectura muzicii Renaşterii italiene a generat, în multe privinţe, forma cultivată de un Nono, Berio, Boulez sau Stockhausen, prin înlăturarea voită a reprizelor", de tip monteverdian, D. Popovici pune în lumină principii ale aceleiaşi mari şcoli de creaţie de rezonanţă în muzica românească modernă constând în cultivarea madrigalului care „constituie punctul culminant al creaţiei noastre corale"; ilustrează aceasta cu *Scene nocturne pentru două coruri a cappela* de Anatol Vieru (p.a.1967), un madrigal dramatic de tip monteverdian.

Fascinat de valori începând cu acelea proprii lui Giovanni Pier Luigi da Palestrina, Gesualdo di Venosa, Claudio Monteverdi până la maeştrii creaţiei de operă precum Giuseppe Verdi, Richard Wagner, Giacomo Puccini, cărora le închină studii şi compoziţii votive, în consonanţă cu glorificarea lui Palestrina, cum întâlnim în poezia lui Victor Hugo şi a lui Mihai Eminescu precum şi în *Tratatul de estetică muzicală* a lui D. Cuclin, Doru Popovici compune *Omagiu lui Palestrina,* cantată pentru instrumente de suflat, percuţie, coarde, cor de femei, solo de soprano şi mezzosoprano pe text liturgic. Interpretată la 20 iunie 1966 de Orchestra Cinematografiei sub bagheta lui Paul Popescu, compoziţia cuprinde *Preludio*, de expresivitate gravă, cu o culminaţie a densităţii polifonice; *Improvvisazione*, monodie; *Motteto*, oferind dialogului vocal-instrumenteal prilejul unei ample desfăşurări

contrapunctice în spiritul vechilor maeştri. Prinosul de actualizare a unor monumente ale muzicii vechi se concretizează în orchestrarea compoziţiei *Orfeu, favola in musica* de C. Monteverdi, dar şi în reînveşmântarea unor melodii din antologii româneşti de epocă. Edificatoare în acest sens este drama muzicală *Giordano Bruno*, pe care o putem considera drept un admirabil răspuns la dezideratul formulat de Franceso de Sanctis în ampla sa lucrare de sinteză *Storia dela letterratura italiana* (Torino, Einaudi, 1962, p.767): "Come Dante, Bruno attendeva la sua risurrezione".

Prezentată în concert în Studioul 8 al Radiodifuziunii, la 4 XI 2004, de un ansamblu alcătuit din Georgeta Stoleriu (soprano), Pompei Hărăşteanu (bas), Marin Cazacu, Olguța Mănescu şi Andreea Timpras (violoncel), Oana Velcovici (piano), Corul de femei al Corului Academic Radio, sub bagheta dirijorului Dan Mihai Goia, lucrarea a impresionat prin puterea cu care evocă martirajul acceptat de erou ca sancţiune a abuzului autorităţii eclesiastice în direcţia monitorizării conştiinţelor. Libretul, scris de compozitor, este inspirat de aforisme ale unor poeţi printre care Lucian Blaga, autor al unor versuri cum sunt cele intitulate *Giordano Bruno cântă balada permanenţelor* (cf. *Orizont* I, nr.1, ianuarie 1969, p.39). Opera se impune prin expresivitatea gravă, tensionată; în final un motet comportă o linie melodică de atmosferă încordată, contrapunctată de ea însăşi cu un profil inversat şi de vocea de bas într-o formă augumentată. Corul comentează sfâşietoarea dilemă asemenea personajului omonim din tragedia antică.

Poartă deasemeni amprenta artei componistice a lui D. Popovici creaţii simfonice, vocal-simfonice, instrumentale, opere cu mesaje tulburătoare, lieduri pe texte ale poeţilor clasici şi moderni ca şi ale lui Petru Zeno Popovici, fiul compozitorului de referinţă.

Doru Popovici evocă deasemeni în compoziţii proprii personaje ale eposului biblic, aşezăminte de cult, embleme ale artei bizantine şi gregoriene, personalităţi şi evenimente ale istoriei româneşti şi universale, particularităţi ale spiritualităţii unor popoare.

Dorindu-i din inimă sănătate şi noi succese în nobila dăruire pe tărâmul muzicii îi spunem acestui mare muzician un călduros La Mulţi Ani!

Vasile TOMESCU

Dan Dediu - 50

Dan Dediu a împlinit recent 50 de ani, iar de mai multe decenii trăieşte, "radicalizat", în "gherile", cu "metode ficţionaliste", aşa cum scrie muzică.

Creaţia lui Dan Dediu a adunat deja un număr impresionant de opusuri (160), gata de a se multiplica cu rapiditate supersonică - *Frenesia* inspiraţiei şi *Verva* care îl animă ating cote maxime cu fiecare sunet înscris pe portativ. Desigur, ritmul trepidant al muzicii te poate afecta

– *Spaima* sau *Hyperkardia* sunt stări pe care le poţi simţi pe propria piele când vii în contact cu lumile sonore construite de compozitor. Sau te poţi cufunda în lumi imaginare, populate de fiinţe fantastice precum *Inorogul*, *Grifonul*, *Hipogriful*, *Mandragora*, *Sfinxul sau Dragonul*. Nu-i sunt străine muzicianului nici fabulaţiile tragi-comice ale lui *Münchhausen*, nici farmecul eternei *Eva!*. El te ajută să călătoreşti cu uşurinţă în spaţii şi timpuri diferite, odată cu *Uvertura pe teme săseşti* sau *Atlantis*, şi găseşte în ritm de dans *O scrisoare pierdută*, traducându-l muzical pe Caragiale.

Încerc să dau pe scurt o explicaţie a originalităţii muncii de compozitor a lui Dan Dediu.

Muzica sa oferă una din soluţiile viabile, de succes ale componisticii româneşti prin sintezele pe care le realizează. Modalităţile de exprimare sunt variate în ceea ce priveşte formele şi genurile, tehnicile de compoziţie, formulele instrumentale abordate. Cunoscător al tendinţelor stilistice actuale, le atinge, dacă este nevoie, le filtrează şi le foloseşte urmând necesităţile voinţei sale creatoare. În acelaşi timp, nu are prejudecăţi în acţiunea de sudare a propriilor idei cu alte surse provenind din tradiţie şi din rezervoare culturale diverse. Propriul stil este asigurat. Mâna care strânge atâtea daruri este fermă, iar fantezia neobosită scoate la iveală lumi sonore când pregnante, năvalnice, la limita nebuniei, când lirice, tainice, magice. Simţul formei extrem de bine stăpânit este conectat la fineţea detaliului. Există un echilibru perfect între eficienţa mijloacelor pur muzicale şi calitatea lor expresivă. Munca laborioasă, temeinică este însufleţită de o patimă a exprimării prin sunete care are puterea să trezească interesul şi mai ales să emoţioneze.

Şi chiar dacă la imaginea de compozitor mai adăugăm imensa energie dedicată Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti, în calitate de rector (până în 2016) şi de profesor universitar, activitatea de pianist, muzicolog, director artistic de festivaluri de muzică contemporană şi al Ansamblului „Profil", titlurile de doctor în muzică şi *doctor honoris causa*, numeroasele premii şi distincţii obţinute, abia dacă atingem, fie şi statistic, forma, nicidecum miezul portretului pe care Dan Dediu îl merită. Să ne gândim cu bucurie însă la ceea ce el va împlini în următorul semicentenar.

La mulţi ani, Dan Dediu!

Antigona RĂDULESCU

Concert simfonic

În zilele de 16 şi 17 februarie 2017, Filarmonica bucureşteană a fost gazda unui eveniment muzical de înaltă ţinută artistică, realizat cu dăruire şi profesionalism de dirijorul Horia Andreescu, pianista Elisabeth Leonskaja şi orchestra instituţiei; programul a fost alcătuit din ***Suita „Estancia"*** de Alberto Ginastera, ***Concertul în la minor opus 16, pentru pian şi orchestră*** de Edvard Grieg şi ***Simfonia I în mi minor, opus 39*** de Jean Sibelius. Ca notă generală, am remarcat o viziune originală asupra repertoriului prezentat, materializată printr-un stil interpretativ în acelaşi timp dens şi clar, ce a valorificat plenar experienţa şi talentul artiştilor. Manifestarea muzicală (la care am asistat în 17 februarie ac) a avut şi un rol educativ, deoarece a înlăturat dilemele unor spectatori legate de câteva întrebări precum: Ce ştim despre anumiţi compozitori ori interpreţi? Ce nu ştim şi ar trebui să aflăm? Ce e de făcut când credem că nu mai putem afla nimic nou despre ceea ce nu ştim decât parţial? Protagoniştii

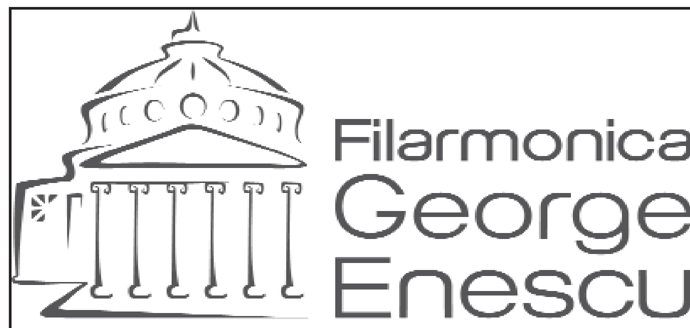

Elisabeth Leonskaja

concertului au demonstrat că pot dezvălui mereu alte faţete, alte frumuseţi ale unor lucrări bine cunoscute, atunci când acestea beneficiază de interpretări autentice, remarcabile prin profunzimea gândirii muzicale, sensibilitatea nuanţată şi experienţa fiecăruia.

Programul a debutat cu ***Suita „Estancia"*** a compozitorului argentinian Alberto Ginastera, lucrare cuceritoare, plină de fantezie şi culoare, structurată în patru parţi, în care se remarcă fascinaţia autorului pentru muzica de dans şi faţă de tradiţiile poporului său. Captivat de frumuseţea partiturii, maestrul Horia Andreescu a însufleţit orchestra, care a transmis o varietate originală de imagini muzicale şi un bogat diapazon sentimental. Dacă în prima parte, intitulată *Lucrătorii agricoli*, autorul aduce în atenţie atmosfera plină de vitalitate şi strălucire a începutului unei zile de muncă (utilizând cu ingeniozitate formule ritmice originale, dar şi instrumentele de suflat şi percuţie), în partea a doua, *Dansul grâului*, el creează un tablou contrastant, plin de sensibilitate şi de savoare, în care se remarcă solo-urile de flaut şi vioară. Ultimele două părţi, intitulate sugestiv *Văcarii* şi *Dans final*, constituie un omagiu adus poporului argentinian şi folclorului acestuia. Prestaţia de excepţie a orchestrei, conduse cu multă fantezie, aplomb şi dezinvoltură de Horia Andreescu a cucerit şi fascinat publicul.

Concertul în la minor opus 16, pentru pian şi orchestră de Edvard Grieg a avut-o ca solistă pe apreciata pianistă Elisabeth Leonskaja, pe care publicul românesc o

admiră de mai bine de 5 decenii, amintindu-şi de premiul I obţinut de aceasta la Concursul Internaţional *George Enescu*, ediţia 1964. Împreună cu dirijorul şi orchestra, pianista a urmărit să evidenţieze nu doar tumultul interior, ci mai ales poezia şi magia pe care muzica lui Grieg le evocă. Solista a pus în valoare calităţile de excepţie ale muzicii, evocând sugestiv cuvintele profetice ale lui Liszt despre tânărul Grieg: „un talent viguros de compozitor, plin de gânduri, inventiv şi de bună calitate, care urmând un drum natural se va ridica la un rang elevat". Elisabeth Leonskaja a făcut dovada stăpânirii unei arte pianistice complexe, caracterizată prin rafinamentul tuşeului care îi permite să realizeze o mare diversitate sonoră şi expresivă. Publicul a fost captivat de muzicalitatea cuceritoare, cu care artista a evocat imaginile pline de farmec şi prospeţime şi a realizat momentele marcate de elan sentimental. În prima mişcare *Allegro molto moderato*, solista a evidenţiat cu măiestrie temele de anvergură, dar şi pe acelea care evocă lirismului interiorizat şi serenitatea. Împreună cu dirijorul şi orchestra a realizat un caleidoscop de imagini muzicale emoţionante,

Horia Andreescu

care nu au fost umbrite de cele câteva imprecisiuni tehnice. În mişcarea a doua, *Adagio*, artista şi-a concentrat atenţia asupra redării nobleţei expresive, realizând momente pline de dăruire şi sinceritate; cântul pianistic a conferit vibraţie şi sens fiecărui sunet şi motiv muzical. Cea de-a treia mişcare, *Allegro moderato molto e marcato*, i-a prilejuit ocazia de a-şi dezvălui propria viziune artistică. Faţă de versiunile cunoscute, care vizează strălucirea, pregnanţa şi latura dansantă a muzicii, solista a preferat un tempo mai aşezat, în care a acordat prioritate muzicalităţii. Prestaţia pianistică a beneficiat de susţinerea eficientă şi expresivă, realizată la cote artistice superioare, prin colaborarea fructuoasă cu maestrul Horia Andreescu şi orchestra.

În partea doua a programului a fost interpretată ***Simfonia I în mi minor, opus 39*** de Jean Sibelius, lucrare monumentală cu profund impact emoţional şi estetic asupra publicului de pretutindeni. Prestaţia magistrală realizată de Horia Andreescu la pupitrul orchestrei

Filarmonice ne-a amintit de epoca de glorie a acesteia, când era condusă de George Georgescu. Realizată după modelul simfoniilor în formă cvadripartită, lucrarea evidențiază originalitatea componistică a lui Sibelius, capacitatea sa de a crea melodii și armonii neconvenționale, momente grandioase, tensionate, dar și o atmosferă narativ-rapsodică de o rară frumusețe. Prima mișcare, *Andante ma non troppo, Allegro energico* a evocat convingător factura romantică a discursului muzical, precum și trăsăturile moderne și inovatoare ale creației compozitorului. În mișcarea următoare, *Andante (ma non troppo lento)*, artiștii de pe scenă au redat cu sensibilitate și măiestrie un caleidoscop emoționant de imagini muzicale și stări sufletești. Dacă mișcarea a treia, *Scherzo*, s-a remarcat prin impetuozitate, pregnanță și strălucire, în *Finale (Quasi una fantasia)*, muzicienii au făcut dovada stăpânirii depline a tuturor deprinderilor instrumentale, transmițând un mesaj plin de vitalitate și generozitate.

Evenimentul muzical de la Ateneu a confirmat necesitatea reluării periodice a creațiilor muzicale reprezentative. Dirijorul Horia Andreescu știe că emoția estetică provenită de la o capodoperă se purifică și se intensifică odată cu trecerea timpului. Grație interpretării la cel mai înalt nivel artistic, *Simfonia I* de Sibelius ni s-a părut mai frumoasă, mai cuceritoare și mai bogată în semnificații. Mai mult ca oricând, publicul de astăzi are nevoie să contemple emoția elevată și superioara elaborare artistică a creațiilor muzicale valoroase. Acest deziderat îl poate realiza, ascultând interpretări de referință ca aceea de la Ateneul Român.

Carmen MANEA

Daniel Dascălu

Am ascultat cu mult interes recitalul lui Daniel Dascălu în Stagiunea de marți seara la Sala mică a Ateneului, în data de 7 februarie 2017. E interesant si stimulant să asculți interpreți tineri în perioada definirii personalității artistice și acumulării repertoriului - și în ultimul timp ne putem mândri cu câțiva pianisti tineri în plin avânt care își desăvârșesc studiile în străinătate și revin periodic să cânte la Bucuresti. Programul era atrăgător: alături de două studii transcendentale de Liszt, pe afiș erau anunțate *Davidsbündlertänze* de Schumann, o piesă cântată mai rar decât, să zicem, *Kreisleriana, Studiile simfonice* sau *Carnavalul.*

Absolvent al Universității de Muzică din București, Daniel Dascălu studiază în prezent la Viena cu Martin Hughes și susține o constantă activitate concertistică în țară și în Europa (Dresda, München, Viena ș.a.)

S-au putut vedea și auzi de la început o școală muzicală serioasă, un cântat cultivat, inteligent, sensibil și mijloace tehnice foarte bune. Longilin, dotat cu mâini mari, Daniel Dascalu a cântat *Studiul transcendental nr.7, „Eroica"* cu un amestec ingenuu de bravura și timiditate; cu o mână stângă mai timbrată, cu o mai mare precizie atât în tehnica „măruntă" cât și în cea de octave și cu mai mult panaș în anumite pasaje, odată rodat, acest studiu va deveni probabil una din piesele de mare succes din repertoriul său. În *Studiul transcendental nr. 12, „Chasse neige"* pianistul s-a arătat veloce, dar melodia nu a fost suficient timbrată iar calitatea sunetului nu a părut a fi o prioritate (trebuie spus că pianul Kawai din Sala mică a Ateneului sună în general tare și aspru raportat la dimensiunile sălii și implică manevrarea *forte*-lui cu grijă).

În *Davidsbündlertänze* de Schumann, o piesă extrem de dificilă nu numai tehnic ci și din punctul de vedere al construcției, al iuțelii cu care se schimbă stările sufletești, Daniel Dascălu a părut că se încălzește pe parcurs și devine din ce în ce mai comunicativ. Prima piesă (Eusebius și Florestan) a fost convingătoare, dar cu aceeași suprasolicitare a *forte*-lui, ceea ce, repet, ține de acustica sălii și de particularitățile pianului; piesa a doua (Eusebius) a sunat oarecum formal, de loc *„Innig"*, deși aparent totul era „comme il faut", cu respect pentru text și pentru bunele maniere pianistice. În general, deși aș fi crezut că Daniel Dascălu s-ar identifica mai degrabă cu Eusebius, rolul lui Florestan îi convine mai mult. Piesele nr. 3 si 4 (Florestan amândouă) au sunat frumos, romantic; în a cincea piesă (*Einfach*) Eusebius, într-o ipostază mai optimistă decât la prima sa apariție în piesa nr. 2, s-a profilat cu farmec; surprinzătoare mi s-a părut însă opțiunea de a renunța la *etwas langsamer* indicat la ultima revenire a temei. În timp, Daniel Dascălu va dezvolta probabil o mai mare stăpânire a dramaturgiei acestui ciclu extraordinar; astfel, coda din nr. 6 va căpăta mai multă tensiune și mister, contrastul dintre nr. 6 și 7 va fi mai frapant și Eusebius-ul din nr. 7 se va bucura de o mai mare libertate agogică, va respira mai profund; planurile sonore vor fi mai distincte în nr. 9 și pedala se va aerisi; a doua secțiune din nr. 16 va avea accente mai pregnante, revenirea temei din piesa nr. 2 în piesa nr. 17 (Eusebius) va suna mai puțin „casual", sfârșitul întregului ciclu se va petrece pe un *ritardando* mai important. Foarte bine au sunat piesele nr.11 și nr.15 precum și multe alte momente.

Daniel Dascălu este un muzician talentat, inteligent, bine instruit, sensibil, comunicativ și are mijloace pianistice foarte bune. Cu timpul va câștiga de asemenea în retorică și în sensibilitate armonică. Ceea ce numesc „bune maniere

pianistice şi muzicale" vor dobândi o patină a uzanţei relaxate şi vor permite în timp şi o manevrare mai spontană a imaginaţiei, prezentă, dar bine ţinută în frâu.

Toate apariţiile sale merită urmărite: are ce spune.

Sub semnul dualităţii

Programul recitalului la două piane al **Zsuzsei Balint** cu **Cristian Niculescu** la Ateneu, în seara lui 22 februarie 2017 a fost structurat, cu inteligenţă şi bun gust, pe două axe: muzică franceză - Fauré şi Debussy - în contrast cu

Şostakovici, piesele franceze legându-se şi extramuzical: Fauré a compus *Suita Dolly* în cinstea fiicei celei ce avea să devină mai târziu soţia lui Debussy.

Total diferiţi ca temperament şi ca atitudine muzicală şi scenică, cei doi pianişti au oferit spectacolul unei armonizări a contrariilor în sensul unei concepţii convergente, al unei pianistici comparabile şi al plăcerii de a cânta împărtăşită pe de-a-ntegrul abia în partea a doua a recitalului.

Prima piesă din *Mica suita* pentru patru mâini a lui Debussy, *En bateau* a sunat totodată estompat şi năvalnic; obişnuita sa ingenuitate şi claritate au fost înlocuite de o pastă sonoră tumultuoasă, în culori pastelate amestecate, dense, aidoma unor *marine* de Renoir. Tempoul rapid şi excesul de pedală au contribuit la crearea unei variante inedite, extrem de dinamice, lisztiene a piesei. Frapantă a fost şi diferenţa de atitudine: temperament histrionic, agitat, Cristian Niculescu părea că încearcă să compenseze placiditatea harnică a Zsuzsei Balint sau să umple transparenţa muzicii lui Debussy cu o avalanşă de sensuri noi, ce-i drept rafinate şi sagace, "în spirit francez". *Cortège*, *Menuet* şi *Ballet* s-au adaptat cu mai mult succes acestei viziuni capricioase, voit ingenioase, atitudinile muzical-gestuale şi opţiunile timbrale sugerând o scenă din Watteau în vegetaţie densă. (De altfel Watteau e doar poetic, gestualitatea la el reflectă convenţiile epocii).

Şi *Suitei op.6* în fa diez minor de Şostakovici i-a lipsit claritatea de tip clasic; anumite momente din *Nocturnă* au sunat stufos şi nu foarte împreună. Impresia generală a fost de oscilaţie între grandilocvent şi aferat, or patosul, emfaza nu sunt echivalente cu tragismul; cel din urmă cântăreşte mai greu. Şostakovici adolescent, marcat de moartea tatălui său, poate fi perceput şi ca un tânăr romantic, copleşit de sentimente sfâşietoare, puternic influenţat de Rahmaninov, dar tocmai influenţa lui Rahmaninov impune, în tradiţie rusă, mai multă rezervă aristocratică (în termeni clasici, *kalokagathia).*

În schimb, partea a doua a recitalului a compensat din plin micile frustrări ale criticului cârcotaş, oferind satisfacţii estetice reale. *Suita Dolly* a lui Fauré a fost cântată la patru mâini cu subtilitate, imaginaţie şi savoir-faire de înaltă clasă. Evident, cei doi se simt cel mai bine în zona ludicului, a miniaturii rafinate, a nonşalanţei trăiriste din *La Belle Époque*. Libertatea agogică, inserarea perfectă a detaliilor în întreg, nuanţele au făcut ca cele 6 piese ale suitei să transmită mai mult decât sporovăiala şarmantă a lui Fauré, devenind imagini emblematice pentru timpuri revolute.

Concertino op. 94 de Şostakovici a fost cântat cu vervă şi deplină sudare a intenţiilor şi realizărilor; la un moment dat, pianul lui Cristian Niculescu a sunat, în registrul mediu, ca o voce umană, iar velocitatea strălucitoare a amândurora a încântat publicul. În bis cei doi au interpretat *Fantezia armenească* de A.Arutiunian si A.Babadjanian cu aceeaşi uşurinţă şi plăcere care s-au resimţit în întreaga parte a doua a serii.

Am ascultat un recital solid a doi pianişti maturi şi foarte eficienţi, pe deplin definiţi ca artişti, care, pe parcursul serii, au reuşit să fuzioneze două temperamente total diferite în folosul unor muzici şi ele contrastante, spre marea satisfacţie a publicului.

Ioan Dragoş Dimitriu

Filarmonica George Enescu a programat în luna februarie 2017 în Stagiunea de marţi seara – un proiect

coordonat de câţiva ani de muzicologul Cristina Bohaciu Sârbu - trei recitaluri ale unor tineri pianişti care studiază la Viena. Al doilea recital a fost susţinut în seara de 21 februarie 2017 de către Ioan Dragoş Dimitriu, student, din

2010, al Universităţii de Muzică şi Arte Dramatice din Viena, unde a lucrat cu Martin Hughes şi, în prezent, studiază cu Stefan Arnold.

Programul său a început cu *Sonata în do major* de Haydn, Hob. XVI:50. În pofida câtorva imprecizii datorate, evident, tracului - velocitatea şi stăpânirea de sine au câştigat, în partea a doua instalându-se un climat de siguranţă. A fost, printre altele, interesant de observat în dezvoltarea părţii I cât de important poate fi rostul unui *pianissimo* survenit după un moment mai lung de mare vervă: toată „gâlceava" de dinainte poate apărea retroactiv plină de sens sau, dimpotrivă, total inutilă, după cum se combină „regia" momentului cu investiţia spontană a interpretului-comunicator. Uneori interpretul însuşi poate părea surprins de ce se întâmplă. Partea a treia a sunat energic şi agil, iar duritatea sunetului în discant, datorată specificului pianului Kawai, prea „forţos" pentru mărimea sălii, s-a atenuat.

În Suita *Iberia (Caietul I)* de Albéniz, Ioan Dragoş Dimitriu s-a simţit mult mai liber, ofertele coloristice şi agogice fiind mai independente faţă de canoane şi tradiţii decât la clasicii vienezi; în *Evocación* s-au putut decela voluptăţi armonice, accente impulsive la vocile interioare, respiraţii îndelungi foarte frumoase - publicul a fost transpus într-o lume senzuală meridională cu siguranţă foarte apropiată interpretului. *Fête-dieu à Seville (El Corpus en Sevilla)* a fost cântată foarte bine în spiritul spaniol ţanţoş şi visător, scrobit şi idealist, cu simţul timpului muzical, cu o bună dozare a creşterilor şi evenimentelor muzicale. Imaginaţia timbrală a fost de asemenea la înălţime.

Studiile simfonice de Schumann au constituit piatra de încercare a recitalului, Ioan Dragoş Dimitriu dovedind reale calităţi pianistice şi muzicale. Sigur, multe dintre opţiunile pianistului pot fi comentate, dar ansamblul a fost coerent şi convingător. Mi-ar fi plăcut, poate, ca anumite momente să sune mai febril, mai puţin greoi (Studiul II), altele mai poetic şi mai putin temeinic (Studiul III), direcţiile motivelor din Studiul VII (Variaţiunea VII) să ajungă la ţintă fără opinteli, în spirit gotic. (Ascultând diverşi pianişti, m-am întrebat adesea dacă unele mici cezuri ," suspine" dinaintea unor puncte culminante, se petrec - din fericire, nu la toata lumea! - din motive tehnice, de exemplu salturi la altă mână, sau din necesităţi polifonice, sau dintr-o neatenţie care dă în manierism; răspunsul e "după caz".) În Studiul XI, chopinian, micile întreruperi la mâna stângă s-au datorat salturilor, Ioan Dragoş Dimitriu având însă o pianistică foarte curată; în general, toată Variaţiunea IX a sunat puţin fragmentat şi mai mult carnal decât poetic. Dar întregul ciclul a dat impresia de monumentalitate, detaliile au fost cizelate, mijloacele pianistice au fost remarcabile şi au adus un plus de eleganţă; tânărul pianist a demonstrat atât probitate muzicală, cât şi un nivel de realizare avansat.

În bis, Ioan Dragoş Dimitriu a cântat *Milonga del Ángel* de Astor Piazzolla; din nou s-a simţit că senzualitatea meridională şi patosul latin sunt zona în care acest tânăr pianist valoros se simte cel mai bine.

Lumea lui Viniciu

Viniciu Moroianu este unul dintre cele mai interesante personaje din muzica românească a vremurilor în care trăim: el este un interpret cu pregătire muzicală vastă, depăşind cu mult limitele antrenamentului strict pianistic şi, cu siguranţă, se numără printre rarii pianişti care pot fi văzuţi regulat la Opera din Bucureşti, la programe simfonice şi chiar la concertele colegilor.

Inalt şi puţin distrat, discret şi afabil, atent la cei din jur şi, în acelaşi timp, levitând dincolo de imediat, Viniciu pare a fi locuitorul unei lumi a idealurilor înalte, a sentimentelor nobile, a gesturilor pecetluite de substanţă simbolică. Melancolia lui pare a proveni din inadecvarea lumii înconjurătoare la lumea sa interioară, elevată, aristocratică – un univers în care banalitatea nu-şi are locul. La Ateneul Roman, în 25 februarie, ascultându-i recitalul alcătuit în întregime din capodopere, îmi sunau în cap cuvintele lui Haciaturian către un eminent elev de-al sau: "nu te strădui vreodată să fii original; n-ai de ce. Eşti original!" Aidoma unui profet, Viniciu Moroianu nu caută originalitatea, ci se exprima conform viziunii sale; astfel totul capătă amprenta unei personalităţi marcante, neobişnuite, întotdeauna extrem de interesant de urmărit.

Fantezia cromatica şi fuga de Bach au avut forţa unui *Dies irae*. Tonul mesianic, pasiunea, încărcătura emoţională a fiecărui sunet au instalat întregul recital într-o zonă a patosului în care orice deviere ar fi părut frivolă. Am auzit un Bach ardent, în care şi-a găsit locul şi tonul intim. Probabil, un plus de timp pe coroane şi pauze ar fi dat o şi mai mare pregnanţă discursului, ar fi permis o deschidere şi mai largă către următoarea aserţiune muzicală şi ar fi înclinat balanţa spre metafizic.

Sonata op. 101 – un Beethoven târziu, romantic - s-a desfăşurat în aceiaşi parametri pasionali, cu aport emoţional maxim tradus şi în rubato-uri foarte pronunţate în părţile lente. Am urmărit un discurs muzical savant, complex, stratificat. In partea a doua, *Vivace alla marcia*, ca şi în fuga din final, sunetul a fost uneori clavecinistic, percutant, adecvat când lui Scarlatti când lui Bartok; un forte mai catifelat ar fi flatat coerenţa viziunii. Or, Viniciu Moroianu are întotdeauna viziune. Construcţia e impecabilă, ca şi înţelegerea armoniei, contrapunctului, formei muzicale. In paranteză fie spus, Viniciu Moroianu s-a format ca pianist sub îndrumarea Martei Paladi şi a lui Gabriel Amiras, iar cu Pascal Bentoiu, Doru Popovici şi Constantin Bugeanu şi-a completat studiile muzicale, acoperind toate zonele teoretice de care au nevoie un

compozitor sau/şi un dirijor. In predilecţia pentru dionisiac, în raport cu apolinicul s-a întâlnit, cred, în mod cât se poate de fericit, cu Gabriel Amiras, iar preocuparea pentru analiza extrem de amănunţită a textului muzical, dezvoltată de mentorii săi, este, evident, o condiţie *sine qua non* pentru demersul oricărui interpret cu formaţie clasică.

In *Studiile simfonice* ale lui Schumann, lumea lui Viniciu, locuită, în perceptia mea, de personaje din Thomas Mann, din E.T.A .Hoffmann, uneori chiar din Lewis Carroll a găsit un teren prielnic de întrupare. Dificultăţile extreme ale opusului schumanian au fost depăşite cu o anumită "rezistenţă a materiei", varianta pianistului fiind mai degrabă una bogată în sensuri, emoţii, trăiri paroxistice. Poate că ponderea excesivă a başilor (în Studiul I, de pilda) sau a figuraţiilor (Studiul II sau Studiul VII) a răpit din claritatea discursului, dar a fost, desigur, o opţiune conştientă. Unul din cele mai bune momente ale ciclului a fost Studiul XI (Variaţiunea IX), în care frapează de fiecare dată influenţa lui Chopin; Viniciu Moroianu l-a cântat cu o atitudine meditativă, în care expresivitatea s-a realizat nu atât prin imersie, cât prin contemplaţie, controlul mijloacelor pianistice având astfel de câştigat.

Cele mai realizate momente ale recitalului au fost cele trei piese de Lipatti, cu care Viniciu Moroianu pare să aibă o legătură intimă, amândoi fuzionând pianistul cu compozitorul. *Sonata romantică* a sunat viu, impetuos, debordând de un soi de vitalitate excentrică; secţiunea mediană, neoclasic-românească a apărut ca un moment de destindere în tumultul general. (După concert am avut prilejul să privesc partitura, editată la Grafoart de acelaşi Viniciu Moroianu: transparenţa scriiturii ar fi putut genera o cu totul altă interpretare, mult mai firavă, dar cea a lui Moroianu transcende sugestia grafică, vădind imaginaţie şi înţelegere profundă).

Nocturna in fa diez minor, cu armoniile sale piperate şi lirismul sumbru, a sunat ca o presimţire a destinului tragic al compozitorului-pianist. Bisul, o parte din *Fantezia op. 8 pentru pian* a încheiat cu eleganţă ciclul Lipatti din această seară atât de densă.

Mă gândeam, plecând de la concert, la celebrul dicton "ogni pittore dipinge se". Sigur, orice interpret se portretizează, fără să vrea, la intensităţi diferite, în rolurile pe care le abordează. Viniciu, visătorul febril, îmi aduce în minte şi "*Sogno di dipingere e poi dipingo il mio sogno*" al lui Van Gogh.

Pagini de Lena VIERU CONTA

Recital cameral la Ateneu

În 25 februarie ac, la Sala mică a Ateneului a fost programat un recital cameral avându-i ca protagonişti pe doi interpreţi elveţieni: flautista Carole Reuge şi pianistul Aydin Arslan. În cadrul manifestării muzicale a mai participat în calitate de invitată flautista Aurelia Mihai. Repertoriul a cuprins creaţii din secolul al 19-lea scrise pentru duo-ul amintit de compozitorii Franz Schubert şi Gabriel Fauré (precum şi două transcripţii realizate de Theobald Boehm după piese de Schubert) şi pentru două flaute şi pian de Franz Doppler.

Carole Reuge

În deschiderea recitalului am ascultat ***Sonata în la minor, D. 385*** de Schubert, lucrare camerală de anvergură, bine cunoscută, care solicită o colaborare intensă pe plan artistic şi ideatic. Pe parcursul celor patru mişcări, muzicienii s-au achitat onorabil de cerinţele partiturii, preocupându-se mai ales de realizarea instrumentală a părţii care îi revine fiecăruia şi mai puţin de dialogul specific din cadrul ansamblului. Această primă impresie de prudenţă şi de implicare expresivă mai puţin convingătoare (în care s-au strecurat mici neclarităţi şi nesincronizări ale interpreţilor) a fost înlăturată în piesele care au urmat. Astfel, în ***Andante şi Rondo pentru două flaute şi pian*** de Franz Doppler - în care a participat şi flautista română Aurelia Mihai -, muzicienii au realizat cu succes toţi parametrii legaţi de tehnica instrumentală, de cerinţele expresive şi de colaborarea în cadrul ansamblului cameral. Autorul s-a numărat printre discipolii lui Liszt, realizând orchestrarea unui număr de 6 rapsodii din creaţia maestrului său. Elaborată în stilul fanteziilor lui Liszt, în care alternează părţi lente şi pasaje de virtuozitate, lucrarea a fost apreciată de public pentru melodicitatea cuceritoare, pentru bogăţia expresivă, pentru firescul şi nivelul înalt al prestaţiei artistice. Artiştii au evidenţiat cu măiestrie frumuseţea melodică, ineditul modulaţiilor şi diversitatea imaginilor muzicale. Am admirat calităţile celor două flautiste, care au dialogat cu multă sensibilitate, cu fantezie, dezinvoltură şi precizie (chiar şi în pasajele de virtuozitate), precum şi participarea eficientă şi activă a pianistului.

În continuare duo-ul alcătuit din Carole Reuge şi Aydin Arslan a prezentat piesa ***Gute Nacht*** de Schubert (în aranjamentul realizat de T. Boehm). Interpreţii au evidenţiat inepuizabila inspiraţie melodică schubertiană, a cărei desfăşurare este supusă unei armonii geniale, precum şi tendinţa contopirii muzicii cu fondul inspiraţiei poetice. Motivul nocturn este tratat nu doar ca o reverie, ci şi ca prilej de evocare a unor frământări ale creatorilor romantici. În continuare, în *Après un Rêve* de Gabriel Fauré, duo-ul a redat cu dăruire şi sensibilitate bogăţia expresivă şi semantică a lucrării. A urmat piesa *Die Taubenpost* de Schubert (în aranjamentul lui Th. Boehm), lucrare care a pus în valoare

Aydin Arslan

calităţile excepţionale ale compozitorului, dar şi muzicalitatea interpreţilor. Am apreciat preocuparea protagoniştilor de a conferi sens

expresiv frazelor muzicale, de a evidenția originalitatea timbrală a ansamblului.

În partea a doua a programului, am ascultat ***Sonata în La major, opus 13, nr. 1*** de Gabriel Fauré, lucrare camerală de ample dimensiuni, care presupune un nivel înalt de înțelegere, experiență şi o artă instrumentală complexă. Dacă în prima mişcare, *Allegro molto*, duo-ul a realizat convingător acea combinație specifică de grație şi energie, în *Andante*, a evocat melodicitatea generoasă, rafinamentul armonic şi timbralitatea particulară a discursului muzical. În anumite momente, grația muzicii de o nobilă seninătate este nuanțată de accente dureroase. Cea de-a treia mişcare, *Allegro vivo*, redată cu energie şi strălucire a transmis un evantai bogat de imagini muzicale şi de stări sufleteşti. Finalul, *Allegro quasi presto*, remarcabil prin impetuozitate şi bravură, a încheiat un parcurs artistic

Aurelia Mihai

meritoriu. Interpreții au evocat cu măiestrie ideile melodice fermecătoare, armoniile inedite, elementele modale şi fluiditatea discursului muzical, caracteristice creației compozitorului francez.

La bis, a fost prezentată piesa *Maya*, pentru 2 flaute şi pian, a compozitorului englez contemporan Yan Clarke, în care am avut bucuria de a o reasculta pe invitata duo-ui, flautista Aurelia Mihai. Elaborată în stil neoromantic, în limbajul armonic al primei jumătăți a secolului XX, piesa a valorificat plenar calitățile celor trei interpreți, precum şi colaborarea lor artistică fructuoasă. Prezența la recital a unui număr relativ mare de tineri melomani, a demonstrat interesul acestora pentru un anumit repertoriu, pentru anumiți interpreți, dar şi pentru muzica de cameră; în curând, aceştia vor face parte din publicul avizat al sălilor româneşti de concert.

Carmen MANEA

Clasic e fantastic… cu cor!

Duminică, 19 februarie 2017, am regăsit corul de cameră Preludiu într-o nouă ipostază. Pe scena Ateneului Român, ansamblul a fost invitat să susțină un concert educativ sub titlul ”Vocea umană”. Acesta a făcut parte din stagiunea ”Cum să înțelegem muzica” în cadrul proiectului ”Clasic e fantastic” inițiat de Filarmonica ”George Enescu” împreună cu Asociația ”Clasic e fantastic”.

Este pentru prima data când aceste binecunoscute călătorii muzicale prezentate de muzicologul Cristina Sârbu au loc prin intermediul unui cor profesionist de cameră. De data aceasta a fost ales unul dintre cele mai versatile

instrumente din lume, vocea umană. Pentru că repertoriul corului Preludiu cuprinde peste 350 de lucrări, acest concert a fost o adevărată încântare pentru cei mici şi nu numai.

Când am citit programul de sală m-am temut de dimensiunile mari pe care acesta le promitea, aproape doua ore. M-am bucurat, însă, văzând că pe parcursul concertului – care a avut loc fără pauză! – copiii au fost extrem de atenți şi interesați. Itinerariul propus a debutat cu o lucrare din perioada Renaşterii care i-a aparținut lui Claudio Monteverdi – *O, primavera*. Publicul a fost cucerit pe loc iar din acel moment am ştiut că totul va decurge dintr-o suflare, fără întreruperi de niciun fel.

Ca întotdeauna, corul Preludiu a fost la înălțimea aşteptărilor: muzical, rafinat, proaspăt dar şi matur, profesionist. M-am bucurat să observ că nu doar cei mici au fost captivați de spectacol dar şi artiştii din cor s-au bucurat văzând feedback-ul grozav pe care l-au primit din sală: copiii au cântat şi au aplaudat ori de câte ori au avut ocazia.

A urmat o trecere prin principalele curente muzicale, cu lucrări de Luca Marenzio, J.S. Bach, Fr. Schubert, G. Bizet, P.I. Ceaikovski dar şi lucrări ale compozitorilor români ca Teodor Teodorescu, Augustin Bena ori Dariu Pop cu binecunoscuta sa Suită din Țara Oaşului (solist, Marius Nine). În program mai erau trecute două lucrări de mare efect din repertoriul muzicii româneşti dar care, dintr-un motiv necunoscut mie, nu au mai fost interpretate: ”Sârba pe loc” de Gh. Danga şi ”Chindia” de Alexandru Paşcanu. Au fost şi momente muzicale acompaniate de castaniete, chitară, congas sau ukulele, lucru ce a ajutat la diversificarea spectacolului şi a păstrat copiii la locurile lor, fără ca ei să dea semne de oboseală.

Înțelegerea unui astfel de repertoriu poate pune probleme şi celor familiarizați cu muzica corală însă Cristina Sârbu a ştiut să prezinte fiecare lucrare din concert cu un limbaj adecvat pentru un public mai puțin inițiat. Să nu uităm că aceste concerte au un scop educativ şi nu mă îndoiesc că multe noțiuni sunt noi nu doar pentru copii ci şi pentru părinții sau bunicii care îi însoțesc.

Cred cu tărie că acest tip de manifestare artistică nu este adresat doar micilor melomani ci tuturor celor care vor să-şi îmbunătățească cultura muzicală. Mergând la concertele ”Clasic e fantastic” ne vom asigura şi pe viitor un public mai bine informat pentru concertele de joi-vineri din stagiunea Orchestrei Filarmonicii ”George Enescu”. Îmi doresc să mai văd corul Preludiu cu astfel de ocazii şi îl felicit pe neobositul maestru Voicu Enăchescu, dirijorul ansamblului, pentru deschiderea de care dă dovadă implicându-se pe sine, dar şi ansamblul pe care îl coordonează artistic, în astfel de proiecte.

Andra APOSTU

"Ierburi de Leac" - elixirul inimii dăruit de Felicia Doncenu

Ateneul Român a găzduit premiera fanteziei muzicale cu actori (Anca Sigartău, Mihai Bisericanu şi Mihai Gruia Sandu), cor (*All'S Choir*, dirijor Adrian Ionescu), soprana Simona Jidveanu şi instrumentişti (Trio Mozaic - Oana Spânu-Vişenescu (vioară/violă), Diana Spânu-Dănilă (pian) şi Emil Vişenescu (clarinet), violonistul Gabriel Dănilă şi violoncelistele Ştefania Budd şi Maria Amarinei Oţeleanu. Fiecare dintre muzicieni a reuşit să adauge câte o frântură dintr-o hartă care reprezintă o lume mai bună, mai sănătoasă, mai armonioasă şi care *„seamănă cu universul copilăriei si nu este o pură întâmplare, căci toţi cei implicaţi vor să redescopere prin artă elixirul tinereţii fără bătrâneţe"*.

Anca Vlad, Felicia Donceanu

Susţinut de *Fundaţia Fildas Art* şi de Programul *Catena pentru Artă*, "*Ierburi de Leac*" este un vodevil conceput ca un *puzzle* şi compus de Felicia Donceanu la ceas aniversar (85 de ani). Ineditul a constat în faptul că binecunoscuta compozitoare a dialogat "live", dintr-o lojă, cu artiştii de pe scenă, fiind secondată de Prof.Univ.Dr. Grigore Constantinescu.

Organizat de *Asociaţia SmartArt,* în parteneriat cu Filarmonica *"George Enescu"* din Bucureşti şi UCMR, *„Ierburi de Leac"* este un spectacol de teatru muzical special creat *"contra tristeţii şi deznădejdii, cu remedii muzicale semnate de Felicia Donceanu, fără contraindicaţii, benefice pentru toate vârstele"*.

"Concept accesibil de artă clasică, spectacolul nostru ce găzduit pe scena Ateneului Român, prin amabilitatea domnului Andrei Dimitriu, Director al Filarmonicii <<George Enescu>>, *conţine o doză de modernism, bine temperat, care se potriveşte clienţilor farmaciilor Catena, oameni ataşaţi de artă, cultură şi valori tradiţionale româneşti"* – spunea Ligia Necula, PR Manager si Vice-preşedinta *Asociaţiei SmartArt*. *"Şi cum totul trebuia să poarte un nume, i-am spus* <<Ierburi de Leac>>. *Aşa ne-a venit ideea să-l concepem ca pe un dar pentru sănătatea trupului, a minţii şi a inimii"...*

"Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România a fost partenerul nostru în acest proiect, care este practic un produs Catena, *un spectacol cu muzica unei compozitoare contemporane, într-o formulă de un modernism bine temperat, menită să atragă melomani de toate vârstele"* – a adăugat Alin Horia Mânzat – fondator *All'S Choir*, Preşedinte al Asociaţiei SmartArt, care a avut privilegiul şi curajul să preia din zbor iniţiativa muzicienilor care o admiră pe Felicia Donceanu şi care şi-au dorit mai mult ca orice să se bucure împreună de muzica ce s-a născut din sufletul său. *"Aşa a apărut* <<Ierburi de Leac>>, *un remediu contra îndoielii în puterea artei, în capacitatea artiştilor de a muta munţii din loc". Astfel,* Felicia Donceanu a combinat

Trio Mozaic alături de Mihai Gruia Sandu, Anca Sigartău şi Mihai Bisericanu

All'S Choir

în *"creuzetul imaginaţiei"* ei leacuri muzicale, inspirate de tainice muze cunoscătoare ale naturii... umane. Anca Sigartău, Mihai Bisericanu şi Mihai Gruia Sandu şi-au dezvăluit harul ca actori şi muzicieni, iar *All's Choir* a dăruit spectatorilor armonii inventate de compozitoare vocilor membrilor săi, toţi artişti lirici ai Filarmonicii "George Enescu" şi ai Operei Naţionale din Bucureşti. Soprana Simona Jidveanu, pianista Diana Spânu Dănilă şi violoncelistele Mariana Amarinei şi Ştefania Budd, precum şi violonistul Lucian Gabriel Dănilă au scos la lumină câte o snoavă muzicală din *"Cutia cu surprize"*. *Trio Mozaic* - Oana Spânu Vişinescu (vioară), Diana Spânu Dănilă (pian) şi Emil Vişinescu (clarinet) au transpus poveştile cu tâlc muzical şi poetic ale compozitoarei, *"în spirit ludic şi surprinzător"*.

Iată şi povestea (ne)scrisă a "Ierburilor de leac"... În *"Cutia cu surprize"* (soprana Simona Jidveanu, violoncelistele Mariana Amarinei şi Ştefania Budd, violonistul Lucian Gabriel Dănilă) stau... ascunse imagini, personaje şi poveţe alese pentru fiecare zi a săptămânii, care să *"trateze"* pe adult de stress, pe bătrânul încruntat de singurătate, pe tinerii grăbiţi de amnezia bucuriilor simple, iar toţi, împreună, să redevină atenţi la frumuseţea care-i

înconjoară. *"Fantasia" per piano-forte et cetera* este o pantomimă pentru pianist şi alţi doi instrumentişti, o *"terapie"* prin râs pentru artiştii care se iau adesea prea în serios. *"Culori, flori, fructe"* a fost momentul dedicat corului, care ne aminteşte de jocurile copilăriei, când fredonam pe mai multe voci cântece sprinţare sau fără noimă, doar de dragul de a fi împreună. *"Retro Tango"*, *"Careul de aşi"* şi *"Remember"* au încheiat spectacolul cu ritmuri şi inflexiuni senzuale, cu acorduri subtile şi nostalgice care să ne îndemne să trăim clipa. (Foto: Cristina Ardelean)

Lucian Gabriel Dănilă, Simona Jidveanu, Diana Spânu Dănilă, Mariana Amarinei şi Ştefania Budd

Oana GEORGESCU

Ierburi de leac

Felicia Donceanu continuă să ne surprindă şi să ne încânte cu o energie creatoare debordantă. Sărbătorită la începutul anului trecut la împlinirea a 85 de ani, compozitoarea este astăzi în plină vervă şi a oferit la sfârşitul lunii februarie prima audiţie absolută a unei noi lucrări, Ierburi de leac. Această piesă a dat de fapt titlul unui concert-portret foarte reuşit, programat pe scena Ateneului Român, într-o după amiază de duminică, în faţa unei săli aproape pline.

Felicia Donceanu şi All'S Choir

Rareori mi s-a întâmplat să văd la concerte camerale de după amiază, mai ales într-un weekend cu vreme frumoasă, atâta lume doritoare de a participa la un program de muzică românească contemporană. Dar se pare că numele Feliciei Donceanu acţionează ca un magnet, ştiut fiind că este una dintre compozitoarele care nu a abdicat de la principiul melodicităţii şi al unei muzici adresată în mod nemijlocit publicului, pe care doreşte să-l capteze, prin toate mijloacele. Şi nu mă refer doar la mijloace muzicale, ci la totalitatea factorilor mai mult sau mai puţini vizibili/prezenţi în concert: textul, alegerea personajelor şi interpreţilor, recuzita de scenă, structura programului, prezentarea la microfon etc.

Ca un veritabil factotum, Felicia Donceanu a fost o gazdă desăvârşită a acestui concert, destăinuind poveşti şi secrete din laboratorul creatorului, combinând un grupaj de piese în care ludicul şi spiritul copilăriei au fost tema centrală.

Concertul a beneficiat de un context organizatoric mai mult decât favorabil: doamna Anca Vlad, binecunoscut mecena al plasticienilor şi muzicienilor, deţinătoarea lanţului de farmacii Catena, a susţinut financiar şi logistic evenimentul, dându-i amploare şi fast, asigurând şi participarea unora dintre cei mai potriviţi interpreţi.

Promovat şi pe Facebook, concertul a fost prefaţăt în mediul online de o invitaţie de nerefuzat: "Organizat de Asociaţia SmartArt, IERBURI DE LEAC este un spectacol de teatru muzical sau mai bine zis un vodevil compus special pentru Catena de Felicia Donceanu şi conceput ca un puzzle, în care voci, precum şi actori adaugă fiecare câte o frântură dintr-o hartă care reprezintă o lume mai bună". Şi într-adevăr a fost o seară specială, construită un jurul noţiunii de bună dispoziţie, de zâmbet, de copilărie, exprimate nu numai prin mijloacele specifice fiecărui interpret, dar şi prin evoluţii inedite: pianista a fost şi actriţă, actorii au cântat, coriştii au vorbit, fiecare solist a avut şi joc scenic, în aşa fel încât cele 100 de minute au trecut ca o boare, concertul finalizându-se într-un ropot de aplauze şi într-o revărsare de flori, oferite tuturor celor de pe scenă, dar şi, desigur, compozitoarei şi sponsorului.

Mai trebuie remarcat un amănunt, deloc neglijabil. În locul sărăcăciosului program de sală constând într-o foaie îndoită pe mijloc, de data aceasta a fost editat un luxuriant album color, bogat ilustrat, pe hârtie de calitate, cu poze splendide şi cuprinzând biografia artistică a fiecărui participant plus câteva gânduri şi dedicaţii. Un adevărat exemplu de concept de marketing şi de concept artistic, care va rămâne martorul acestui frumos concert aniversar. Aşteptăm şi următoarele "isprăvi" similare ale lui Alin Horia Mânzat şi Ligiei Necula, coordonatorii SmartArt, care au pus suflet şi au făcut eforturi intense din dragoste pentru frumos, pentru public, pentru muzica românească şi pentru o creatoare cu un farmec unic, Doamna muzicii vocale româneşti.

C. MIHAI

Cornelia Petroiu
şi cele 16 premiere mondiale dedicate ei

După ce am citit mai atentă afişul ce anunţa evenimentul spre care mă îndreptam duminică 26 februarie, mi-a trebuit ceva timp ca să îmi iau inima în dinţi şi să intru în sală, deoarece deşi aparent obişnuit, datele ce îl compuneau, m-au trimis cumva în zona senzaţionalului-comercial, pe care nu o agreez, dându-mi astfel o stare de inconfort sâcâitor. Prefer să descopăr singură senzaţionalul, nu să-mi fie servit din prolog. Or afişul, deşi corect şi concret, era puţin prea încărcat şi explicit, mai ales cu o parte din informaţii, restul lor, unele importante, chiar, neexistând.

Dar curiozitatea şi interesul viu pentru muzică şi muzicieni m-a determinat să fac pasul şi să-mi ocup locul în Sala Mică a Ateneului Român aşteptând să ascult ceea ce mă interesa mai mult din indicaţiile afişului: adică pe violista

Cornelia Petroiu şi cele 16 premiere mondiale ce i-au fost dedicate. Şi recunosc cu uşurare că n-am regretat, întrucât în cele două ore de recital, atenţia şi interesul s-a menţinut constant, în plus, am avut prilejul să ascult şi să apreciez un muzician de valoare – produs al şcolii noastre româneşti. Un muzician dintre puţinii, care e superb de confortabil în universul muzicii contemporane, pe care o înţelege, o intuieşte şi o exprimă, cu un discurs clar, limpede, punctual, fără asperităţi, reliefând prin siguranţa dar şi gentileţea arcuşului, ca şi prin piţicatourile-i cărnoase, particularităţile fiecărei lucrări. Aşa se şi explică cred, preferinţa compozitorilor (foarte mulţi la număr) pentru a-i încredinţa ei primele lor audiţii, cu aferentul buchet de dedicaţii. Şi mai ales pentru că violista Cornelia Petroiu pe lângă o paletă de calităţi invidiată de confraţi în ale instrumentului: sunet plin, cald, arcuş sigur, tehnică excepţională, gamă generoasă de nuanţe, oferă prin numele, cartea de vizită şi bogatu-i palmares, dacă nu o garanţie a succesului, cel puţin o porta voce greu de ignorat. Cât priveşte buchetul de premiere – care de fapt au fost 54, dintre care a ales doar 16 pentru acest proiect – pot spune că parte din firele lui mi s-au părut relativ interesante şi bine înfipte în contemporaneitatea strict tehnică, parte au oscilat tandru între clasic şi ceva nou, gen modern, şi parte – prea multe în opinia mea – au fost cam transparente. Bref, per total, pot spune că programul serii de 26 februarie nu m-a impresionat în mod deosebit (cu 3 excepţii) dar mi-a plăcut fără rezerve solista care cu frumosul şi vibrantul ei evantai de calităţi artistice şi tehnice, ce cu siguranţă ar fi fost gelozit dacă iubitorii genului ar fi venit în număr mai mare să o asculte. Desigur că nici aglomerarea de prime audiţii într-un concert nu a fost potrivită pentru o duminică seară şi poate nici proiectul în sine, care sincer mie nu mi s-a părut atrăgător, pentru simplul fapt că e prea mult, prea obositor, şi prea solicitant pentru atenţia oricui, fie el muzician sau nu, dar… asta a fost. Cele 3 excepţii menţionate mai sus, care din punct de vedere componistic au fost categoric vedetele serii au avut în comun, stilul clasic şi exploatarea potenţialului violei la maxim, de către cei 3 compozitori, relevându-l cu ştiinţa şi talentul lor. Ele sunt după cum urmează: *ZEP-LUZ* semnat de americanul Drake Mabry: o lucrare lirică, de atmosferă, cu tentă asiatică şi cu aluzii permanente la căldura şi unicitatea sonorităţii nei-ului, instrument pentru care are o evidentă pasiune; *DETRESSE* de romånca Diana Cotoman: o piesă viguroasă, luminoasă, melodică, traversată de un fin fior enescian şi *LABYRHYTHM* semnată de francezul Jean-Pierre Vial, de fapt o frumoasă poveste cu melodică clasică, punctată inteligent pe ici pe acolo de tresăriri contemporane. Pe acestea 3 cu siguranţă le-aş mai asculta cu plăcere şi sper ca să rămână în repertoriul violistei ca piese de recital sau când e cazul de bis. Cam asta a fost ceea ce am înţeles şi ascultat duminică 26 februarie la Ateneul Român în cadrul proiectului Puzzle-Garde.

Doina MOGA

Concert de prânz cu Trio Pro Arte

Ce ar putea părea mai potrivit pentru o binemeritată odihnă activă duminicală, decât o scurtă incursiune în creuzetul muzicii clasice? Iată unul din motivele pentru care, în 26 februarie, am răspuns invitaţiei de a asculta, în decorul somptuos al Ateneului Român, un recital cameral al Trioului **Pro Arte** alcătuit din muzicieni de calibru: violonista **Anda Petrovici**, violoncelistul **Marin Cazacu** şi pianistul **Andrei Licareţ**. Ora, foarte potrivită - 12, s-a dovedit a fi un factor benefic în conturarea unui orizont de aşteptare specific dorinţei de relaxare, de neutralizare a toxinelor strălucitor ambalate de mass-media în decursul întregii săptămâni cu un concept de program care şi-a propus să traverseze 150 de ani de creaţie muzicală, alăturând *Trio*-ului lui Joseph Haydn - *în mi bemol minor, Hob. XV:31*, *Trio-ul nr. 4, în si bemol major*, de Ludwig van Beethoven şi, pentru partea a doua a recitalului, *Trio nr. 2, în mi minor, op. 67* de Dmitri Şostakovici.

Sincronizaţi ca intenţionalitate interpretativă, cei trei artişti au pătruns în intimitatea discursului haydnian recurgând la o exprimare extrem de pură a configuraţiei parametrilor stilistici, simplitatea adresării prefigurând însăşi poarta de intrare în domesticul univers cameral. Deloc uşor de realizat, acest "parteneriat" fonic specific muzicii de cameră se traduce - în fericitele cazuri, ca cel de faţă - printr-

o coordonare perfect omogenă a partidelor instrumentale, dialogul vocilor angrenate în acest tip de scriitură fiind cu atât mai uşor de asimilat de către public - nu doar raţional ci şi afectiv - cu cât rostirea este mai directă şi mai concisă, la nivel microstructural.

Firesc, lirismul şi devenirea dramatică a sonorităţilor beethoveniene au marcat apoi o schimbare de atmosferă, evoluţia arhitecturării materialului fonic, de la cele două părţi ale *Trio*-ului lui Haydn la cele trei ale partiturii lui Beethoven culminând cu dinamicul final-temă cu variaţiuni al acesteia din urmă (melodia ”*Pria ch'io l'impegno*” , un fel de ”şlagăr” al vremii, fiind preluată creator din *dramma giocoso ”L'amor marinaro ossia Il corsaro”* de Joseph Weigl). Canalizând cumulativ tensiunea aşteptării fiecărei variaţiuni către ascensiunea finală, instrumentiştii şi-au redemonstrat afinitatea pentru echilibrul clasic construind, totodată, o punte către universul personalizat, cu totul aparte, al creaţiei lui Dmitri Şostakovici.

Destinate părţii a doua a recitalului cameral, cele patru mişcări ale *Trio*-ului *op. 67 - Andante*, *Allegro con brio*, *Largo* şi *Allegretto* - au creionat un altfel de demers clasicizant, angrenând *remember*-uri stilistice într-un scenariu fonic aluziv, cu multiple valenţe semantice. Farmecul unic al intersectării dintre consonanţă şi disonanţă, între retorici contrastante a căror juxtapunere şi suprapunere caracterizează ambiguitatea poetică a tipului de discurs propriu compozitorului rus, a fost valorificat cu sensibilitate şi inteligenţă de către ansamblul **Pro Arte**, replicile instrumentale adăugând substanţei sonore o rafinată subtilitate ironică.

În loc de concluzie, aş reveni la ideea concertului ”de prânz” ca sugestie de relaxare prin intermediul artei sunetelor, îndrăznind să pun în discuţie conceptul unei întregi ”stagiuni de prânz”, diversificate stilistic dar cu aceeaşi funcţionalitate, care ar putea deveni - de ce nu? - o tradiţie cu premise de succes în cadrul unei instituţii muzicale de anvergura Filarmonicii ”George Enescu” şi, mai mult decât atât, un virtual reper cultural al mult aşteptatelor după-amieze duminicale.

Loredana BALTAZAR

„Arcadia” sau cultura cvartetului de coarde

Cea mai înaltă formă a însoţirii muzicale camerale, cvartetul de coarde, este actualmente, la noi, quasi inexistent; la nivelul învăţământului de specialitate. In mediul public bucureştean, în sălile de concert, este rar întâlnit. Cauzele, determinările acestora pot fi discutate; însăşi cele privind emulaţia valorilor muzicale individuale sau de grup.

Cert rămâne faptul că dinamica mişcării în această zonă artistică se manifestă prioritar, în zilele noastre, în cele două importante centre universitare, anume la Cluj şi la Iaşi; …nu la Bucureşti! Mă refer la reputaţia – extinsă pe decenii - a cvartetului „Voces”. Mă refer la generaţia mai tânără a cvartetiştilor ce alcătuiesc formaţiile „Arcadia” şi „Ad Libitum”.

Trebuie recunoscut, două respectabile instituţii culturale din Capitală, instituţii de anvergură naţională, anume *Formaţiile Muzicale Radio*, pe de-o parte, şi *Tinerimea Română*, pe de alta, au onoarea de a susţine astăzi, promovarea valorilor muzicale camerale, inclusiv în ce priveşte cultura în domeniul cvartetului de coarde.

Recent, cea mai tânără formaţie de acest fel de la noi, Cvartetul Arcadia, a putut fi audiat – unde în altă parte? …decât – la *Tinerimea Română*.

Lucrări din zona clasicismului muzical vienez, un cvartet de tinereţe aparţinând lui Joseph Haydn, notat în sol major, op.33, marele Cvartet *Razumovski*, în mi minor, *Cvintetul cu două violoncele în do major* de Franz Schubert, apoi lucrări semnate de Bartok – *Cvartetul nr.3 în do diez major*, sau de Pascal Bentoiu – *Cvartetul cosonanţelor*… definesc zonele preocupărilor actuale ale membrilor formaţiei. Mă refer în primul rând la diversitatea, la cultura stilistică cea care conferă altitudine culturală dar şi criterii de operativitate în zone distincte ale istoriei muzicii; …mă refer la coerenţa de acţiune a muzicienilor formaţiei, la conştientizarea deplină a faptului că susţin o nobilă misiune, cea a revelaţiei privind universul interior al operei tălmăcite; iar aceasta de la nivelul semnului la acela al sensului. In mod cert, s-a dorit ca cele două recente concerte ale formaţiei să acopere inclusiv zonele reprezentative ale muzicii secolului trecut, de asemenea creaţii ale repertoriului românesc. Sunt remarcabile, pe de altă parte, aspectele ce ţin de construcţia de ansamblu a operei, aspecte ce asigură stabilitatea edificiului muzical; iar aceasta în ciuda faptului că prima violonistă se afla într-o situaţie personală dificilă ce ar fi putut afecta echilibrul demersului muzical. Îmi permit să cred că lărgirea diapazonului dinamic, consistenţa sporită şi diferenţiată a sonorităţilor, pot aduce un indice de plus-valoare privind statutul actual de formaţie academică.

Indiscutabil, participarea în calitate de invitat a violoncelistului Marin Cazacu a conferit acel util plus de experienţă realizării marelui Cvintet schubertian cu două violoncele.

Evoluţia cvartetul clujean „Arcadia” nu constituie o premieră în mediul nostru artistic. Ambiţiile sunt mari şi sunt întemeiate. Violoniştii Ana Török şi Răzvan Dumitru, violistul Traian Boală, violocelistul Zsolt Török au fost colegi pe băncile Academiei clujene de muzică. S-au regăsit şi au întemeiat un minunat ansamblu. Pasiunea şi profesionalismul se întâlnesc. Distincţii obţinute în competiţii internaţionale importante, studiile profesionale împlinite sub îndrumarea membrilor celebrului Cvartet “Amadeus“, îi plasează pe orbita formaţiilor de bună circulaţie europeană.

foto: Marius Văjoaica

Au efectuat un important turneu în Marea Britanie; vor concerta inclusiv la Londra în celebra *Wigmor Hall*. Tot aici, în Anglia, la solicitarea unei importante case de discuri, urmează a fi realizată o integrală a cvartetelor de Bela Bartok.

Dumitru AVAKIAN

„Simon Boccanegra”, concert exemplar

O tradiție de 50 de ani se perpetuează întru renumele Formațiilor Muzicale ale Societății Române de Radiodifuziune, al managerilor lor din toate timpurile, care nu au abdicat de la valoroasele proiecte ale operelor reprezentate anual în concert. Istoria consemnează titluri care nu figurau la vremea respectivă pe afişele primei noastre scene lirice, dar care au servit ulterior, câteva, includerii în repertoriile curente ale Operei bucureştene. Mari cântăreți români, unii legendari, alții la debuturile în cariere ilustre, importanți artişti cu activitate pe scenele lirice mondiale au existat în distribuțiile atent selectate. Parte dintre concerte au fost urmate de gravuri pe disc, rămânând dovezi pentru eternitate.

Simon... Petean, Dogele referențial al zilei

Pentru 2017, s-a recurs la un titlu care mai fusese prezentat în concert şi care făcuse parte şi din repertoriul Operei Naționale, „Simon Boccanegra” de Verdi. Motivația a venit în primul rând, sunt sigur, din dorința de a i se oferi baritonului George Petean posibilitatea de a-şi expune darurile şi forma vocală într-un rol arhetipal pentru importanta sa carieră, o partitură pregătită şi sub bagheta celebrului Riccardo Muti.

George Petean, Cellia Costea

Complexitatea personajului titular este covârşitoare pentru conturarea unei individualități care pendulează între drame personale, confruntări politice, intrigi şi trădări, iubire şi rememorări poetice, otrăviri şi moarte. Compozitorul a lucrat mult asupra profilului caracterologic integrat dramaturgiei complicate a opusului şi numai revizuirea partiturii prin intervenția lui Boito asupra libretului lui Piave, după 24 de ani, a adus scriitura la forma ce a salvat opera de la uitarea pe care o prefigurase căderea premierei absolute din 1857.

Înțelegerea lui George Petean a tuturor meandrelor sufleteşti, a atitudinilor, a comportamentului eroului este totală, profundă şi impresionantă. Cântul său deschide o poartă către umanism, cu căldură şi dăruire, în care adresările, deloc tăioase, rămân impregnate de lirism şi trăire intensă... chiar şi în cuvântul solemn din scena Consiliului dogal, „Plebe! Patrizi! Popolo dalla feroce storia!” rostit maiestuos dar apropiat, deschis şi sincer sau în fraza „E vo gridando: amor...”, plină de generozitate. Autoritatea Dogelui fusese deja demonstrată prin zicerea profetică „Adria e Liguria hanno patria comune”. Singura explozie, singura dezlănțuire a venit în aceeaşi secțiune, prin blestemul aruncat trădătorului Paolo, teribil, de mare forță „Sia maledetto! e tu... ripeti il giuro.”

Înveşmântat în catifea de cea mai nobilă calitate, glasul lui Petean a derulat fraze în legato, fie emoționant („Del mar sul lido” din Prolog), fie seducător („Ah! Se la speme, o ciel clemente...”), expresiv („Figlia! A tal nome io palpito”) – exemple cu totul aleatoare din primul act, fie dureros, încărcat de triste presentimente - „Perfin l'acqua del fonte è amara al labro dell'uom che regna!” din actul secund şi duios - tulburător la chemarea morții.

Omogenitatea glasului s-a arătat exemplară pe întreg ambitusul, până la acutele Fa-Fa diez-Sol bemol, emise în toată gama de intensități posibile, de la fortissimo („Ecco le plebi!” sau „Il mio nemico!”, actul al doilea), la abordările pline de moliciuni (evocatorul, nostalgicul „Il mare” din ultimul act), ca şi în mezzoforte sau piano în finalul operei, frazat cu eleganță. Baritonul stăpâneşte un larg evantai de nuanțe, care a servit pe deplin portretizării unui personaj atât de divers ca atitudini.

Memorabil cânt, memorabilă interpretare!

Cellia Costea sau timbrul de velur

A fost Maria Boccanegra, fiica lui Simon, cunoscută în tramă drept Amelia Grimaldi. Şi-a expus glasul sopranil de culoare cu totul specială, învăluitor, rotund, consistent, dăruit cu armonice fermecătoare. Registrele vocale central şi central-înalt seduc şi răscolesc prin lux sonor, frazele muzicale au fost servite cu noblețe. Aria „Come in quest'ora bruna” cu al său final în piano, pasajul plin de fior din primul duet cu Adorno „Vieni a mirar la cerula...”, rostirea dulce „Orfanella il tetto umile” din duetul cu Dogele (actul întâi), vocalizele „Pace! t'ispiri...” ce au plutit peste marele ansamblu din scena Consiliului sunt numai câteva pilde ale amănunțitei construcții pe care artista a rezervat-o rolului. Nu există spațiu pentru a le înşirui pe toate.

Singurul „bemol” a venit din extremul acut, Do natural (finalul actului secund) lipsit de rotunjimea întregului.

Tenorul Cosmin Ifrim, basul Gelu Dobrea

După avântata „Cielo di stelle orbato”, intrarea atât de tipic verdiană, vocea lui Cosmin Ifrim (Gabriele Adorno), luminoasă şi cu reflexii metalice, a continuat derularea frazelor în deplină consonanță stilistică cu spiritul partiturii, pigmentate cu adresări în mezzoforte (duetul prim cu Amelia), cu acute dominatoare („Dammi la morte”, Si bemol-uri strălucitoare în terțetul cu Dogele şi Amelia), frumoasă linie vocală fluidă (cavatina „Cielo pietoso, rendila”), prefațată de un „Io piango!” emoționant, dar după ce forțase recitativul „Sento avvampar nell'anima”, în dorința de a-şi depăşi lirismul glasului în direcția unui accentuat spinto.

După Cosmin Ifrim, alt arădean de origine, Gelu Dobrea, dar cu studii timişorene, nu clujene precum primul, a cântat pretențiosul – din punct de vedere psihologic – rol al lui Jacopo Fiesco. L-a înzestrat, în primul rând, cu un glas plăcut timbrat, de bună omogenitate, cu sunete joase solid rezonante. A vocalizat cu cantabilitate aria „Il lacerato spirito” din Prolog, după un recitativ „A te l'estremo addio” imperativ rostit, dar discursul de esență a fost privat

Aplauze pentru Gelu Dobrea, George Petean, Cellia Costea, David Crescenzi, Cosmin Ifrim

de tumultul sufletesc iradiat de acest adevărat „Miserere", de această rugă înălțată Cerului la pierderea fiicei. Dar, nu-i bai. Gelu Dobrea este foarte tânăr şi înțelegerea texturii sonore, pe care sunt sigur că o stăpâneşte, se va transpune în greutate expresivă şi nuanțări minuțioase. Cât de curând. Deja semnele sunt pozitive, dacă mă gândesc la actul ultim.

În alte roluri

Singurii bucureşteni din distribuție au fost Daniel Pascariu (Paolo Albiani, important personaj în economia tramei), Florin Simionca (Pietro) şi Nicolae Simonov (Căpitanul, tenor), primii doi, posesori de glasuri grave distribuite destul de neglijent din unghiul culorii vocale potrivite scriiturii maestrului de la Busseto. În plus, în plan interpretativ, insinuările şerpărosului aurar genovez Albiani, intrigant şi criminal, devenit favorit al Dogelui, au lipsit. Ca şi strălucirea unor sunete din finalul primului act sau începutul celui de-al doilea, inclusiv în ceea ce priveşte concentrarea şi proiecția teribilei note de Sol natural acut care îi revine.

În linia succesului, ansamblurile Radio

Dirijorul italian David Crescenzi este des invitat la pupitrul Orchestrei Naționale şi Corului Academic Radio, îndeosebi pentru partituri lirice. Lucrul nu este rău, ansamblurile îl prețuiesc, se vede, se simte, câştigul lor este cântul sub o baghetă şcolită în patria operei, cu rezultante în insuflarea patinei specifice, evidentă în bună măsură.

Viziunea lui Crescenzi a înfățişat discursul melodic preferând deciziunea în fața introspecției. De pildă, mult aşteptata „încheiere" orchestrală a ariei lui Fiesco (pentru mine, unul dintre reperele dintotdeauna) putea să transmită un sentiment mai pregnant de adâncă durere, după cum introducerea ariei Ameliei a rămas datoare la capitolul transparență. Ca şi cum instrumentiştii ar fi resimțit, pe parcurs, contrastele coloristice atât de diverse din „Simon Boccanegra", în scena finală a morții Dogelui au cântat rafinat, în atmosfera generală de reculegere. (Păcat de cornii derapanți de la începutul actului!) Până atunci, masivitatea orchestrei, în conjuncție cu a corului pregătit bine de Ciprian Țuțu, a susținut grandios momentele de ansamblu, chiar dacă nu a menajat, pe parcursul serii, unele personaje (Paolo, Pietro).

La final, o remarcă din spațiul ne-artistic, mai degrabă... organizatoric - administrativ. Neplăcut au surprins plimbările soliştilor pe durata întregului concert între scenă şi culise, la care se adăugau chiar schimbări de locuri în timp ce se cânta. Câteva scaune şi pupitre stabile, aşa cum se practică peste tot, ar fi soluționat problema. Şi, poate, mai multe pauze.

Totuşi, din dorința de a sfârşi în cheie... „majoră", îmi exprim speranța că o înregistrare integrală audio „live" pe CD ar putea fi editată de Radio România, pro memoria.

Şi încă. Ce bine ar fi dacă şi Opera Națională Bucureşti i-ar invita pe George Petean şi Cellia Costea pentru spectacole!

Costin POPA

Ad Libitum. O nouă integrală beethoveniană

Un eveniment de semnificație s-a dovedit a fi fost recentul concert bucureştean al cvartetului de coarde Ad Libitum, concert susținut în cadrul stagiunii camerale a Formațiilor Muzicale Radio. Un eveniment…. pentru că recitalul s-a constituit într-un debut al unei noi integrale a cvartetelor beethoveniene; …anunțată de Alexandru Tomescu, primul violonist al formației; …o integrală care

se va desfăşura pe durata a trei stagiuni. Sunt şaisprezece cvartete de coarde, tot atâtea capodopere ale clasicismului muzical vienez din primele decenii ale secolului al XIX-lea, creații ce traversează întregul parcurs al drumului beethovenian în muzică, lucrări majore ce au marcat epoca şi timpurile; …cu reverberații pe care le poți întâlni şi reîntâlni în marele secol romantic european, inclusiv în muzica întregului secol XX.

Observând structura primului recital, cel la care mă refer, este posibil ca strategia privind alcătuirea fiecăruia dintre programe să aibă în vedere includerea câte unei lucrări aparținând fiecăreia dintre cele trei perioade de

creație ale compozitorului. Avantajul este, indiscutabil, de partea publicului auditor, cel care, pe parcursul fiecăruia dintre concertele ciclului va dispune de imaginea de ansamblu a întregii creații beethoveniene, de la primele cvartete op.18 şi până la ultimele, inclusiv Marea Fugă.

Este o bucurie a constata că violonistul Alexandru Tomescu şi Cvartetul Ad Libitum fac, în continuare, bună casă; …de aproximativ cinci ani. Iar hotărârea de a oferi o integrală beethoveniană, un ciclu extins, nu face decât a consolida temeiurile acestei colaborări. Trebuie avut în vedere, Tomescu preia responsabilități cu totul speciale, rar întâlnite în cazul aceluiaşi muzician performer, anume cel de violonist concertist şi, concomitent, de conducător al uneia dinte cele mai pretențioase formații camerale.

Tocmai pe această direcție, alegerea în debutul ciclului a *Cvartetului op.18 nr. 4, în do minor*, este de această dată semnificativă. Lucrarea oferă virtuți concertante primei violine; în egală măsură deschide câmp larg principiului simfonic, evoluției vocilor interne purtătoare a mişcărilor adiacente.

Evidentă apare concepția primului violonist, cel care, în bună parte, se detaşează de tradiția academică a modelelor predecesoare de mare circulație; orientându-se spre o cercetare a cutelor cu totul intime ale universului spiritual al autorului. Pe parcursul cvartetelor maturității creatoare, elementele ornamentale sunt lăsate de-o parte. Clamările solistice, ce pot aminti marele solo al vocii basului din ultima simfonie beethoveniană, dobândesc un revers interior de adâncă introspecție. Expresia, cea care susține gândul, dobândeşte forță. Contrastele capătă un impact ideatic-emoțional puternic.

Am în vedere *Cvartetul op. 95, Serioso*, o etalare plenară a unei gândiri quasi simfonice, şi de asemenea, conversația cu sine însuşi, o abordare meditativ ideatică, în cazul *Cvartetului op. 132*, cu al său „cântec sacru de mulțumire adus Divinității". Sunt poziționări care apropie şi mai mult evoluția primului violonist de potențialul artistic impresionant al colegilor săi, violonistul Şerban Mereuță, violistul Bogdan Bişoc, violoncelistul Filip Papa.

Indiscutabil, în acest concert, prin această integrală beethoveniană, cvartetul Ad Libitum se dovedeşte a fi un bun cultural al Iaşilor, al nostru al tuturor, un ansamblu ce urcă pe eşichierul valorilor europene de semnificație.

Pe de altă parte, este de apreciat, Alexandru Tomescu dispune în plus de elocvența unor intervenții orientative adresate celor din sală, comentarii ce tind a apropia aceste opus-uri de înțelegerea marelui public de concert. E firesc, aşteptăm cu interes cel de al doilea concert al ciclului.

Dumitru AVAKIAN

La ONB corul sfințeşte locul

Opera este probabil cel mai spectaculos gen muzical. S-a bucurat de popularitate şi succes pe tot parcursul timpului şi peste tot în lume, începând din Europa, unde s-a născut şi dezvoltat, continuând apoi în America şi alte continente.

Publicul de pretutindeni a aclamat de la debutul ei şi până astăzi, sute şi sute de arii, cântăreți, poveşti, costume, scenografii, regizori, dirijori, dar în primul rând muzica marilor compozitori ai genului, ce se regăseşte cu generozitate în partiturile celor două componente esențiale construcției şi interpretării ei: corul şi orchestra.

Prin intermediul lor, compozitorii şi-au demonstrat măsura talentului şi ştiinței lor muzicale. Sunt stabile şi indispensabile. Sunt de fapt pilonii Operei. Nu încerc aici să minimalizez rolul soliştilor, care oricum monopolizează primii atenția publicului, dar pe câtă vreme ei pot fi rulați sau înlocuiți, corul şi orchestra rămân aceeaşi seară de seară.

La ONB de foarte foarte mulți ani, există un cor de mare valoare artistică, care prin interpretările lui remarcabile, ridică constant nivelul tuturor spectacolelor, reuşind de fiecare dată, în pofida unor performanțe nu întotdeauna fericite ale soliştilor sau orchestrei, să redea impecabil atmosfera mirifică a poveştilor cântate. Este un cor în mişcare, un cor care joacă aproape seară de seară fără momente de ”respiro” roluri diferite. Are un palmares de peste 150 de titluri (premiere şi reluări) iar fiecare membru al lui cunoaşte şi stăpâneşte mai multe

roluri decât orice solist. Este mereu proaspăt, redând cu fidelitate neprăfuită stări şi situații diverse, devenind astfel *marele personaj colectiv al Operei*, sau, de ce nu, personajul ei principal. Este în egală măsură diapazon, metronom şi far pentru orice rătăcire, fie ea ritmică sau de tonalitate. Pentru că, indiferent de pasagerele falseturi ale soliştilor, indiferent de indicațiile dirijorului care din ”n”-motive scapă câteodată de sub control întregul aparat sonor, corul este singurul care intră la secundă, cântă corect, în tempo, cu nuanțe, jucându-şi rolul la perfecție, cu toate că de multe ori este amplasat cu spatele la dirijor, în culise, la margini de scenă sau în centrul ei, urcând sau coborând scări, dansând sau petrecând. Şi asta pentru că el ştie, simte şi vede, cu ochii minții şi ai sufletului indicațiile propriului dirijor, ce l-a făcut atât de performant şi unic. Mă refer evident la deja legendarul dirijor fără baghetă, Stelian Olariu. Este un cor construit, modelat şi şlefuit cu enorm de multă muncă, cu răbdare şi riguroasă disciplină, cu respect şi dragoste pentru muzică, un cor cu o emisie foarte bună şi cu o perfectă omogenitate. Personal, sunt în admirația constantă a corului în cauză, cam de când am păşit în acest templu al artei. De aceea, de zeci de ani, nu am nici o temere când merg la Operă, să văd operă. Pentru că oricât de prost ar merge totul, oricâte derapaje ar avea seara, fie de la solişti, fie de la dirijori, fie de la orchestră, ştiu sigur – şi nu m-am înşelat niciodată până acum – că cel puțin voi auzi un cor de excepție. Motiv pentru care, la fiecare final de spectacol, odată cu căderea cortinei, simt nevoia ca, metaforic vorbind, să îmi scot pălăria în fața dirijorului acestui splendid diamant al Operei, Maestrul Stelian Olariu, ca şi în fața *țăranilor*,

sclavilor, *ţiganilor*, *vânătorilor*, *oamenilor de societate* şi *povestitorilor* (membrilor acestui cor) care oferă de fiecare dată, doar încântare şi bucurie. Ca să nu mai spun de fiorul cauzat de mândria şi mirarea ce mă cuprind când aud în tălmăcirea lui, una dintre cele 9 partituri celebre cu care, elevă fiind la un liceu cu profil umanist din Sibiu, participam cu corul şcolii la concerte şi concursuri, câştigând deopotrivă aprecierea publicului şi juriului. Nostalgic şi frumos bagajul cu care generaţia mea a plecat în viaţă. E drept că atunci se făcea cor în şcoală… de fapt se făcea şcoală. Astfel că, păstrând proporţiile, cred că în ambele cazuri a funcţionat spusa ”omul sfinţeşte locul” sau, şi mai bine, ca în cazul de faţă, parafraza ei: ”corul sfinţeşte locul”

A fi sau a nu fi…
Romeo şi Julieta

La început de primăvară, ONB a oferit publicului său evenimentul lunii martie, respectiv premiera spectacolului de balet *Romeo şi Julieta* de Serghei Prokofiev. Subiectul shakespearian – cea mai frumoasă poveste de iubire scrisă – şi muzica – amplă, puternică, copleşitoare, cu armonii bogate, cu nuanţe de largă intensitate, cu *fortissimo*-uri grandioase şi melodica profundă măiestrit împletită cu ritmuri dansante -, mi-au legitimat speranţa vizionării unui balet, cel puţin elegant, complex şi înduioşător, dacă nu măreţ. Dar, din păcate, nu a fost aşa. Întrucât în noul concept coregrafic – regizoral, el s-a apropiat mai mult de zona întunecoasă şi apăsătoare din Macbeth (asta ca să rămân măcar la acelaşi autor literar) decât de romantismul, inocenţa, strălucirea, vioiciunea şi candoarea ce subjugă răul până la un moment dat, cel puţin în prima parte a dramei. Şi asta m-a întristat profund. Spectacolul mi-a părut obositor, plictisitor, şi tern, ceea ce nu înseamnă că pe parcursul celor aproape 3 ore nu a avut şi bune (prea puţine)

Cristina Dijmaru, Ovidiu Iancu Matei

şi rele, ba chiar şi un efect regizoral inspirat. Ca să încep cu bunele, pot spune că mi-au plăcut:

- toţi dansatorii (solişti sau corp ansamblu) care prin evoluţiile lor au relevat din nou faptul că sunt mult deasupra unor partituri coregrafice intens lăudate;
- cele două duete Romeo şi Julieta, din primul şi al doilea act, tălmăcite cu graţie şi un frumos joc scenic, de cuceritoarea Cristina Dijmaru şi Ovidiu Iancu Matei, un artist complex;
- solo-ul din piaţă sau… club? al lui Mercutio, impecabil interpretat de carismaticul şi talentatul Valentin Stoica;
- găselniţa regizorală din final, când printr-o licenţă poetică inspirată, cei doi îndrăgostiţi se mai întâlnesc odată în viaţă, ca apoi să plece pentru totdeauna împreună în eternitate;
- orchestra, foarte bine pusă la punct, viguroasă şi stăpână pe un limbaj emoţional notabil;
- dirijorul Tiberiu Soare, un bun profesionist cu certe calităţi.

Nu mi-au plăcut:

- cocktail-ul de neoclasic, gimnastică suedeză, lecţii de scrimă (prea lungi) şi dans de discotecă, din limbajul coregrafic dotat cu un vocabular sărac, dar pigmentat cu gesturi dizgraţioase ca să nu zic chiar triviale, şi, lipsa unor provocări tehnice;
- imixtiunea în muzică (prin ignorarea până la dispariţie a unor partituri), dar şi în subiect, amestecând situaţii şi sensuri într-un mod aiuritor, dacă ar fi să amintesc doar: constanta prezenţă a Rozalindei peste tot şi fără rost,

agasând prin amestec, devenind mai vizibilă decât Julieta însăşi (de altfel curat şi expresiv dansată de Bianca Stoichechiu); solo-ul lui Mercutio menit să distragă atenţia tuturor pentru a-i da timp prietenul său să-şi curteze iubita, care însă nu a avut privitori în scenă; păruiala de ţaţe a celor două mame; Romeo prezentându-o pe Julieta părinţilor lui; ca şi aflarea Julietei în club-ul unde a asistat la moartea lui Tybalt; venirea fetelor cu flori negre, ca nişte bocitoare la patul Julietei (gata îmbrăcată în negru) ca să o ajute să se pregătească de nuntă – o fi fost premoniţie colectivă sau coşmar, cine ştie - şi multe, multe, multe, multe altele.

Cât despre atmosfera şi sicriul din Albă ca Zăpada, ce să mai zic…

Desigur, toate astea nu au împiedicat publicul, mă rog, o parte din el, să aplaude frenetic. Treaba lor. Eu nu am găsit în acest balet nici atmosferă, nici romantism, nici emoţie. Şi cât de mult am sperat la măcar una dintre ele, mai ales după ce am aflat că locul de baştină al regizorului e Verona. Pe mine seara m-a durut şi m-a întristat.

De aceea, la final de balet, l-aş întreba pe Renato Zanella, regizorului coregraf al acestui spectacol jucat pe scena ONB, din 10 martie, dacă s-a înspirat doar din Shakespeare sau l-a ajutat poate şi Machiavelli, dincolo de ”a fi sau a nu fi”… ”Romeo şi Julieta.”

Pagini de Doina MOGA

Cu Livia Teodorescu-Ciocănea, o călătorie dincolo de sunete

Recitalul oferit de Livia Teodorescu Ciocănea în salonul de muzică al Palatului Cantacuzino, în ultima seară a lunii februarie, a fost de o factură specială. Cu fiecare prezentare publică, această pianistă ne-a provocat satisfacții, prin etalarea unor laturi surprinzătoare ale înzestrărilor sale. Şi de această dată ne-au cucerit atât proiectul propus, cât şi realizarea lui sonoră concretă. Implicarea subiectivă comunicată prin fiecare lucrare din program a indus sentimentul unei participări împărtăşite la viața artistei. Într-adevăr, mărturisirea de după concert a confirmat această intuiție a ascultătorului. Concertul a fost conceput în memoria părinților de curând dispăruți, cu nostalgie şi emoție față de anii formării ca om şi ca muzician, față de mentorii care i-au vegheat paşii în perioada conturării personalității.

Livia Teodorescu Ciocănea şi-a deschis concertul cu piesa a treia din ciclul *Consolations* de Franz Liszt. Acest *Lento placido* a sunat ca o invitație la melancolie de o expresivitate îndurerată care ne duce spre sentimentul că, de fapt, nu există consolare. A urmat Preludiul actului I al operei *Traviata* de Verdi, spectacol preferat al mamei sale şi primul contact al artistei, din vremea copilăriei, cu teatrul liric. *Nocturna op. 9 nr. 1 în si bemol minor* de Frédéric Chopin ne-a fost dăruită ca o broderie sonoră cu arabescuri tandre, pline de pasiune. Cele patru *Impromptu-uri op. 90* de Franz Schubert ne-au purtat prin episoade dramatice, urmate de momente pline de grație, de inspirație sublimă, în contrast cu stări pasionate şi tumultuoase. A fost, poate, un gest de provocare a artistei de a recrea acum, din perspectiva maturității, piese învățate în anii de şcoală. În aceeaşi cheie melancolică s-a reconfigurat interpretarea puternic reliefată a *Sonatei op. 27 nr.2 în do diez minor, Sonata lunii,* de Beethoven, studiată odinioară, cu înțelegerea vieții de la vârsta adolescenței. Contrastele izbitoare de stări, sondările eului profund au condus spre un punct culminant al întregului program, în partea a treia a sonatei, ca un fel de poziționare autoreflexivă şi polemică între sensibilitatea, visarea, atitudinea paseistă a artei lui Schubert şi caracterul eruptiv, revoluționar al discursului beethovenian. Grupajul format din piesa *Clair de lune* din *Suite Bergamasque* şi patru preludii de Debussy (*Voiles, Ce qu'a vu le vent d'ouest, La fille aux cheveux de lin, La cathédrale engloutie*) a apărut ca o pată de culoare în program. S-a creat un joc de atmosferă între seninătate şi freamătul amețitor al elementelor fluide, între serafic şi titanism eruptiv. În contextul creat, ca o încheiere binevenită, *Fantaisie-Impromptu* op. 66 de Chopin a apărut ca un poem sonor al iubirii necondiționate. Aplauzele publicului au condus la suplimentul aşteptat, care a fost *Nocturna* chopiniană *op. 15 nr. 2 în fa diez major,* închidere simetrică față de introducerea din Liszt, una dintre acele bijuterii pe care artista le are oricând şi oriunde la îndemână pentru a-i răsfăța pe cei dragi cu miraculoasa poezie a notelor melodice grup.

Ceea ce a rezultat din întâlnirea cu o muziciană atât de aparte a fost mai mult decât un recital de pian. Felul în care Livia Teodorescu Ciocănea face muzică la acest instrument dă seama despre o fericită sinteză între darul său de compozitoare şi stăpânirea deplină a artei pianistice până la a transcende orice problemă tehnică, datorită şcolii înalte pe care a avut norocul să o asimileze. Este vorba despre îndelungata ucenicie la clasa de pian a Anei Pitiş şi a Ioanei Minei, care a determinat apariția unei performanțe de anvergură în cazul acestei personalități cu înzestrări multiple. Un atare concurs de experiențe formatoare a condus la conturarea stilului său original de a cânta şi, deopotrivă, la un demers autobiografic captivant, neaşteptat, necanonic, singular prin autenticitate şi frumusețe.

Lavinia COMAN

Pianistul Ingmar Lazar, în concert la Bucureşti

Sala Media a Teatrului Național Bucureşti a fost gazda recitalului susținut de tânărul şi talentatul pianist francez de origine română, Ingmar Lazar, un eveniment de înaltă ținută artistică organizat de Fundația Culturală "*Societatea Muzicală*" şi de Preşedintele Fondator, George Butunoiu. A prezentat Norela Costea.

Programul foarte bine ales, preponderent romantic, a fost alcătuit din partituri semnate de Frederic Chopin (*Balada* No. 4, Op. 52, *Doua Nocturne,* op. 48, Nocturna, Op. 55, No. 2), Franz Liszt (*Der Wanderer*, extras din *12 Lieder* de Franz Schubert, S.558), Franz Schubert (*Wanderer Fantasy* C Major, op. 15, D.760) şi Maurice Ravel (*Alborada del gracioso*). Cu numai o zi inainte, Ingmar Lazar a susținut la Iaşi un alt recital in Aula Bibliotecii Centrale Universitare *"Mihai Eminescu"*.

El a susținut la începutul anului trecut două recitaluri de pian la Ateneul Român şi în Sala „*Elvire Popesco*", cu ocazia aniversării a 80 de ani de la înființarea Institutului Francez. *„În cei 80 de ani de activitate, unul dintre obiectivele pe care şi le-a propus Institutul Francez din România a fost promovarea culturii prin intermediul unor artişti de excepție, care simbolizează puntea dintre Franța şi România şi întruchipează legătura puternică dintre cele două țări. Ingmar Lazar este, cu siguranță, unul dintre aceştia"* – notau

organizatorii. Ingmar Lazar a revenit în țară la șapte ani după *Concertul nr.1 în mi minor* de Frédéric Chopin susținut

la Sala Radio, ca solist al Orchestrei de Cameră. Atunci, compozitorul Doru Popovici a declarat că *"avem de-a face cu un adolescent genial"*, comparându-l cu marele Dinu Lipatti.

Câștigător al Premiului pentru Pian al Festivalului *"Tabor au Verbier"* din Elveția (2013), Ingmar Lazar este nepotul lui Marie - Mayence Gibani, ultima elevă a lui Constantin Brâncuși. S-a născut în 1993 la Saint-Cloud și a început să studieze pianul la vârsta de 5 ani. După numai un an a susținut primul său recital pe scena sălii *"Gaveau"* din Paris, iar în 2003, la doar 10 ani, cucerea premiul I la Concursul Internațional EPTA din Namur (Belgia). În 2008 a câștigat concursul Festivalului *"Les CIMES de Val-d'Isère"*. Fost elev la Paris al lui Valéry Sigalevitch, Ingmar a absolvit în 2014 *Hoshschule für Musik, Theater und Medien* din Hanovra, studiind cu Vladimir Krainev, Zvi Meniker și Bernd Goetzke. În prezent, urmează studii de Master cu Pavel Gililov la Universität Mozarteum din Salzburg și la Académie Internaționale de Piano du Lac de Côme (2009), sub îndrumarea profesorilor Dmitri Bashkirov și Vladimir Mischouk (Rusia), Malcolm Bilson și William Grant Naboré (SUA), Fou Ts'ong (China), Peter Frankl și Tamás Vásáry (Ungaria), Stanislav Ioudénitch (Uzbekistan), John Perry (Canada).

A susținut recitaluri și concerte în Germania, Franța, Italia, Israel, Rusia, Elveția, Slovenia, Ukraina, SUA și bineînțeles în România. Ingmar Lazar a concertat și pe mari scene muzicale ale lumii, precum Sala Conservatorului *"P.I. Ceaikovski"* și cea a Casei Internaționale a Muzicii din Moscova, la *"Fredric R. Mann"* Auditorium din Tel Aviv, *"Henry Crown"* Auditorium din Jerusalem, la Sala de Concerte UNESCO din Paris sau cea a Conservatorului din Ljubljana. A participat cu succes la Festivaluri Internaționale precum Festspiele Mecklenburg – Vorpommern, Festival International de Colmar, Festival International de Musique de Dinard, Festival *"Les notes blanches"* de Courchevel, Festival *"Randonnées musicales en Gâtinais"* de la Essone, *„Chopin à Paris"*, *„1001 Notes"* - Limoges și Festival du Château de Lourmarin (Franța), Festival international de Chioggia, Festival *"Estate Regina"* din Montecatini Terme, Festival *"Pianomaster"* de la Gravedona, Festival International de Piano de Querceto (Italia), *„Chopin au Jardin du Luxembourg"*, *„Music Without Limits"* din Dnipropetrovsk.

Considerat a fi *"cel mai bun pianist francez din noua generație"*, Ingmar Lazar a concertat sub bagheta unor renumiți dirijori precum Vladimir Spivakov sau Jean-Jacques Kantorow, fiind acompaniat de Orchestra Filarmonicii Naționale din Rusia, Orchestra de Cameră *"Virtuozii din Moscova"*, Orchestra Lamoureux si Orchestra Simfonică din Toruń, Orchestra de Cameră Radio din București, Orchestra Simfonică a Filarmonicii din Lvov, Orchestra Simfonică a Festivalului din Chioggia, Orchestra de coarde *„Mainzer Virtuozi"*.

Director artistic al *Festival du Bruit qui Pense*, el a realizat înregistrări de disc pentru Casa *Suoni e Colori*, atât

solo, cât și în duo, alături de Alexandre Brussilovsky.

În stagiunea 2016 - 2017, Ingmar Lazar concertează la Opera din Reims și la Internationale Stiftung Mozarteum din Salzburg; este un obișnuit al emisiunii TV *„Génération jeunes interprètes"* (France Musique), în seria de concerte „Musiques à Versailles" alături de cvartetul Hermès. În prima jumătate a anului 2017 va fi protagonistul lansării CD-ului consacrat lui Franz Schubert înregistrat de Casa *„Lyrinx"*. (Foto: **Roza Zah, arhiva personală**)

Oana GEORGESCU

Clipúri interogative

Plictisul de mine-însumi

Care este, în fond, sentimentul ce ni se provoacă în starea propriei *absențe din sine*? Paradoxal, el exprimă o sațietate, un fel de a mă fi săturat de tot același *mine*-însumi, o incomoditate de a mă regăsi tot *cu*-mine. Funciar, sațietatea este o stare-semnal că am asimilat suficient, cel puțin pentru o vreme. Așadar, sătul fiind, sunt satisfăcut; m-am liniștit. Dar fiindul saturației de mine-însumi provoacă, dimpotrivă, un disconfort: *plictisul*. Cum, la propriu, nu mă pot alunga pe mine *din* sine, voi încerca să pun o mască celuilalt care îmi sunt. Un fel de surdină care să-l tacă. Dar ce anume din rostirea lui mă deranjează, plictisindu-mă? (**G.B.**)

La Iaşi, Colocviul Naţional de Muzicologie a împlinit 19 ediţii

Aşa cum se întâmplă în multe cazuri în viaţa culturală românească actuală, evenimente care se dovedesc longevive şi cu rezonanţă naţională nu capătă cuvenita notorietate din varii motive, în cea mai mare parte subiective. Orice remediu în această privinţă este aşadar binevenit.

Anul trecut, într-o intervenţie *post festum*, scriam despre cea de-a XVIII-a ediţie a ***Colocviului Naţional de Muzicologie* de la Iaşi** care a depăşit vârsta majoratului fără să piardă din energie şi dinamism, dimpotrivă [*Ziarul de Iaşi* Nr. 50 (7536), 1 martie 2016]. După ediţia de anul acesta, a XIX-a (Iaşi, 17–18 februarie), am decis să semnalez existenţa acestui colocviu în paginile revistei *Actualitatea muzicală*, cunoscută şi apreciată în mediul muzical românesc, dar mai ales în cel bucureştean.

În anul 1999, **profesoara Maria Georgeta Popescu**, de la Colegiul Naţional de Artă *Octav Băncilă* din Iaşi a avut iniţiativa organizării unei reuniuni muzicologice cu participarea profesorilor şi elevilor din învăţământul muzical preuniversitar, curând deschisă şi către mediul academic – studenţi, cercetători, universitari. Aşa cum preciza iniţiatoarea şi coordonatoarea colocviului, „Toţi doritorii care au plăcere să se aplece asupra ştiinţei muzicii: istoria culturilor şi stilurilor muzicale, teoria şi analiza, etnomuzicologia, teoria interpretării şi a practicii vocale/instrumentale, estetica muzicală, critica muzicală, sociologia muzicală, psihologia muzicală, pedagogia muzicală etc. au avut posibilitatea să-şi prezinte preocupările în acest domeniu. Multe dintre aceste aspecte ale ştiinţei artei sonore au putut fi studiate, aprofundate, tratate şi prezentate sub forma de studii/lucrări." [*Cuvânt înainte* la ediţia din 2008, www.muzicologie.ro].

Părea o apariţie pe cât de lăudabilă, pe atât de efemeră, dacă n-ar fi fost decât proverbiala „sfătoşenie molcomă" moldovenească, mai curând statică decât activă! Evenimentul a continuat însă ritmic, devenind o tradiţie ce a depăşit, iată, vârsta majoratului. Nu numai atât: a crescut continuu prin numărul, provenienţa şi valoarea participanţilor şi prin adaosul, începând cu ediţia din 2006, a volumului de ***Studii muzicologice***, care reuneşte, aşa cum se obişnuieşte în lume la asemenea evenimente ştiinţifice, lucrările şi studiile fiecărei ediţii, puse la dispoziţia participanţilor *înainte* de începerea lucrărilor. Astfel, accesul la textele integrale uşurează şi dinamizează reuniunile colocviale, producând totodată un adaos oratorial, elocvent, concluziilor ştiinţifice prezentate de fiecare autor. La ediţia de anul acesta a fost lansat volumul al XII-lea al *Studiilor muzicologice.*

Cum spuneam, treptat, colocviul a stârnit interesul unei categorii tot mai largi de participanţi, de la adolescenţi la maturi, de la debutanţi la cercetători confirmaţi, din Iaşi, din ţară şi, la ultimele ediţii, din străinătate – Suedia, Ucraina, Germania, Olanda, Portugalia.

Organizatorii colocviului au instituit, începând cu ediţia a XV-a (din 2013) şi cu volumul al VIII-lea de *Studii muzicologice*, o secţiune introductivă, intitulată ***In honorem***. În acest cadru au fost omagiaţi, pe rând, muzicieni ce au marcat profund viaţa muzicală a Iaşului şi a ţării, unii producând şi ecouri internaţionale. Cel dintâi a fost profesorul **George Pascu** (1912-1996) – fondatorul şcolii ieşene de muzicologie, pe care echipa organizatoare l-a adoptat drept conducător spiritual al Colocviului.

Au urmat compozitorii **Vasile Spătărelu** (2014) şi **Achim Stoia** (2015) – creatori ai şcolii ieşene moderne de compoziţie; dirijorul **Ion Baciu** (2016) – reformatorul orchestrei simfonice a Filarmonicii din Iaşi. La ediţia de anul acesta a fost omagiat profesorul şi muzicologul dr. **Mihail Cozmei** – promotor al vieţii muzicale ieşene, conducător vreme de mulţi ani, al destinului învăţământului superior artistic de la Iaşi, unul dintre iniţiatorii şi susţinătorii *Festivalului Muzicii Româneşti* (1973) şi ai festivalului *Vacanţe muzicale la Piatra Neamţ* (1972).

La cele deja expuse se adaugă constante ***antracte* muzicale**, susţinute la fiecare ediţie de artişti şi ansambluri ieşene, precum cel de anul acesta al Corului de cameră *Vox Art'Is* dirijat de Bogdan Cojocariu. De asemenea, la această ultimă ediţie **a fost lansat volumul** *Cuvinte despre muzică şi muzicieni* de prof. univ. dr. Mihail Cozmei, apărut la Editura *Artes* a Universităţii Naţionale de Arte *George Enescu*, Iaşi 2017. „Am întocmit această culegere de texte jurnalistice, intervenţii la reuniuni culturale de prestigiu, cronici şi convorbiri cu personalităţi ale deceniilor '60–'80 – notează autorul, în *Cuvântul lămuritor* – nu pentru a-mi evidenţia /…/ prezenţa în viaţa muzicală a timpului, ci mai cu seamă pentru a reaminti eventualilor cititori ceva din contextul cultural bogat în evenimente, care a favorizat ceea ce s-a numit *renaşterea muzicală* a Iaşului." [M. Cozmei, *Cuvinte despre muzică şi muzicieni*, Artes, Iaşi 2017, p. 3]

Colocviul Naţional de Muzicologie de la Iaşi reprezintă rezultatul unei excelente **conlucrări între instituţii** – Colegiul Naţional de Artă *Octav Băncilă*, Universitatea Naţională de Arte *George Enescu*, Inspectoratul Şcolar Judeţean Iaşi. În realitate însă, evenimentul se naşte din **implicarea constantă** a unor oameni entuziaşti şi neobosiţi: mai-sus-pomenita profesoară Maria Georgeta Popescu, lector univ. dr. Diana Beatrice Andron, profesorii Loredana Elena Marus, Gabriela Rusu şi Ilie Gorovei, profesorii univ. dr. Gheorghe Duţică şi Laura Otilia Vasiliu. La aceştia se adaugă cu fiecare ediţie alţii, contaminaţi de energia inepuizabilă a nucleului uman generator.

Sabin Pautza, M. Cozmei, Maria G. Popescu, Gh. Duţică

Carmen CHELARU

Teatrul Muzical *Nae Leonard* – şase decenii de artă muzicală la Dunărea de Jos

La jumătatea secolului al XIX-lea Galațiul era cunoscut ca un puternic centru comercial din sud-estul țării, dar, în acelaşi timp, ca un oraş cu o populație dornică de manifestări culturale. Animatori precum Luigi Ademolo, amenajau pe rând săli pentru spectacole în clădiri celebre ale timpului, precum *Hanului Ventura* sau *Otel de Moldova*, pentru ca trupe de artişti să prezinte publicului comedii, vodeviluri şi operete, cu sprijinul Societății Italiene Filarmonice sau a unei orchestre alcătuită din lucrători italieni la schelele din port. A fost o vreme când Galațiul deținea titlul de cel mai important centru cultural al României, când *Opera italiană* şi orchestra de aici erau conduse de Iosif Ivanovici, creatorul de faimă europeană care a compus celebrul vals *Valurile Dunării*.

Un prim pas spre înființarea unei instituții profesioniste de spectacole a fost făcut în anul 1954, când prin Decizia nr. 161 din 12 iunie a Comitetului Executiv al Sfatului

Popular Regional Galați, ia ființă Ansamblul Muzical al Sfatului Popular Regional din Galați, sub conducerea compozitorului Aurel Manolache. Un an mai târziu, la 15 septembrie 1955 se înființează Orchestra simfonică de Stat, avându-i ca dirijori pe tinerii absolvenți de Conservator, Alecu Sfetcu şi Ury Schmidt. Mai târziu, lor li s-au adăugat alți trei maeştri reprezentativi pentru arta dirijorală gălățeană: Gabor Kiss, Silviu Zavulovici, Carmen Capato-Velincov.

În anul 1956, în baza acestei tradiții muzicale generoase de mai bine de un veac, a fost înființat *Teatrul de Operetă şi Estradă Regional*, ce va deveni în 1972, la inițiativa directorului de atunci, regizorul Barbu Dumitrescu, Teatrul Muzical *Nae Leonard*, denumire ce o poartă şi astăzi.

De la înființare şi până în prezent, pe scena Liricului gălățean au evoluat sute de artişti, unii rămânând fideli scenei noastre până la sfârşitul carierei, alții plecând fie pe alte scene ale țării, fie pe marile scene ale lumii.

Primul spectacol de operă a văzut luminile rampei la 3 iunie 1957, fiind o montare a celebrei creații verdiene, *La Traviata*, în regia lui Albert D'André (primul director al teatrului), dirijor Emil Fanea, scenografia Claudia Fanea-Livia Filipaşcu, coregrafia Ştefania Ignat. În distribuție găsim pe Silvia Rota, Nicolae Zaharia, Tiberiu Papp, Ion Inacu, Corneliu Sava, Cornelia Seracim iar la reluarea din 1968 pe sopranele Elena Patrichi, Aida Abagiev, Cornelia Seracin, alături de tenorii Cornel Mărgărit, George Ichim, baritonii Nicolae Urziceanu, Nicolae Urdăreanu, basul Benedict Gorodețchi, ş.a. Această a doua variantă, realizată în regia lui Nicolae Ciubuc, coregrafia lui Trixy Checais şi conducerea muzicală a lui Ury Schmidt, s-a jucat până în anii 1990. A treia variantă (16 decembrie 2001) a operei *Traviata* a fost pusă în scenă de regizoarea Eleonora Constantinova de la Teatrul de Operă şi Balet din Chişinău, în scenografia regretatului Grigore Gorduz, coregrafia Fănică Lupu, dirijor Massimo Scapin (Italia) solişti fiind soprana Natalia Sevcenko (Ucraina), tenorul Cristian Bălăşescu, baritonul Ion Ardelean alături de Emilia Frigioiu, Florin Marcovici, Teodor Niță, Eremia Manole, George Ichim.

Scrisă special pentru Liricul gălățean pe al cărui frontispiciu se află numele „Prințului operetei", născut la câteva străzi distanță de sediul teatrului, opereta *Leonard* de Florin Comişel va fi prezentată în premieră absolută în ajunul Crăciunului anului 1972, exact în ziua când se împlineau 46 de ani de la dispariția marelui artist. Memorabilă a fost interpretarea pe care tenorul Ion Frigioiu, a dat-o personajului principal, întregul spectacol fiind de altfel un succes pentru toți artiştii din distribuție: Lucia Țibuleac, Marilena Marinescu- Mareş, Tamara Alexandru, Nicolae Urdăreanu, Mihai Mihail, Gheorghe V. Gheorghe. Cu această montare realizată în regia lui Barbu Dumitrescu şi conducerea muzicală a lui Silviu Zavulovici, Teatrul Muzical gălățean a obținut Premiul I la nivel național, într-o prestigioasă competiție de gen. Au urmat montări ale unor lucrări de operă şi operetă de mare popularitate precum *Aida*, *Bal mascat* de Giuseppe Verdi, *Nevestele vesele din Windsor* de Otto Nicolai, *Pericola* de Jacques Offenbach, ş.a. şi mii de reprezentații pline de succes.

O zi de excepție care a intrat în paginile istoriei instituției, a fost data de 25 mai 2002, când, cu prilejul aniversării a 160 de ani de la premiera operei *Nabucco* de Giuseppe Verdi, a avut loc în Grădina Publică a oraşului, primul spectacol de operă în aer liber din țară, cu acest titlu, realizat în coproducție de două teatre: Teatrul Muzical *Nae Leonard* şi Teatrul de Operă Constanța. Evenimentul a fost realizat cu peste 400 de artişti şi specialişti în tehnică de scenă, pentru 2.000 de spectatori, superproducția fiind transmisă în direct, pe internet. Galațiul a adus astfel în România, conceptul marilor montări de spectacole de operă în aer liber, existent în occident.

În decursul timpului au fost montate pe scena gălățeană aproximativ 300 de titluri de opere, operete, spectacole de revistă şi spectacole pentru copii atât din repertoriul universal cât şi românesc, programele repertoriale fiind coordonate rând pe rând de directorii instituției: Albert d'Andrée (1956 – 1957),Viorel Doboş (1957-1959), Alecu Sfetcu (1959- 1962), Silviu Zavulovici (1962-1966), Nicolae Ciubuc (1966-1970), Barbu Dumitrescu (1970-1973), Gabor Kiss (1973-1979), Alecu Sfetcu (1979-1989), Marcel Ionescu (1989-1997), Gheorghe Stanciu (1997-1999), Sorin Oancea (1999-2001), Florin Melinte (2001- 2008), Laura Sava (2009), Florin Melinte (2009-2012), Teodor Niță (2012 până în rezent) .

În plan național, Teatrul Muzical *Nae Leonard* Galați ocupă astăzi un loc unic, prin faptul că prin programul său

artistic, instituția abordează toate genurile spectacolului muzical, de la operă, operetă, concert simfonic până la revistă, comedie muzicală, spectacole pentru copii, spectacole de divertisment. De-a lungul timpului, spectacolele realizate pe scena gălățeană s-au bucurat de aprecieri elogioase atât din partea publicului cât și a criticii de specialitate, fiind prezentate cu succes pe marile scene europene, în Germania, Belgia, Italia, Spania, Olanda, ș.a.

În ultimii ani, Teatrul Muzical "Nae Leonard" a fost partener într-o serie de proiecte culturale europene, ultimul dintre acestea, proiectul SENSE din cadrul Programului *Europa creativă*, fiind în curs de derulare. Alături de Teatrul din Milano care reprezintă Italia și cel din d' Avignon, care reprezintă Franța, Teatrul Muzical "Nae Leonard" Galați reprezintă România, fiind singura instituție din țară participantă la acest program.

Anual, Teatrul Muzical *Nae Leonard* organizează Festivalul Internațional *Leonard*, eveniment ce aduce la Galați colective artistice și muzicieni de marcă din lumea întreagă. Cea de a XIII-a ediție a avut loc în perioada 23 octombrie - 4 decembrie 2016 și a fost dedicată aniversării a 60 de ani de la înființarea teatrului, publicul gălățean bucurându-se, printre numeroasele evenimente ce au avut loc și de reîntâlniri emoționante cu personalități reprezentative ale vieții muzicale actuale, care au studiat și și-au început cariera la Galați: Gabriel Croitoru, Liviu Câșleanu, membrii cvartetului *Voces*, Răzvan Săraru, ș.a. Festivalul s-a încheiat pe 4 decembrie 2016 cu o Gală aniversară la care au participat foști și actuali soliști, balerini și instrumentiști ai teatrului.

Laura SAVA

Vinovat pentru geniu...

Luiza Borac - pianista stabilită la Hanovra, care a interpretat, pe scena Filarmonicii băcăuane în prima săptămână din februarie, *Concertul 2* de Johannes Brahms, a oferit cu generozitate două bis-uri de Chopin - afirma într-un interviu: "cel care se apropie de compozitorul Dinu Lipatti este absolut impresionat de spectrul larg al acestor compoziții, avem de-a face cu transcripții minunate după muzica lui Johann Sebastian Bach, de asemenea, o prelucrare, o recreare a lucrării *Navarra* de Isaac Albeniz, lucrările originale pentru pian, care poartă inspirații romantice, și (...) ale folclorului românesc".

Lucrarea, poate cea mai cunoscută, pe care Lipatti a dedicat-o în 1936 profesoarei sale Florica Musicescu (cântată în primă audiție la *Ateneul Român* în 1939 cu George Georgescu la pupitru), va reveni ca "moștenire" artistică lui Corneliu Gheorghiu. Luiza Borac o înregistrează în 2012 la Piano Music of Dinu Lipatti, la Casa de discuri AVIE din Londra, cu Orchestra de cameră Saint Martin in the Fields, dirijată de Jaime Martin.

Acum 10 ani, Luiza Borac a primit premiul BBC, zis și "Oscar"-ul CD-urilor în Marea Britanie pentru cea mai bună înregistrare a anului, cu lucrări de Enescu, iar *Gramophone* considera că singurul rival al pianistei este doar Dinu Lipatti interpretând *Sonata a III-a.*

Luiza Borac, Valentin Doni, Ozana Kalmuski

Paul Dukas, autorul *"Ucenicului vrăjitor"*, profesorul cu care Lipatti a studiat la Conservatorul de Muzică din Paris, opina că: "Tânărul român Dinu Lipatti este cel mai bun elev al meu și, în același timp, un remarcabil virtuoz al pianului. Cred că va fi un al doilea Enescu."

În 1938, Lipatti creează *Simfonia concertantă pentru două piane și orchestră de coarde op.5*, pe care o va cânta cu Clara Haskil, pianistă care scria: "El îți dădea impresia că se simte vinovat de a avea geniu". Este un opus pe care Corneliu Gheorghiu l-a interpretat și înregistrat cu Sofia Cosma. Lucrarea dedicată profesorului Charles Münch, a fost cântată la Festivalul Internațional *George Enescu* din 2011 de Luiza Borac și Viniciu Moroianu.

Fire de viață, de amintiri, de suferinți și bucurii. Model de modestie și exigență, de talent pur, revelator, "un artist de o spiritualitate divină", cum îl vedea Francis Poulenc, Lipatti – care a modelat discipoli - a știut să se aducă jertfă muzicii, iubindu-i deopotrivă pe Bach și Mozart, învățându-ne pe toți, în acel spirit de moralitate care l-a definit: "să nu vă serviți de muzică, serviți-o".

În 19 martie 1917 se năștea la București cel ce avea să fie considerat cel mai mare pianist român. Anul muzical 2017 este an Lipatti. Să ascultăm și re-ascultăm ultimul său recital, cel din 16 septembrie 1950 de la Besançon și Coralul bachian *Jesu, Joy Of Man' s Desiring.*

Cu puțin timp în urmă, în 26 ianuarie, la *Centrul cultural Espace Senghor* lles, ICR a organizat un concert oma-

gial dedicat lui Lipatti, la 70 de ani de la emblematicul recital Chopin ținut la *Palais des Beaux – Arts*.

Interpreți: violonistul Virgil Boutellis-Taft și pianista Angela Drăghicescu. Punct de mare interes a fost expoziția *"Corneliu Gheorghiu - sufletul pianului"*. Binecunoscutul pianist, născut în 1924, care concerta deja la 6 ani, a studiat cu aceeași profesoară Florica Musicescu, a fost încurajat de George Enescu și Dinu Lipatti. Susține nenumărate concerte în țară și străinătate, colaborează cu mari artiști, studiază și pe un pian Bösendorfer… Absolvent al *Academiei Regale de Muzică și artă Dramatică* (1943), licențiat al Facultății de Drept, maestrul Corneliu Gheorghiu, a fost ani de zile profesor și șef al catedrei de pian la *Conservatorul* din București. Pianist, pedagog și compozitor, autor al volumului *Despre pianistică*, Corneliu Gheorghiu – un spirit luminos, care și-a dedicat viața muzicii - îi îndeamnă pe cei tineri în 2014: *…purtați mai departe mesajul muzicii, limbaj universal, mai complet și mai subtil decât orice vorbire, căci ea exprimă sentimente pe o scară mult mai largă și de o țesătură mult mai delicată"*.

Dinu Lipatti, Florica Musicescu, Corneliu Gheorghiu

După ce în 1978 Corneliu Gheorghiu se stabilește la Bruxelles, unde va fi profesor la Academia Regală de Muzică, autoarea acestor rânduri are șansa de a primi, prin dragostea părinților, gratitudine pe care o exprim aici, pianul maestrului, un Bösendorfer – martor a sute de ore de studiu și magistrale interpretări, botezat *pianul magic*.

Între anii 1935 și 1950, Dinu Lipatti a fost o apariție luminoasă în lumea muzicii. Interpret admirabil, compozitor de înaltă perspectivă, om de o puritate angelică, el părea destinat să domine arta epocii noastre. Viața sa terestră a fost scurtă. Răpit la vârsta de 33 de ani, ar fi putut să treacă precum un meteor pe cer, fără a lăsa nicio urmă, nota Henri Gagnebin, Directorul *Conservatorului de Muzică* din Geneva.

Seară de operă... altfel

Impresii recente cu *Tosca* dirijată de Juan Cantarell (Spania), cu Vienna Opera Company, orchestra Filarmonicii „Mihail Jora", Corul „Armonia" al Colegiului Național de Artă „George Apostu" din Bacău și membri ai Corului Academic „Gavriil Musicescu" din Iași, cu soliștii: Catarina Coresi Lal (Austria), Răzvan Săraru (România), Andrij Shkurhan (Ucraina), Plamen Kumpikov (Bulgaria), Marco Ascani (Italia) și Theodore Coresi (Austria), ne poartă gândul la autori de operă și clipe de inspirație divină.

Drama *La Tosca* a lui Victorien Sardou și interpretarea dată de Sarah Bernhardt, ce a avut loc la Milano în 1887, l-au inspirat pe compozitorul Giacomo Puccini să rescrie, muzical, povestea de dragoste dintre Floria Tosca, o celebră cântăreață și pictorul Mario Cavaradossi. Puccini nota: "Cel care a trăit pentru dragoste, a murit pentru dragoste". Puccini a scris partitura pentru glasul Haricleei Darclée, românca născută la Brăila, care a repurtat succese alături de Caruso, sub bagheta lui Toscanini și a realizat și premierele operei *Tosca* la Scala din Milano, Lisabona, Montecarlo și București. Talentul sopranei a cucerit mai mulți compozitori: Mascagni, Catalani, Donizetti ori Verdi, care, după debutul din La Traviata îi scria: „...alla mia bellissima e bravissima Violetta, Hariclea Darclée".

„Muzica a fost scrisă mai întâi de Dumnezeu și apoi de mine". La citatul lui Giacomo Puccini noi vom adăuga că aceste pagini nemuritoare au fost scrise, rescrise, reinventate, transcrise pentru diverse instrumente, în mozaicate combinații sonore. Recitalul cameral cu arii și potpuri-uri din opere celebre, ce a avut loc în 14 februarie la Sala "Ateneu" a Filarmonicii din Bacău, stă mărturie. Ideea a fost lansată de Vasilica Stoiciu-Frunză, muzicolog, consultant artistic la Opera Națională Română din Iași din 1990 până în 2012, conferențiar universitar la UNAGE. Pasiunea sa pentru operă a condus la crearea acestui recital susținut de flautistul Florin Leonte – student masterand la Iași, instrumentist la Filarmonica "Mihail Jora", colaborator permanent în orchestra ieșeană și al Orchestrei Naționale de Tineret de la Chișinău. Discipol al flautistului Dorel Baicu, Florin Leonte a încântat publicul cu interpretarea sa – în care s-au îmbinat virtuozitatea, precizia și calitatea unui sunet curat.

Strălucitor în *Fantezia "La Traviata"* de Emmanuele Krakamp și Giulio Briccialdi și în *"Trubadurul"* lui Briccialdi, în *Fantezia briliantă pe teme din Carmen* de Bizet, realizată de François Borne, Florin Leonte a fost ovaționat minute în șir. Pianist acompaniator cu peste 20 de ani de experiență, Vasilica Stoiciu-Frunză a secondat cu abilitate vocea flautului și a ținut locul orchestrei, ceea ce a concurat

Mihaela Grăjdeanu, Vasilica Stoiciu-Frunză, Florin Leonte, Florentina Onică

la reușita deplină a recitalului. Am audiat *Fantezia Rigoletto* a lui Wilhelm Popp, Fantezia la "Mignon" a lui Paul Taffanel și nemuritoarea Arie a lui Lensky din opera Evgheni Oneghin de Ceaikovski. În spectacol au fost invitate două cunoscute cântărețe, soliste la Opera din Iași, soprana Mihaela Grăjdeanu, cu aria Gildei "Caro nome (Rigoletto) - Verdi și mezzosoprana Florentina Onică cu *Habanera* din opera Carmen de Bizet.

Pagini de Ozana KALMUSKI ZAREA

Concert extraordinar la Muzeul Național de Artă al României

Sala Tronului a Muzeului Național de Artă al României a găzduit un eveniment special, ocazionat de prezentarea de către Călin Stegerean, noul director al uneia dintre cele mai importante instituții de cultură a Bucureștilor și a țării, a Strategiei și Proiectelor Culturale ale MNAR pentru următorii cinci ani. Concertul extraordinar susținut de tinerii Dimitri Malignan (pian) și Gina Gloria Tronel (soprană), doi dintre laureații celei de-a XXVI-a ediții a Concursului Național de Interpretare și Critică Muzicală *„Mihai Jora"*, a fost organizat de Fundația "Societatea Muzicală" (Președinte Fondator, George Butunoiu). Tot atunci Dimitri a cucerit și Premiul Special din cadrul secțiunii Premiile *"Enciclopedia Muzicală a României"*.

Dimitri Malignan, Gina Gloria Tronel, Tudor Scripcariu

Tânărul pianist Dimitri Malignan a fost distins în mai 2016 cu Premiul I (oferit de Catena), la Secțiunea Pian a prestigiosului concurs de la Ateneul Român. Inițiat și organizat cu peste 25 de ani în urmă de către Prof.Univ.Dr. Grigore Constantinescu, reputat muzicolog și președinte al Uniunii Criticilor Muzicali "*Mihail Jora*", concursul i-a avut de-a lungul vremii printre laureați pe cei mai talentați tineri muzicieni români.

Dimitri Malignan este nepotul lui Henry Mălineanu, unul dintre cei mai prolifici compozitori de muzică ușoară, de teatru, film și romanțe și a interpretat lucrări ale compozitorilor George Enescu, Frederic Chopin, Robert Schumann. De data aceasta, la MNAR, tânărul și talentatul pianist a interpetat *„Preludiul"* din *„Mica Suită"*, *„Nocturna pe o temă moldoveneasca"*, *„Nocturna în fa# minor, op. 6"* de Dinu Lipatti, *„Valsul"* din *Șase piese* din *„Cenușăreasa"*, *op. 102* de Serghei Prokofiev și *Scherzo nr. 4 în E Major, Op. 54* de Frédéric Chopin.

Laureată cu Premiul I al Secțiunii Canto la același concurs, soprana Gina Gloria Tronel a fost acompaniată la pian de Dimitri Malignan (aria *„Vorrei spiegarvi, oh Dio!" de* Wolfgang Amadeus Mozart, *„Aria Doll"*, din „Povestirile lui Hoffmann" de Jacques Offenbach) și de Tudor Scripcariu (*„Villanelle"* de Eva Dell'Acqua, *„Air des Clochettes / The Bell Song"* – aria din *"Lakme"* de Leon Delibes).

Gina Gloria Tronel a studiat la Conservatorul din Bordeaux (Franța) - clasele de balet și pian, dar si în Corul de Copii al Operei Naționale din orașul francez. In 2012 este admisă la Universitatea Națională de Muzică din Bucuresti, secția canto, clasa Prof.Univ.Dr. Eleonora Enăchescu; din 2015 este studentă la clasa Prof.Univ.Dr. Bianca Manoleanu. În timpul studiilor, Gloria a susținut numeroase concerte la UNMB, la Ateneul Român, Filarmonica "Paul Constantinescu" din Ploiești sau la Opera din Bordeaux. Tot din 2015 colaborează cu Opera Comică pentru Copii din București, unde a debutat în rolul Reginei Nopții din "Flautul Fermecat" de W.A. Mozart. Este câștigătoarea Premiului "Jeune Espoir Opera" la Concursul Internațional de Canto "*Robert Massard*" din Bordeaux.

Născut în 1998 la Paris, Dimitri a început studiul pianului la vârsta de cinci ani. Din 2010 studiază pianul cu reputata pianistă Ludmila Berlinskaia la Ecole Normale de Musique de Paris *„Alfred Cortot"*, unde se pregătește de examenul - concurs final - Diplôme Supérieur de Concertiste, pe care îl va susține în aprilie 2017. Anul trecut, în iunie Dimitri Malignan, care studiază și muzică de cameră cu pianista Nina Patarcec (Croația), a trecut cu brio examenul Diplôme Supérieur de Musique du Chambre și a fost admis direct în anul III la Conservatorul Regal din Haga, unde va studia cu pianistul Naum Grubert (Letonia). Tânărul pianist Dimitri Malignan este laureat al mai multor concursuri de interpretare în Franța ("*Cécile Edel-Latos*", "*Les Clés d'Or*", Concours International Ile-de-France, Vulaines-sur-Seine, "*Steinway&Sons*" pentru tinere talente, CMF-Concours Musical de France, Grand Concours International de Piano - Lyon, Concours Flame), cât și în străinătate (Osaka-Japonia, 2009; American Protege International Piano and Strings Competiiton, Carnegie Hall – 2009 și *Bradshaw&Buono* 2010, New York, Concursul Internațional de Pian "*Anton Garcia Abril*", Teruel, Spania - 2011, Concursul Internațional de Pian Enschede, Olanda – 2012) ș.a.

Oana GEORGESCU

„Conversații în foaier" cu Nicolae Țăranu, de Sanda Țăranu

La Muzeul George Enescu, sub egida Editurii Muzicale, distinsa doamna Sanda Țăranu, fosta prezentatoare a Televiziunii Române, care ne-a încântat sufletul cu prezența ei elegantă, chiar aristocratică de pe sticlă, a lansat cartea „Conversații în foaier - Nicolae Țăranu", o lucrare omagială despre soțul ei la un an de când a trecut în neființă.

Pentru publicul care a avut șansa de a viziona spectacolele din anii 1950 - 1980 ale Operetei Naționale București, numele tenorului Nicolae Țăranu era de prim rang, să nu uităm că-n acei ani starul absolut era artistul Ion Dacian care interpreta cele mai importante roluri din repertoriul românesc și internațional. Paralel cu el se găsea în teatru Nicolae Țăranu, care împărțea cu maestrul cam aceleași roluri, dar niciodată nu a existat între acești doi mari artiști un sentiment de concurență ori invidie. Ei au fost foarte buni colegi, s-au respectat și au reprezentat pentru publicul Operetei un reper, niște modele de interpretare.

În cuvântul sau cu ocazia lansării acestui volum omagial, Sanda Țăranu a explicat ce a determinat-o să scrie o asemenea carte, ea aflându-se la o primă experiență de acest gen : „Cred că sunt singura care a putut păstra în memorie trăirile lui în momentele de lumină sau de cumpănă pe care le-am trecut, de mai multe ori împreună. Câteodată și în tăceri deslușeam un răspuns. Norocul a fost să găsesc în arhiva noastră și câteva gânduri pe care le-a notat în clipele când se întreținea cu sine însuși".

Autoarea a precizat, încă de la început că acest volum nu este o biografie romanțată a tenorului Nicolae Țăranu, ci mai curând o alăturare emoțională a gândurilor și trăirilor sale de artist, a opiniilor și sentimentelor față de alți artiști și colegi. Prin căsnicia superbă de peste 50 de ani pe care au avut-o acești doi intelectuali, cartea a fost zămislită din amintirile lor frumoase, care dezvăluie fără îndoială caracterul și sensibilitate tenorului.

În alocuțiunea sa emoționantă autoarea a ilustrat personalitatea teno-

rului atât prin fotografii, proiecţii video, cât şi prin exemplificări audio ale unor arii de referinţă interpretate de artist de-a lungul timpului. Sanda Ţăranu, cu eleganţa şi nobleţea care au caracterizat-o toată viaţă, a mulţumit câtorva persoane importante care au ajutat-o la elaborarea acestei lucrări. În primul rând, îi este îndatorată domnului Ştefan Poen, doctor în Medicină şi în Muzicologie, care a consiliat-o de nenumărate ori şi a scris acel minunat prolog.

De asemenea, a enumerat câteva persoane care au ajutat-o şi au contribuit la elaborarea acestui volum: Şerban Mestecăneanu şi Alexis Dimcev care au asigurat coperta, conceptul grafic şi DTP, Corina Duinea (tehnoredactare), Dani Constantin, compozitor şi regizor muzical (procesare audio digitală).

Volumul este frumos elaborat grafic, conţine numeroase fotografii din arhiva personală a maestrului Ţăranu, dar mai ales, la sfârşit are anexat un CD superb cu cele mai importante arii interpretate de artist în cariera sa, ceea ce potenţează, fără îndoială, valoarea documentară a lucrării, adresându-se tuturor celor care l-au iubit şi apreciat în carieră, dar şi tinerilor care nu l-au cunoscut dar au auzit de el.

Pentru noi, cei care am fost contemporani cu artistul Nicolae Ţăranu şi i-am urmărit evoluţiile pe scena de pe Splai, rămânând un reper al epocii de aur a Operetei Româneşti, un artist care a ars că o flacăra vie pe scenă, el s-a contopit cu ea pentru că a iubit-o, dar mai ales a iubit publicul şi s-a dedicat lui cu toată fiinţa sa, a avut şansa de-a evolua într-o perioada benefică pentru istoria Operetei noastre alături de mari artişti şi de partenere de neuitat, precum Valeria Rădulescu, Lili Dusescu, Puica Alexandrescu, Adriana Codreanu, Cela Tănăsescu dar şi Constanţa Câmpeanu, Vali Niculescu, Monica Munteanu, şi multe altele.

A beneficiat de îndrumările unor mari regizori precum: Nicuşor Constantinescu, George Zaharescu, I. Dacian, Anghel Ionescu Arbore şi mulţi alţii.

Mărturisesc că am plecat de la Muzeul Enescu cu un sentiment de emoţie şi împlinire datorat în exclusivitate distinsei doamne Sanda Ţăranu, care ne-a oferit un volum omagial al soţului ei, la un an de la dispariţie, rememorând astfel o epoca superbă din istoria Operetei noastre printr-un artist emblematic, de excepţie, care ne-a încântat în acei ani sufletele şi pe care nu-l vom putea uita niciodată. A fost într-adevăr un eveniment de cultură acest moment şi îi suntem profund recunoscători doamnei Sanda Ţăranu pentru el.

Mihai - Alexandru CANCIOVICI

Nicolae Covaci: PHOENIX: Însă eu, o pasăre...

Avem ediţia a doua a volumului apărut în 1994, mult adăugită (are acum nu mai puţin de 480 de pagini), dar pe aceleaşi coordonate: format 20 X 13 cm., coperta elegantă semnată Stelian Bigan, hârtie de calitate, slova citeaţă, text fără erori, coordonator şi prefaţator Costel Postolache – la editura sa, Integral. Un volum autobiografic mult aşteptat, aproape 20 de ani, existând chiar o convingere generală că Nicu Covaci nu va reuşi să-şi găsească timp pentru scriere. Titlul a rămas acelaşi: primele cuvinte din Istoria ieroglifică de Dimitrie Cantemir.

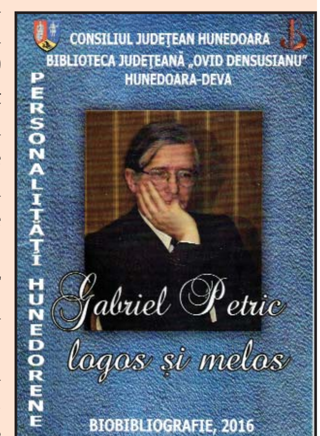

Sunt povestiţi anii adolecenţei timişorene a autorului, peisajul autohton al stilului beat al anilor 50 - 60, contactul cu muzica şi înfiinţarea formaţiei Phoenix în 1962, până la plecarea sa din România prin căsătorie, în Olanda, reîntoarcerea şi apoi celebrul episod al scoaterii din ţară, pitiţi în boxe, a colegilor săi. Episod abia schiţat, căci amănuntele misterioase vor apărea în volumul următor. Sunt însă multe alte pagini mustind de amănunte interesante, nume şi personaje nu numai din breasla muzicienilor, ci şi din elita conducerii de partid. Un adevărat tablou de epocă, cultural şi social.

Din emoţionanta prefaţa nu putem să nu spicuim: „Phoenix înseamnă omul, singurul care a tras la jugul acestui car cu iluzii. Un artist cu spirit renascentist, muzician, pictor, sculptor, poet, a fost, este şi va fi *spiritus rector* al formaţiei Phoenix”.

Gabriel Petric: Logos şi Melos

Lăudabilă iniţiativa unui Consiliu Judeţean (Hunedoara) de a finanţa editarea unei publicaţii culturale. Publicaţia apare sub egida Bibliotecii judeţene „Ovid Densuşianu" Hunedoara-Deva în seria PERSONALITĂŢI HUNEDORENE, fiind dedicată profesorului şi muzicianului Gabriel Petric, la împlinirea a 60 de ani. Biobibliografia de format A 4 se intitulează „Logos şi melos", făcând trimitere la cele două laturi ale personalităţii sărbătoritului: profesor de română (cu doctorat în literatură) la Orăştie şi muzician, fondator al formaţiei clujene Echinox şi autor al unui manual de chitară.

Sunt trecute în revistă atât realizările literare (articole, conferinţei, volume), cât şi cele muzicale: redactor al revistelor Sunete şi Arta sunetelor, corespondent în România al revistei Musikblatt (Germania), membru al Guild of American Luthiers (S.U.A.), comunicare la Congresul de muzicologie IASPM (Berlin) consacrat muzicii pop. O personalitate prea puţin cunoscută, din păcate.

Florin-Silviu URSULESCU

Un om, un destin, o vocaţie – Georgeta Sandu

Dialog cu prof.dr. Veronica Gaspar

Recent a plecat dintre noi, la o vârstă avansată, profesoara Georgeta Sandu, dirijor de cor, un animator fervent privind rolul muzicii în formarea personalităţii copilului, indiferent de orientarea profesională ulterioară a acestuia. A fost, în fapt, un om devotat profesiei de dascăl; a fost un entuziast constructor al sufletelor, al conştiinţelor; …un om a cărui râvnă era întrecută, poate, doar de o exemplară modestie, de un simţ acut al demnităţii profesionale, de conştiinţa misiunii sale.

A cunoscut-o mai îndeaproape muzicianul Veronica Gaspar, prof.dr. al Universităţii bucureştene de muzică; împreună am putut rememora cutele interioare, dar şi pe cele observate în plan public, privind personalitatea acestui minunat dascăl.

Veronica Gaspar: Nu ştiu câţi îşi amintesc de concertele dedicate copiilor, cele pe care Doamna Sandu le organiza în anii '80 la Universitatea Populară „Dalles". Suplinea o dublă carenţă a sistemului acelor timpuri; oferea un spaţiu generos pentru ca micii instrumentişti să se poată manifesta public, să se obişnuiască cu scena; în plus se străduia să creeze un public dedicate muzicii clasice; …reuşind prin eforturi eroice să aducă la concerte zeci de copii, de profesori de la diferite şcoli generale.

Dumitru Avakian: *E bine să nu uităm, anii '80 ai secolului trecut au constituit o perioadă neagră în istoria ţării.*

V. G.: Au fost anii prigoanei ceauşiste împotriva spiritului umanist, cu precădere împotriva artiştilor, a intelectualilor.

D. Av.: *Se urmărea în mod forţat construcţia unui produs monstruos, a aşa-numitului "om nou" al epocii ceauşiste.*

V. G.: S-ar fi distrus poate mai mult dacă nu ar fi existat şi oameni precum doamna profesoară Sandu, oameni care să reziste, care „să facă… să se facă" muzică în spaţiul public; …să ofere elevilor şcolilor de muzică, tuturor tinerilor, profesorilor lor, o fărâmă de bucurie…

D. Av.: *…de lumină, de speranţă*

V. G.: Iar aceasta în pofida dublului val al ameninţărilor directe, limitative, ce vizau înăsprirea condiţiilor, limitarea drastică a cifrei de şcolarizare atât în învăţământul liceal vocaţional cât şi în cel universitar, limitarea circulaţiei valorilor, a oamenilor, a tinerilor în spaţiul european al culturii, al artei.

D. Av.: *Cum se desfăşurau spectacolele-concert ale doamnei Sandu?*

V. G.: Fiecare apariţie muzicală a micului muzician era precedată de o prezentare liberă făcută în mod special de doamna prof. Sandu; era evocată epoca, compozitorul, dar şi personalitatea micuţului artist, distincţiile obţinute.

D. Av.: *Stimulându-i pe micii instrumentişti era stimulat interesul pentru muzică al celor tineri aflaţi în sală.*

V. G.: Cântau aproape toţi cei doritori de a ieşi în public; spectacolele-concert se prelungeau peste limitele obişnuite.

D. Av.: *Dar bucuria revenirii, a revederii era mare!*

V. G.: Doamna Georgeta Sandu era un om extrem de modest. Avea pasiunea muzicii. Îi iubea pe copiii şi nu precupeţea nici-un efort pentru a le oferi ocazia de a cânta în public. Nu am auzit-o niciodată lăudându-se, subliniindu-şi meritele. Îi lăuda şi îi vorbea de bine doar pe ceilalţi. Rar am văzut un om atât de firesc înclinat a sublinia partea bună, valabilă a cântatului unui copil.

D. Av.: *Georgeta Sandu şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti, în anii '50.*

V. G.: Vorbea cu deferenţă şi, aş putea spune, chiar cu adoraţie mistică referitor la marii profesori cărora le frecventase cursurile. Deja în generaţia următoare, în generaţia mea, un asemenea ton devenise neobişnuit. Domnia sa, cei ca dânsa, trăiau firesc iubirea pentru muzică pe care o slujeau cu abnegaţie. Vorbele atribuite lui Dinu Lipatti, „slujeşte muzica, nu te sluji de ea" – se potrivesc destul de rar cu breasla noastră – căpătau substanţă prin oameni precum doamna Sandu. Asumarea anonimatului făcea parte firesc din ceea ce considera a fi misiunea ei.

D. Av.: *Singurul ei orgoliu…*

V. G.: …era fiul ei, pianistul Constantin Sandu. A trăit suficient de mult ca să-l vadă împlinit, desfăşurând o carieră pianistică şi didactică internaţională.

D. Av.: *Doamna profesoară Sandu, un personaj exemplar?*

V. G.: Puţini au puterea unui asemenea devotament. Rămâne o figură luminoasă, unică în felul ei. Harul acestor oameni a contribuit la rezistenţa muzicienilor în cei mai grei ani; a adus frumuseţe şi bunătate celor pe care i-a întâlnit.

D. Av.: *Din această dragoste pentru valorile umaniste ale muzicii, ale culturii, ale artei, s-a format fiul domniei sale, pianistul concertist şi profesorul Constantin Sandu; un magistru al pedagogiei instrumentului său, profesor al Universităţii din Porto – Portugalia, un apropiat al vieţii muzicale româneşti.*

Dumitru AVAKIAN

Leonard (Norman) Cohen

Poet, romancier, cântăreţ, pictor, compozitor canadian, născut la 21 septembrie 1934 la Montreal, fiind nepotul unor imigranţi evrei europeni. Face impresie ca poet sclipitor

(volum - "Let Us Compare Mythologies", 1956) şi după mutarea la New York se lansează în muzică (la 33 de ani) cu albume stil folk: „Songs of Leonard Cohen" (1967), „Songs from a Room", „Songs of Love and Hate".

Dar discuri precum „Death of a Ladies Man", „Various Positions", „I'm Your Man", „The Future" au influenţe diverse - jazz, pop, orientale, sintetice. Depresiv, se retrage 5 ani într-o mânăstire budistă, apoi studiază la Mumbay cu un profesor hindus. Revine totuşi în L.A. şi în muzică cu albumele "Ten

New Songs" (2001) şi "Dear Heather". Descoperă că managera şi iubita Kelley Lynch i-a furat 5 milioane de dolari din cont (aceasta a făcut închisoare, dar nu i-a înapoiat banii), aşa că este nevoit să pornească în turnee şi după 2 ani îşi revine financiar. La senectute, cunoaşte marea celebritate şi lansează albumele: „Old Ideas" (2012), „Popular Problems" (2014), „You Want It Darker" (axat pe tema morţii) apărut înaintea decesului, la 82 de ani.

Cântecele elegant concepute i-au adus comparaţia cu Bob Dylan şi Paul Simon, mulţi considerându-l candidat serios la premiul Nobel pentru literatură. În cântecele sale celebre - "Suzanne", "Bird on the Wire", "Tower of Song", "Hallelujah" (imprimat de 200 artişti) avem versuri cu tentă întunecată care explorează teme ca dragostea, religia, credinţa, izolarea, sexualitatea, dar şi tulburările politice şi sociale contemporane.

A primit numeroase distincţii, printre care Order of Canada, Rock and Roll Hall of Fame, Lifetime Achievement Grammy.

Are o fată şi un băiat din relaţia cu Suzanne Elrod, precum şi 3 nepoţi.

Greg Lake

Gregory Stuart "Greg" Lake a fost un celebru muzician englez (bass, chitară, voce, compozitor, producător), fondator al super-grupurilor de progresiv-rock King Crimson şi Emerson Lake and Palmer (ELP).

Născut la 10 noiembrie 1947, Lake părăseşte liceul şi devine muzician profesionist la 17 ani. Cu King Crimson

cunoaşte succesul cu valorosul album In the Court of the Crimson King (1969). Din 1970 cântă cu ELP, una din formaţiile de anvergură ale anilor 70. Scrie hit-urile "Lucky Man", "C'est la Vie", dar se iveşte conflictul între interesul lui Emerson in muzica clasică şi gusturile sale rock. Porneşte o carieră solo cu un single "Believe in Father Christmas", se alătură supergrupurilor Asia, Emerson Lake & Powell şi reunirilor sporadice ELP, face turnee solo. Este doctor honor causa în compoziţie la Conservatorio Nicolini în Piacenza, Italia.

Este răpus de cancer la 7 decembrie 2016: avea 69 de ani. Cu soţia Regina are o fată - Natasha.

George Michael

Cântăreţ, compozitor, textier englez, cu peste o sută de milioane de discuri vândute şi cu numeroase premii câştigate în cariera de 3 decenii, cum ar fi Brit Awards, MTV Video Music Awards, Grammy Awards.

Georgios Kyriacos Panayiotou (n. 25 June 1963), cu tată cipriot, formează duo-ul Wham! cu Andrew Ridgeley în 1981. Albumele Fantastic şi Make it Big au succes uriaş, cu hituri precum "Wake Me Up Before You Go-Go" şi "Careless Whisper". In 1987, albumul de debut - Faith, cu hituri precum "I Want Your Sex" (interzis la radio), "Monkey", obţine premiul Grammy Award for Album of the Year. Urmează

albume de mare răsunet: 1990 - Listen Without Prejudice (cu hituri "Praying for Time", "Freedom '90"), Older (cu 6 singles de succes, care-i aduc trofeul 'Songwriter of The Year'), Ladies & Gentlemen: The Best of George Michael - 1998, Songs from the Last Century – cu reluări, Patience - 2004, Twenty Five-compilaţie pentru 25 de ani de carieră, Symphonica - 2014, a şaptea oară pe locul 1. În 2007 are recital pe Wembley Stadium (renovat) şi plăteşte o amendă de 130.000 de lire pentru depăşirea programului cu 13 minute!

În 1998 declară că este homosexual şi donează milioane de lire asociaţiilor LGBT şi luptei contra HIV/AIDS .Este găsit mort (infarct) acasă, de iubitul său, Fadi Fawaz, pe 25 decembrie 2016: avea 53 de ani.

Averea sa este estimată la 105 milioane de lire sterline.

Leon Russell

Claude Russell Bridges; muzician (claviaturi, chitară) şi compozitor american prolific: are 31 de albume şi a imprimat 430 de cântece.

Născut în Oklahoma în 1942, devine celebru instrumentist de studio la Los Angeles, devenind prietenul starurilor. La primul său album, din 1970, colaborează cu John Lennon, Ringo Starr, George Harrison. Devine cunoscut după ce Joe Cocker imprimă "Delta Lady" în 1969 şi organizează turneul acestuia Mad Dogs and Englishmen in 1970. Cântă la

Concert for Bangladesh în 1971. După o perioadă de penumbră, revine printr-o colaborare cu Elton John la The Union, album dublu. În 2011 este admis în Rock and Roll Hall of Fame.

Russell moare în somn la Nashville, Tennessee: avea 74 de ani.

Gabi MATEI

Un concert de excepție

În geroasa iarnă din debutul anului 2017, ediția concertului-emisiune **„JAZZ PE ROMÂNEŞTE"** derulată în Sala Radio din strada General Berthelot în data de 16 februarie s-a distins prin ținută, adresabilitate la feluritele gusturi ale publicului, prin diversitate coloristic-sonoră şi substanțialitate conceptuală.

Gazdă ospitalieră, **Big band-ul Radio** dirijat cu prestanță şi profesionalism de **Ionel Tudor** s-a manifestat ca un omogen, sincron şi expresiv aparat orchestral, un veritabil ansamblu de elită al **Societății Române de Radiodifuziune**, interpretând ca big band în sine trei momente muzicale: „Shiny Stockings" (**Frank Foster**) drept piesă introductivă, apoi „I Fall In Love Too Easily" (**Jule Styne**, **Sammy Cahn**), „Començar de Novo" (**Ivan Lins**), secvențe prilejuind implicarea creativă – pe merit aplaudată entuziast de public – a unor pregnanți, valoroşi

Foto Mircea Albuțiu

instrumentişti ai orchestrei: pianistul **George Natsis**, trompetiştii **Sebastian Burneci** şi **Silviu Albei**, improvizatori pe cât de experimentați, pe atât de inspirați.

Dar cu egală fervoare şi asumare profesională s-a manfestat **Big band-ul Radio** ca însoțitor şi susținător fidel al evoluției remarcabilei tinere vocaliste **Ana-Cristina Leonte**, invitată de marcă, glas de flacără, genuină divă a serii generând prin incandescența trăirii sale scenice valuri de căldură admirativă din partea publicului. Pentru cei care o cunosc mai puțin pe solistă, vom aminti că suceveanca este absolventă a Secției Jazz a **Universității Naționale de Muzică** din Bucureşti (Clasa profesor **Mircea Tiberian**), cu studii de masterat având ca finalitate lucrarea „Tehnici vocale extinse aplicate în muzica de jazz", câştigătoare a unor onorante premii la Festivalurile-concursuri de la Târgu Mureş, Sibiu, Brăila, participantă activă la numeroase concerte şi festivaluri în țară ca şi peste hotare în Ungaria, Italia, Austria, Spania, compozitoare a muzicii atât de interesantelor albume discografice de autor „Secret Lover" (2014) şi „Angel Minus Wings" (2016) dar şi sidewoman prezentă pe genericele unor CD-uri ale grupurilor „Bucharest Jazz Orchestra", „Jazzappella" (sextet vocal din care a făcut parte între 2012 şi 2014), „Akim Hash", „Kumm", „Odissey", totodată lideră a propriului quintet.

În concertul din 16 februarie, cu doar o zi înainte de a împlini vârsta de 28 de ani – fiind aniversată ca atare chiar pe podiumul Sălii Radio – **Ana-Cristina Leonte** a oferit spectatorilor (şi implicit radioascultătorilor) pertinente versiuni interpretative creionate pieselor „Angel Eyes" (**Matt Dennis**), „'S Wonderful" (**George Gershwin**), „A Night In Tunesia" (**Dizzy Gillespie**), „Chega de saudade" (**Antonio Carlos Jobim**), „Iubirea noastră-i o vioară" (**Richard Oschanitzky**), „Night And Day" (**Cole Porter**), „Kansas City" (**Jerry Leiber**, **Mike Stoller**) toate cântate în compania **Big band-ului Radio**. Alături de vocalistă s-au revelat prin reuşite solo-uri improvizate instrumentişti precum saxofoniştii **Cristian Soleanu**, **Cătălin Milea**, **Paolo Profeti**, **Daniel Torres Salazar**, trompetistul **Sebastian Burneci**, pianistul **George Natsis**, ghitaristul **Marian Georgescu**.

Marcate de emoție creativă s-au vădit a fi şi plăsmuirile sonore ale celor cinci secvențe configurate nuanțat de solistă împreună cu o formulă instrumentală mai restrânsă incluzându-i pe componenții Quintetului propriu – pianistul **Albert Tajti**, bass-istul **Michael Acker**, bateristul **Tavi Scurtu**, saxofonistul (şi flautistul) **Alex Arcuş** plus câțiva dintre membrii **Big band-ului**, trompetiştii **Sebastian Burneci**, **Silviu Groaza**, troboniştii **Adrian Cojocaru**, **Ciprian Partenie**, **Andrei Bolbocean**, saxofonistul **Paolo Profeti**. Ne referim la creațiile cu un indice notabil de originalitate ale **Anei-Cristina Leonte**, intitulate „Reveries", „Puține vorbe", „Going Back" şi la temele „Seven Black Spots", „Full Of Me" purtând autograful componistic al lui **Sebastian Burneci**.

Concluzionând: un program al serii bine structurat, elocvent, policrom (de notat calitatea orchestrațiilor aparținând câtorva aranjori de talia unor **Peter Herbolzheimer**, **Dusko Gojkovich**, **Brett Stamps**, **Alex Simu**, **Eric Richards**), acreditat de autoritatea gestului dirijoral al lui **Ionel Tudor**, strălucitoarea apariție a vocalistei **Ana-Cristina Leonte** şi a coechipierilor săi – iată argumente ce au legitimat cu brio exercițiile de admirație comise de public. Astfel că şi grație acestei ediții, serialul evenimentelor cu frecvență lunară **„JAZZ PE ROMÂNEŞTE"** îşi reconfirmă odată în plus verosimilitatea şi ponderea valorică aparte în viața de jazz a capitalei.

Omagiu în concert

La o zi după lansarea admirabilului album discografic postum „MyBach" semnat de **Adrian Enescu**, ediția din seara de 7 martie a. c. a concertului-emisiune (de fiecare dată transmis în direct pe posturile **Radio România Cultural** şi **Radio România Muzical**) a serialului **„JAZZ PE ROMÂNEŞTE"** a fost concepută în două secțiuni distincte.

În prima secțiune, **Big band-ul Radio** sub autorizata baghetă dirijorală a lui **Ionel Tudor** şi-a împlinit o profesiune de credință din a omagia postum personalitatea componistică unicat a lui **Adrian Enescu** (care, dacă ar fi trăit, ar fi ajuns în martie 2017 la vârsta de 69 de ani). Unanim cunoscută colaborarea benefică dintre regretatul creator muzical şi ansamblul orchestral de elită care este **Big band-ul Radio**, pentru acesta **Adrian Enescu** compunând în anii din urmă mai multe lucrări remarcabile. Să reamintim că demiurgul prematur dispărut a lăsat posterității un impresionant număr de opus-uri, dintre care muzica pentru aproape şaizeci de filme, muzică de balet

destinată unor spectacole în Italia, Australia, Japonia, China, muzică pentru piese de teatru jucate în România, Olanda, Belgia, Japonia, Australia, Canada, Columbia, Costa Rica, o serie de lucrări de muzică electronică, gen

Adrian Enescu

sonor al cărui pionier a fost încă din anii '70 – '80 ai veacului trecut – de menționat în această ordine de idei „Funky Synthesizer" volumele 1 și 2 înscrise pe discuri –, muzică simfonică și de cameră, muzică pop și jazz. Recunoașterea valorică a creației sale s-a materializat în douăzeci de premii acordate de Uniunea Cineaștilor din România și 15 premii atribuite de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România plus Premiul pentru întreaga activitate oferit la Festivalul de Film TIFF 2013, Premiul „George Enescu" dat de Academia Română în 2014 și Medalia „Meritul cultural" Clasa I din partea Președinției României. Tot în anii 2013 și 2014 au fost lansate albumele discografice de autor „Bird In Space" și „Invisible Movies", ambele editate de A&A Records. A fost în mod cert **Adrian Enescu** și un ilustru maestru al orchestrației, inclusiv în perioada 1980-1984 când a funcționat ca orchestrator în SUA și Canada!

Concertul din seara de 7 martie a inclus prezentarea în primă audiție publică a complexelor piese pentru big band numite „4Piano" și „4Mation", secvențe pline de culoare și sugestivitate, cu contribuții improvizatorice ale pianistului **George Natsis** și ale ghitaristului **Marian Georgescu**. Invitată în scenă ca una dintre solistele vocale care au acreditat cu ani în urmă câteva hituri ale maestrului, **Silvia Dumitrescu** a reinterpretat cu dăruire și emoție trei inspirate melodii pop: „Soare din val", „Cred în tine" și „Noi am ales", cea de a doua piesă dând titlul unui album LP 1989 care, într-o formulă remasterizată pe CD a fost lansat în 27 martie 2017. Din punctele de vedere ale complexității conceptuale, ale diversității și profesionalismului, **Adrian Enescu** poate fi comparat prin realizările sale componistice de excepție, cu marele sau antecesor **Richard Oschanitzky**.

Dar fiindcă luna martie rămâne ca în fiecare an vestitoarea primăverii, secțiunea a doua a concertului s-a constituit drept un șirag de mărțișoare muzicale oferite publicului de apreciata vocalistă – și profesoară – **Nadia Trohin** secondată cu fidelitate de **Big band-ul Radio**. Opt astfel de daruri sonore reprezentând teme standard ale jazz-ului reînveșmântate în măiastre aranjamente orchestrale au trăit o nouă actualitate/vitalitate interpretativă în tălmăcirile seducătoare ale solistei oaspete și ale aparatului orchestral. Improvizatoare de o aparte creativitate, prezență scenică pregnantă, cuceritoare – experiența venind să dubleze în chip fericit muzicalitatea înnăscută a vocalistei – au făcut din **Nadia Trohin** o țintă vie a

Foto Alexandru Dolea

aplauzelor entuziaste ale publicului la Sala Radio. Desigur, la reușita interpretărilor și-au marcat contribuții notabile, de ținută, câțiva din instrumentiștii big band-ului, realizatori de semnificative solo-uri: saxofoniștii **Cătălin Milea**, **Diana Suciu**, trompetistul **Sebastian Burneci**, pianistul **George Natsis**, ghitaristul **Marian Georgescu**. Totul sub coordonarea energică a dirijorului **Ionel Tudor**!

Pagini de Florian LUNGU

Paiul din ochiul altuia

Se observă cum în anii din urmă, diverse personaje, mai mult sau mai puțin artistice, stabilite în străinătate, unde nu au reușit nici o performanță, revin periodic în țară, unde se erijează în organizatori de evenimente muzicale. Este cazul unei domnișoare care locuiește în Belgia și care de câțiva ani "organizează" un așa-zis "Revelion al artiștilor" la... Berăria H. Locul de desfășurare ne amintește de o altă înșelătorie despre care noi am scris, datorată tot unor români stabiliți peste hotare, care au pus la cale o așa-zisă selecție pentru... festivalul de la Sanremo sau ceva de acest gen. Evident, n-a fost nimic legat de Sanremo, soliștii nici n-au ajuns acolo. Numitorul comun al celor două acțiuni a fost acela că spectatorii (deci mesenii, localul având circa 2.000 de locuri) au plătit bilet de intrare, în schimb participanții români au evoluat "pro bono"! Mai mult, unul din ei povestea că au fost obligați să-și plătească și o biată prăjitură la masă... Ca să nu mai vorbim că participarea a fost total neconcludentă, pentru că majoritatea artiștilor a evitat capcana în care căzuse în anii anteriori. Indiferent la cine au ajuns încasările, la organizatori sau la gazdele de la restaurant, incorectitudinea este flagrantă și n-ar fi rău dacă organele competente ar investiga puțin situația de la această berărie uriașă, unde au loc săptămânal concerte.

Dr. BÂRNĂ

O ediţie neconvingătoare

Pomicultorii, când se referă la meri sau pruni, spun că “n-a fost un an bun, recolta a lăsat de dorit”, ştiut fiind că în general după un an rodnic vine un altul slăbuţ. Aşa şi cu selecţia naţională Eurovision 2017, din care cu greu vei încerca să-ţi aminteşti vreun refren, după ce anul trecut reuşita piesă rock a lui Ovidiu Anton a avut ghinionul de a nu ajunge în finală, datorită TVR, deşi câştigase de justeţe selecţia naţională. Anul acesta preselecţia a durat 3 zile, concurenţii şi-au interpretat live piesele, după care juriul a reţinut, din cele 72 de melodii validate, 15 titluri pentru semifinală. Iuliana Marciuc, producătoarea evenimentului, a avut buna idee ca în seara dezvăluirii numelor semifinaliştilor să fie reascultate câteva din melodiile cu care România a fost, de-a lungul anilor, în marea finală, cântate de Luminiţa Anghel, Elena Gheorghe, Cezar Ouatu, Monica Anghel, Marcel Pavel, Dan Bittman, Paula Seling şi Ovi, ceea ce ni se pare normal, dar şi de... Oana Velea şi Eduard Stoica, care n-au reprezentat niciodată ţara noastră! Între compozitorii semifinalişti, puţine nume cunoscute, ceea ce explică în parte nivelul mai scăzut: trist, dar adevărat, datorită viciilor de jurizare şi promovare numele importante ale componisticii s-au îndepărtat treptat de Eurovision. În aceste condiţii ne-am bucurat totuşi să-i regăsim pe listă pe Mihai Alexandru, Adrian Sână, Vladimir Pocorschi (fiul lui Mihai), Liviu Elekeş (fiul lui Mihai Elekeş, regizor muzical la TVR), Mihai Trăistariu. Regretabil însă, aşa cum am mai semnalat, de ce se mai cheamă selecţie NAŢIONALĂ, când o treime din piese aparţine unor autori străini? Unde e specificul românesc, ce legătură au aceştia cu tradiţiile noastre muzicale, în ce fel reprezintă ei ţara noastră? Dacă sunt într-adevăr valoroşi (şi s-a dovedit că nu sunt!) de ce nu concurează în ţările lor? Propunem EBU, organizatoarea concursului, ca acesta să nu se mai desfăşoare pe ţări, dacă tot ni se bagă pe gât această păguboasă globalizare (doar 5 piese au fost cântate în limba română!), ci să cânte toţi de-a valma, că tot ni se tot aminteşte de “Europa fără frontiere”... Din fericire, măcar la nivel de

Ilinca Băcilă, Alex Florea

interpretare am fost scutiţi, ca în alţi ani, de oaspeţi necunoscuţi, regăsind în semifinală câteva voci bune: MIHAI (fost Mihai Trăistariu), Cristina Vasiu, Tudor Turcu, Ramona Nerra (fostă Negrea, locuieşte în Germania), Ana Maria Mirică, Tavi Colen, Alexandra Crăescu. Lipsa de identitate muzicală a selecţiei Eurovision, accentuată pe zi ce trece, se datorează şi “migraţiei” către această competiţie a soliştilor de la “Vocea României” şi “X Factor”, care probabil speră ca măcar aici să cunoască afirmarea deplină, dacă tot n-au devenit star-uri după aceste concursuri care, practic, n-au lansat pe nimeni cu adevărat. Din cei 15 doar MIHAI şi Colen n-au trecut pe la aceste competiţii de imitatori ai interpreţilor anglo-americani!

Dintre cei 15, au mai rămas doar 10, prin decizia juriului alcătuit din Andrei Tudor, Adrian Romcescu, Paula Seling, Luminiţa Anghel şi nelipsitul, de la tot ce mişcă în TVR, Ovi Jacobsen (care, după cum se vede, se

ruşinează cu numele său real, Cernăuţeanu). Încă din această fază s-a detaşat piesa lui Mihai Alexandru, "Yodel It!", care a primit maximum de puncte pe linie din partea membrilor juriului. A evoluat, ca invitat, alături de trupa sa, ANTON, câştigătorul de anul trecut, Ovidiu Anton, care n-a ocolit piesa "Moment of Silence". De asemenea a cules aplauze formaţia de percuţionişti SuperChill.

MIHAI

În finala de 10 a triumfat "Yodel it!", care a primit 10.377 de voturi de la telespectatori (în această fază a contat doar televotul), piesa fiind cântată de tinerii Ilinca Băcilă şi Alex Florea, care au primit 5.000 de euro pentru pregătirea show-ului (dar nu se mai ocupă TVR de asta?). Interesant este că aceşti doi tineri au fost încurajaţi la debut chiar de Mihai Trăistariu! MIHAI, cu "I Won't Surrender", a fost al doilea, cu 5201 voturi, urmat de "Petale" (Instinct) cu 3063. Numărul total de voturi a fost 31.694. În timpul votului, formaţia Arrival a reamintit câteva din şlagărele celebre ABBA, grupul suedez triumfând la Eurovision în 1974, cu "Waterloo". De asemenea au fost invitaţi şi reprezentanţii în marea finală de la Kiev ai Elveţiei, Spaniei şi Republicii Moldova (măcar aceştia din urmă ne vor vota sigur!). Câştigătorii selecţiei naţionale vor promova... yodlerul autohton la Londra, Amsterdam şi Madrid, în cadrul unor show-uri consacrate Eurovision. Emisiunile au fost prezentate de Iuliana Tudor, dublată în "camera verde" de Ioana Voicu (în ciuda inculturii şi a gafelor repetate din anii trecuţi) şi de Dan Helciug.

Compozitorul Mihai Alexandru a dezvăluit că în realitate melodia "Yodel It!" a fost compusă pentru formaţia elveţiano-română Timebelle, trupă cu care a obţinut locul 2 în Elveţia în 2015. Cum Timebelle, unde solistă este românca Miruna Mănescu, a optat în final pentru o piesă aparţinând unor compozitori suedezi, Mihai Alexandru s-a reorientat şi şi-a înscris creaţia la selecţia noastră, ceea ce i-a adus însă şi unele critici, melodia fiind evident ideală pentru "ţara cantoanelor", nu şi pentru România. Astfel, Florin Chilian a fost extrem de virulent: "O piesă românească despre cum se strâng şi comunică ciobanii cu văcuţe mov pe dealurile Elveţiei. Pe alocuri, yodeleritul fetei seamănă prea tare cu o gargară ultrafonică", la care Mihai Alexandru i-a dat o replică elegantă: "Yodelul este un procedeu vocal, care poate fi folosit ca atare. Din punct de vedere al cântecului, muzicieni avizaţi susţin că nu seamănă cu nici o altă melodie". În schimb, scriitorul şi comentatorul muzical cu experienţă George Stanca pune punctul pe "i" în pamfletul său din "Click": "Sunt bulversat. De-a dreptul vexat. Contrariat. De melodia câştigătoare a Eurovisonului românesc. O melodie tipică, specific elveţiană, un Yodl. Mă întreb, ce treabă are cu noi? Numai că întrebarea mea e retorică. Dar, tot aşa, ce treabă a avut melodia aia – cu iz total românesc – a ucrainiencei care a învins acum câţiva ani? Trăim un talmeş-balmeş într-o Europă de-a valma. Să nu ne facem scrupule. La urma-urmei, compozitorul e Mihai Alexandru, un genial autor de şlagăre despre care eu am cam spus-o ades că s-a născut în ţara greşită... Ce va reprezenta România, "Yodel It!", e altceva. Compoziţia frapează cu Ineditul. Aş numi-o fără dubiu Găselniţă. Or, acest, repet, "mic geniu" Mihai Alexandru are cultură şi instinct. Eu unul cred că va intriga/cuceri urechile publicului la Finala Euro în mod pozitiv. Dacă nu cred, măcar sper... Şi asta

Ovidiu Anton

dincolo de toate coteriile localiste, lingvistice, etnice, religioase, istorice, de fost-lagăr socialist, de fost CAER muzical, adesea excesiv-subiective, uneori cvasi-mafiote. Avem şanse ca niciodată!".

Scurtă istorie: prima ediţie a avut loc în 1956, în... Elveţia (poate asta îi poartă noroc lui Mihai Alexandru!). România participă din 1993 şi a obţinut de două ori locul 3 (Luminiţa Anghel şi Sistem, Kiev 2005; Paula Seling şi Ovi, Oslo, 2010) şi o dată locul 4, prin Mihai Trăistariu, la Atena în 2006. Acesta din urmă a adus de altfel culorilor României cel mai mare punctaj în finala Eurovision, 172 de puncte cu "Tornero". După cum se vede, Kievul ne poartă noroc, aşa că să sperăm într-o clasare cât mai înaltă în finală!

Ana-Maria SZABO

Al 67-lea Sanremo

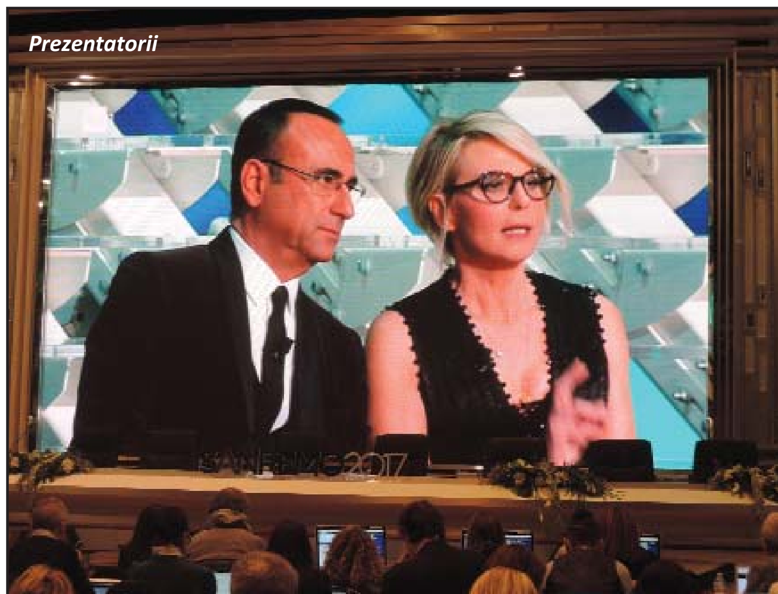
Corespondență în exclusivitate de la Ileana Popovici

În timpul festivalului, capitala Italiei se mută la Sanremo. Pe lângă scena de la Teatrul Ariston sunt multe evenimente, tineri din toată țara vin să-şi găsească un producător, un post de radio sau o casă de discuri. Străzile sunt pline de artişti mai mult sau mai puțin cunoscuți, au loc concerte în aer liber pe scene amenajate special, pentru ca aceia care iubesc muzica să-şi demonstreze valoarea. Sigur, unii dintre ei vor urca într-o zi pe scena festivalului, împlinindu-şi visul... Italienii ştiu să cultive nostalgia şi să apese pe pedala sentimentalismului, aşa că înainte de festival, exact în ziua fatidică de 27 ianuarie, a fost programat un concert în memoria lui Luigi Tenco. După cum se ştie, în urmă cu 50 de ani acesta s-a împuşcat în camera sa de la hotelul Savoy, după ce compoziția sa "Ciao amore ciao", cântată şi de Dalida, fusese eliminată. Ediția respectivă a fost câştigată de piesa "Io, tu e le rose", interpretată de Orietta Berti. Într-o epistolă de adio, Tenco a scris: "Am iubit publicul italian şi i-am dedicat 5 ani din viața mea. Fac acest gest pentru că sunt obosit de viață şi ca un act de protest la adresa publicului care a adus "Io, tu e le rose" în finală şi a comisiei care a selecționat "La revoluzione". Sper ca gestul meu să servească pentru a limpezi ideile unora. Ciao, Luigi". Producătorul şi prezentatorul Carlo Conti a anunțat că Tenco va fi omagiat şi pe scena festivalului. Surpriza totală a fost apelarea la Maria de Filippi în ipostaza de co-prezentatoare (vedetă fără nici un fel de şarm sau charismă-N. Red.), într-o bizară asociere între televiziunea publică, RAI, şi postul privat al lui Berlusconi, Canale 5. Se spune că ea nu a fost plătită şi că s-a intenționat "înrudirea" celor două

Ileana Popovici, Marco Mangiarotti şi... revista "A.M."!

televiziuni, cu un festival "al celor două lumi", cu tot ce are mai bun televiziunea italiană. Invitații de onoare, anunțați din start: Mika (un intelectual al cîntecului, cu un omagiu adus lui George Michael, alături de corul Troubar Clair - "Jesus to a Child"), Giorgia (considerată cea mai bună voce feminină, după Mina), Tiziano Ferro (care face săli arhipline pretutindeni), Rag Boone, Clean Bandit, Robbie Williams, Robin Schultz ("Shed a Light"), Alvaro Soler, Keanu Reeves (normal, a luat chitara şi a şi cântat!), Raoul Bova, Rocio Morales, Alessandro Gassman, superba Marica Pellegrinelli (soția lui Eros Ramazzotti), Virginia Raffaele, Marco Giallini, Alessandra Mastronardi, Giusi Buscemi, Diana Del Bufalo, magul Hiroki Hara, comicii Enrico Brignano, Flavio Insinna, Gabriele Cirilli, Luca şi Paolo, Geppi Cucciari, fotbalistul Francesco Totti, Carmen Consoli, grupul scoțian Biffy Clyro, actorii foarte iubiți Sveva Alviti, Paola Cortellesi, Antonio Albanese, apoi Ricky Martin, Stevie Wonder, Zucchero (care acum 35 de ani a fost... penultimul

Prezentatorii

în concurs, ultimul fiind un alt artist de top, Vasco Rossi). Fiecare seară a fost deschisă, de undeva din exterior, de actorul Maurizio Crozza. Maria de Filippi este prezentatoare, autoare, producătoare TV, a intrat în televiziune grație monstrului sacru Maurizio Costanzo şi a dobândit succesul cu programul "Amici" la Canale 5 (societatea Mediaset), după care a mai creat şi alte proiecte populare, cum ar fi "Uomini e donne", ""C" posta per te", "House party". Carlo Conti a început prin a face radio, apoi a intrat la RAI, unde a semnat programe cum ar fi "I raccomandati", "L'eredita", "Tale e quale show" (un gen de "recunoaşteți personajul", cum avem şi noi "Te cunosc de undeva" sau pe vremuri "Cu mască, fără mască"). Prezentator şi director artistic din 2015, Conti şi-a propus să facă prezentarea ca o familie din... desene animate, "Paperino e Paperina" (Donald şi... jumătatea lui). Timp de 5 zile pe scena Teatrului Ariston am asistat la o complicitate veselă, aproape improvizată, între un prezentator care spune mii de vorbe pe minut şi o prezentatoare care în acelaşi timp emite doar... 6 cuvinte. Înainte de accepta invitația, De Filippi s-a consultat cu Silvio Berlusconi, patronul de la Mediaset; acesta i-a spus scurt: "Faci cum vrei, eşti liberă, nu?". De Filippi s-a confesat că urmăreşte festivalul de când era mică, fiind admiratoarea lui Celentano, iar acum s-a bucurat să afle că acesta are nu mai puțin de 3 piese în seara "Cover" (reluări de titluri celebre). Pentru amatorii de statistici şi ca o lecție de marketing

pentru organizatorii de la noi, festivalul a costat 15 milioane şi jumătate de euro, iar din publicitate s-au încasat 25 de milioane! Carlo Conti a primit 650.000 de euro, cu 100.000 mai mult ca anul trecut, dar a donat acest surplus, precum şi taxele derivate, populaţiei lovite de cutremure. Înafară de spoturile publicitare s-au mai adăugat 996.490 euro publicitatea din emisiunea "Dopo festival", totalul, cu celelalte emisiuni RAI, fiind de 24.343.120 euro, plus Radio şi Digitale 1.050.300...

Sunt acreditată la festivalul de la Sanremo din anul 1998, iar la ediţia actuală l-am avut alături de profesorul Marian Mocanu, român care trăieşte în Italia şi colaborează la numeroase publicaţii, filmează, fotografiază, în pregătire fiind o carte despre diaspora românească din Italia. Cu o seară înainte de primul gong, guvernatorul Giovanni Toti a oferit o cină de gală, la care au cântat Rita Pavone şi câştigătorul de anul trecut de la "nuove proposte". Pentru ediţia actuală, Conti a renunţat la tradiţionala formulă cu "vallette" (asistente, subrete), dar a adus în scenă rudele unor actori celebri, cum ar fi Anoushka Delon (fiica lui Alain) sau Annabelle Belmondo (nepoata lui Jean-Paul). După ce a acceptat în ultima clipă participarea, Zucchero "Sugar" Adelmo Fornaciari a avut un discurs cel puţin nepotrivit: "Festivalul nu mai are sens, nu respectă nici cultura şi nici muzica. Nu vreau să scuip în farfuria din care mănânc, dar vorbesc ca muzician. Găsesc că este o idee falsă că sunt învingători şi învinşi. Şi mă întreb ce rost are să scrii un cântec special pentru această ocazie. Este important pentru că este o lentilă prin care te văd, te critică şi te mărunţesc... pînă şi felul cum eşti îmbrăcat, lucru la care nu ţin foarte mult. Dacă tot am venit, vreau să mă joc cu orchestra!". Să ne reamintim că în 1982 Zucchero a concurat la secţiunea "Giovani" cu "Una notte che vola via", clasat penultimul în finală. La aceeaşi secţiune, în anul următor a fost admis cu "Nuvolla". Cu toate că s-a clasat din nou penultimul, în 1985, cântecul "Donne" a devenit un mare succes. În 1986 a participat pentru a patra şi ultima oară cu "Canzone triste" şi din nou... penultimul, pe locul 21! Frustrarea lui este deci firească, dar în acei ani şi el a avut nevoie de Sanremo, de aceea a şi participat, chiar aceste nedreptăţi i-au sporit popularitatea. Recitalul lui Zucchero, artistul italian cu succes uriaş în lume, a stârnit nostalgii cu piesa "Miserere", compusă în 1992 ca un omagiu adus lui Luciano Pavarotti. Şi de această dată i-a dat viaţă tot împreună cu maestrul, prezent pe un ecran imens pe scenă, cu un sincron perfect, ce a provocat o emoţie specială. Artistul, după mega-turneul din 2016, a anunţat o altă serie de zeci de concerte pentru acest an. Cu Zucchero a cântat şi "Piccolo Coro Mariele Ventre" de la renumitul festival pentru copii "Zecchino d'Oro", manifestare de unde a venit şi corala de excepţie, cu performanţe deosebite, "Antoniano", care a aniversat 60 de ani de înfiinţare.

cu Paula Mitrache

În prima seară au fost prezentaţi jumătate din cei 22 de artişti de la secţiunea "Campioni" (I Big), cu 2 mai mulţi ca anul trecut. Publicul de acasă a avut la dispoziţie televotul, la care s-a adăugat votul nostru, al jurnaliştilor din sala Stampa. Pentru jurnalişti sunt amenajate două săli: "Roof" chiar în clădirea Ariston (pentru ziarişti mai speciali, televiziuni şi străini) şi "Lucio Dalla" la sala Palafiori (pentru posturile de radio şi gazetarii mai tineri). Pe baza voturilor s-a făcut o primă clasificare, aşa încât primele 8 cântece, plus cele votate în a doua zi (miercuri), au fost din nou prezentate vineri, rămânând pentru finală 16 titluri. Voturile anterioare, la reascultare, sunt anulate, proporţia fiind 40% televotul, 30% juriul de specialitate şi 30% votul demoscopic. În primele 3 seri votează doar sala Stampa (jurnaliştii) şi telespectatorii (televotul); juriul demoscopic înseamnă 300 de iubitori de muzică, aleşi pe criterii stricte. Dar n-a fost totul, regulamentul dând posibilitatea revenirii, plus că audierea cântecelor de mai multe ori permite o apreciere mai justă: ultimele 3 clasate din prima seară s-au întrecut cu cele 3 eliminate în a doua seară. Juriul de

Francesco Gabbani

specialitate, care a intrat în acțiune doar în penultima seară, i-a inclus pe Giorgio Moroder (președinte), Linius, Andrea Morricone, Rita Pavone, Paolo Genovese, Violante Placido (fiica lui Michele Placido), Greta Menchi, Giorgia Surina, dar a fost contestat de Gigi d'Alessio, care l-a numit depășit.

Personal mi-a plăcut foarte mult un solist tânăr, compozitor și textier, Ermal Meta, venit din Albania pe când avea 12 ani. Anul trecut a avut în concurs câteva creații interpretate de alții, iar anul acesta versurile piesei, despre mama sa, sunt emoționante. Lui Meta, care a declarat: "Lansez mesajul meu celor care se simt abandonați!", i-au trebuit 11 ani pentru a se impune. În 2006 cânta cu formația "Ameba 4", iar în 2010 cu grupul "La fame di Camilla". Anul trecut a cântat la Sanremo piesa "Oddio le favole" (Urăsc poveștile), care l-a convins pe Conti să-l promoveze. În ultimii ani, Meta a devenit unul dintre cei mai apreciați cantautori italieni, cu melodii pentru Mengoni, Chiara, Giusy Ferreri, Sergio Sylvestre, Alice, Elodie, Renga, Emma, Francesca Michielin. "Vietato morire" (Este interzis să mori) conține o poveste autobiografică, iar în "Lettera a mio padre" (Scrisoare pentru tatăl meu) descrie copilăria sa dificilă. Meta a primit locul I la seara "Cover", urmat de Paola Turci și Marco Masini. Am făcut un interviu cu Al Bano, care se bucură mereu când aude de România. În sala Stampa m-am revăzut cu trei critici muzicali importanți, Mario Luzzato Fegiz (a împlinit 70 de ani pe 12 ianuarie), Marco Mangiarotti, Dario Salvatori, buni prieteni ai României. Pentru cei mai puțin familiarizați cu muzica ușoară italiană, notez că la secțiunea "Big" au fost mai puține nume notorii ca altădată, între acestea Al Bano, Fiorella Mannoia, Marco Masini, Gigi d'Alessio, Paola Turci, Francesco Gabbani, Michele Zarrillo. Înafara lui Tenco, la 50 de ani de la moarte, o altă uriașă personalitate a cântecului italian, atât de legată de Sanremo, a fost evocată în festival. Este vorba de Claudio Villa, care se stingea din viață în urma unei boli de inimă într-un spital din Padova exact cu 30 de ani în urmă, pe 7 februarie 1987, iar prezentatorul Pippo Baudo anunța în direct la festival dispariția acestuia. Puțini fac legătura între Remo (Remus) și Romolo (Romulus), întemeietorii legendari ai Romei. San Romolo a fost cardinalul orașului Genova și a fost înmormântat lângă Sanremo. În dialectul local Romolo se spune Romu, de unde s-a ajuns la Remo...

cu Mario Luzzato Fegiz

Prima seară de festival propune o prezentare a participanților printr-o formulă specială, nouă, cu amintirea fiecărui an, cu melodia care n-a luat premiu, dar a ajuns mare hit, după care a fost propus un "remember" Luigi Tenco cu piesa "Mi sono innamorato di te", reorchestrată de Pinuccio Pirazzoni (care a creat și un generic muzical în mare forță, gen "Războiul lumilor") și cântată excepțional de Tiziano Ferro. Observația de bază este că festivalul a fost mult mai implicat în viața socială, aducând pe scenă momente importante din societatea italiană. Am stat mult de vorbă cu ziaristul Andrea Spinelli de la "Quotidiano Nazionale", care a vizitat România și cunoaște inspirarea celor de la Elie e le Storie Tese din muzica balcanică, precum și versiunea, atât de populară în Peninsulă, a melodiei "Dragostea din tei", a Paulei Mitrache. Părerea lui a fost că a existat un schimb de calitate față de trecut, fiind eliminați artiști foarte cunoscuți (Al Bano, Ron, Giusy Ferreri), înafara juriului televotul jucând un rol decisiv; publicul, cel puțin cel care telefonează, preferă evident cântăreții mai tineri. În ce privește nivelul festivalului, dânsul a opinat că a avut o valoare medie, detașându-se totuși cu câteva procente

Fiorella Mannoia

piesele cântate de Mannoia, Meta, Gabbani, Sylvestre. Pronosticul dânsului a coincis cu clasamentul final, cu Gabbani, Mannoia şi Meta pe primele 3 locuri şi Sylvestre pe 6. Premiile speciale au mers către "Che sia benedetta" - Fiorella Mannoia (Premiul "Sergio Bardotti" pentru cel mai bun text, Premiul "Lucio Dalla" al sălii Stampa), Al Bano, "Di rose e di spine" (Premiul "Giancarlo Bigazzi" pentru cea mai bună orchestraţie), Ermal Meta (Premiul criticii "Mia Martini"), Francesco Gabbani (Premiul TIMusic pentru melodia cea mai ascultată pe platforma TIMusic). Fiorella Mannoia a devenit una dintre cele mai titrate cântăreţe italiene, alte premii speciale mergând către Ermal Meta (Premiul "Cover"- "Amara terra mia", şlagărul lui Domenico Modugno) şi Fabrizio Moro, "Portami via" (Premiul "Lunezia" pentru text). La secţiunea Giovani a triumfat napolitanul Lele (Raffaele Esposito pe numele real) cu "Ora mai", urmat de Maldestro şi Francesco Guasi, aici premiile speciale mergând către Maldestro (3 distincţii) şi Tomaso Pini. Două premii importante au fost acordate Ritei Pavone, pentru întreaga carieră, şi lui Giorgio Moroder (premiul oraşului Sanremo). Moroder are 3 premii Oscar la activ, fiind o legendă a muzicii disco. Solista Karen Harding, împreună cu orchestra festivalului, a dat viaţă unui potpuriu din titlurile cele mai cunoscute ale compozitorului, "Take my breathe away" (din filmul "Top Gun"), "Hot Stuff" (Donna Summer), "What a Feeling" (din filmul "Flashdance"), "Call Me" - Blondie (din filmul "American Gigolo"). Rita Pavone, care în 1968 a cântat la Braşov la "Cerbul de aur", a fost recompensată pentru prodigioasa carieră de 55 de ani, o carieră începută pe 19 septembrie 1962, când solista din Torino a semnat cu RCA Italiana, lansând primul său hit, "La partita di pallone", cu care a câştigat "Festivalul necunoscuţilor". Momentul din penultima seară a fost absolut dureros, când s-a anunţat eliminarea pieselor artiştilor notorii, pe care Paolo Giordano, criticul muzical de la "Il Giornale", îi numeşte "Sanremosauri". Fiecare a reacţionat în felul său: în sală s-a urlat de indignare când publicul a aflat de eliminarea lui Al Bano, Gigi d'Alessio a lansat un video ironic, Ron s-a retras în linişte la hotel... Promovarea unor

cu Al Bano

tineri ca Elodie sau Alessio Bernabei este doar un prim semnal, nu neapărat pozitiv. Din moment ce a fost numit preşedinte al juriului de specialitate Giorgio Moroder, compozitorul şi producătorul preferat al artiştilor tehnodance gen Draft Punk, nu puteam să ne aşteptam la alt rezultat, dar e trist, fiindcă Sanremo înseamnă o altfel de muzică! Dar, cum spuneam, mesajul organizatorilor (să vedem cine va veni după Conti) este clar: se schimbă muzica, se dansează într-o altă manieră. Şi dacă televotul, juriul de specialitate şi juriul demoscopic merg toate în aceeaşi direcţie înseamnă că acestea sunt gusturile actuale, cu două decizii dificile, casele de discuri şi radiourile urmând a se adapta momentului. La nivel de audienţă s-au înregistrat însă cele mai bune procente din 2002 încoace, cu o cifră record pentru gala finală, 12.022.000 de telespectatori cu un "share" de 58,41%. Un record şi pentru "Dopo festival", cu 4.901.000 telespectatori şi un "share" de 64,81%. Rezultate optime şi pentru "Sanremo start" (10.183.000, "share" 40,61%) şi "Prima festival" (8.194.000, "share" 34,46%). În "prime time", RAI 1 a fost canalul de departe cel mai urmărit. Între programele dedicate festivalului este de semnalat "Uno mattina in famiglia", cu 1.789.000 telespectatori. 37,3 milioane de interacţionări, record, au fost şi pe reţelele de socializare, Instagram, Facebook şi Twitter.

În aceste condiţii, care "big" istoric îşi va mai pune în joc numele şi prestigiul? Al Bano a anunţat că o va face, dar alţii? Una peste alta a fost un festival plăcut, cu destule momente monotone, dar pe gustul italienilor. Succesul de ansamblu se datorează prezentatorilor, cântecelor şi... RAI! Secretul succesului: simplitatea, la limita banalului, şi implicarea în social: aducerea pe scenă a protecţiei civile, a bunicii de 105 ani, a grupului "Ladri di carrozzele" (copii cu dizabilităţi, unul din ei, nevăzător, strigând la un moment dat: "Sus mâinile, nu vă văd!"). A triumfat melodia "Occidentali's Karma", cântată de Francesco Gabbani cu o... gorilă-manechin, care va reprezenta Italia la Eurovision. Festivalul s-a încheiat cu lozinca: "Drum deschis tinerilor! Începe o nouă eră muzicală la Sanremo!".

Lele

Ileana POPOVICI

„Mărţişor dorohoian”, de la Ion Vasilescu la Horia Moculescu

Generozitatea unui artist răzbate dincolo de timp, ignorând graniţe trasate de noi. Făcea acte de caritate, era intuitiv în a-şi cunoaşte semenii şi oferea fără rezerve crâmpeie de fericire prin gesturi mărunte. Aşa era omul Ion Vasilescu, iar personalitatea sa transpare în compoziţiile care ne-au rămas. Astfel se explică cum, după atâtea decenii, melodicitatea creaţiei sale reuşeşte să stârnească emoţii spectatorilor prezenţi la un festival din nordul ţării.

Trofeul Festivalului-Concurs „Mărţişor dorohoian” din acest an a rămas la Dorohoi, pentru că cei doi tineri, Laura Macoviciuc şi Ştefan Andrei Câşlariu, componenţi ai grupului „Noi doi”, au avut inspiraţia repertorială de a prezenta un colaj de melodii de muzică uşoară veche.

Unul din refrenele cântate de câştigători, fredonat şi la Paris în urmă cu aproape un secol, ştiut de publicul românesc: „Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seară”, se regăseşte în comedia muzicală „Fata şefului de gară”. Nu a lipsit piesa cunoscută prin vocea Mariei Tănase, „Mi-am pus busuioc în păr”, ce poartă semnătura aceluiaşi compozitor, recunoscut ca fiind părintele muzicii uşoare româneşti. Publicul a rezonat la interpretarea celor doi tineri, care au readus pe scena dorohoiană şi alte refrene cunoscute graţie lui Ştefan Bănică, „Cum am ajuns să te iubesc?”, sau din creaţia lui Ionel Fernic, „Iubesc femeia”, încurajându-i cu aplauze.

Câştigătorii, Horia Moculescu

Pentru un concurs ce promovează exclusiv muzica uşoară românească, alegerea organizatorilor de a-l desemna ca preşedinte al juriului pe compozitorul Horia Moculescu a fost mai mult decât inspirată. Am cunoscut o persoană altruistă, modestă, care, dincolo de aparenţe, ce survin prin exprimarea nonşalantă a unor cuvintele tăioase atunci când consideră că este necesar, reuşeşte să întrevadă posibilităţile artistice ale unui viitor interpret. Ţinând cont de experienţa sa vastă, la finalul competiţiei, după autografe, interviuri şi fotografii, i-am propus să ne răspundă la câteva întrebări:

C.C. - *România este invadată de festivaluri de muzică uşoară. „Mărţişor dorohoian” se diferenţiază de alte manifestări de gen la care aţi participat?*

H.M. - Ar trebui pornit, din capul locului, de la ideea că unui copil care se pregăteşte (asiduu) îi lipseşte acel plus de timp liber pe care l-ar putea petrece în conjuncturi şi prietenii toxice. Muzica, în aceste cazuri, salvează mii de suflete, ţinând cont că în România, anual, au loc circa treizeci de festivaluri de muzică uşoară pentru copii şi tineri. În afara unei politeţi desăvârşite dovedită de organizatori, concursul în sine s-a asemănat poate prea mult cu alte zeci de festivaluri la care am participat. M-a necăjit aria geografică minoră de unde au provenit participanţii, ceea ce scade nivelul competiţiei.

C.C. - *Cunoaştem importanţa alegerii repertoriului pentru fiecare concurent în parte. Dumneavoastră cum vedeţi paleta lucrărilor prezentate în cadrul acestui concurs?*

H.M. - De ani de zile, repertoriul este cuiul lui Pepelea în festivaluri, indiferent de limitele de vârstă indicate de regulament. Din cauza programării aproape antinaţionale a muzicii româneşti pe posturile de radio şi, mai ales, pe postul public/ naţional, concurenţii îşi găsesc cu greu piesele care să îi reprezinte şi care să-i ajute. Dacă la puberi/ adolescenţi, mai treacă-meargă, la copii, având în vedere o mare cantitate de inconştienţă a părinţilor şi, uneori, a profesorilor, care îşi doresc odraslele posesoare direct de Trofeu, cam peste tot (şi la Dorohoi) ne trezim cu copii de 10-11 ani cântând melodii (frumoase, e drept) ca „Iartă!”, „Tu n-ai avut curaj”, etc. Şi nu e vorba de „Mamă, iartă-mă, nu mai fac!” sau „Popescule, tu n-ai avut curaj să ieşi la tablă!”, ci de iubiri profund nefericite care li s-au consumat între 2 şi 9 ani!

C.C. - *Genul muzicii uşoare oferă uneori solistului vocal posibilitatea de a improviza. Considerând improvizaţia ca „accident al tăcerii”, aşa cum o vedea Octavian Paler, a fost prezentă în interpretările participanţilor?*

H.M. - La acest nivel de vârstă e foarte greu să aştepţi un aport semnificativ al copilului la îmbogăţirea interpretativă a unei linii melodice. Copiii nu au nici educaţia, nici informaţiile şi, mai ales, nici profesorii care să încurajeze, acolo unde este cazul, o încercare de improvizaţie.

C.C. - *O discuţie despre improvizaţie ne conduce firesc către libertatea în muzică. Un interpret de muzică uşoară*

poate accede la o astfel de libertate? Ați întâlnit o astfel de exprimare în cadrul concursului „Mărțișor dorohoian”?

H.M. - Răspunsul, parțial, se regăsește la cea de a treia întrebare, însă, de-a lungul anilor, în muzica ușoară românească au existat soliste/soliști care s-au străduit să nu fie simpli „prezentatori” ai cântecelor compuse, adăugând (nu chiar improvizând, pentru că această nouă interpretare se regăsea, apoi, permanent) noutăți fericite sau... nefericite. Deși se spune că cea mai reușită improvizație este cea... scrisă dinainte, domeniul improvizatoric este, aproape în totalitate, al jazzului. În muzica ușoară tradițională, românească sau de aiurea, expunerea cântecelor de către marile vedete (Whitney Houston, Michael Jackson, Frank Sinatra) a conținut un prim set de adăugiri față de cântecul compus, dar atât! Au rămas, pe viață, cu aceleași „noutăți”, deci fără improvizații ad-hoc.

Corina Chiriac

C.C. - *Referindu-ne strict la concurenți, ce a lipsit?*

H.M. - Ne putem învârti pagini întregi și tot la cele două componente majore revenim atunci când dorim să caracterizăm un eveniment de acest gen: REPERTORIUL PRECAR și PROFESORII copiilor. Deși nu m-am așteptat, speram să ascult la Dorohoi și alte cântece în afara celor douăzeci-treizeci pe care le auzim la FIECARE festival. De fapt, dumneavoastră, doamna Cătălina Constantinovici, stând trei zile alături de mine, în juriu, puteți confirma acel amuzament al nostru legat de titlurile, compozitorii sau profesorii, totul datorându-se unei evoluții previzibile, aproape banale.

C.C. - *Pianista Maria João Pires spunea într-un interviu că un concurs este absurd în ceea ce privește arta și competițiile distrug sufletul, nu servesc muzicii. Rezonați cu această părere?*

H.M. - Îmi pare rău, dar Doamna Pires ar trebui să știe că pentru cei în viață există concursurile. După aceea apar LICITAȚIILE!

Evenimentul de la Dorohoi nu a fost lipsit de recitaluri. Printre acestea, aș menționa momentele petrecute în compania Corinei Chiriac, care a lansat cu această ocazie volumul său intitulat „Căutând iubirea”. Artista mărturisește în scrierile sale că toată viața a căutat iubirea, iar noi, ca spectatori, grație ei, am simțit și am fost părtași la sentimente de afecțiune și prețuire pentru Horia Moculescu care, pe 18 martie, a împlinit 80 de ani. Sala arhiplină a Teatrului dorohoian s-a ridicat în picioare, la inițiativa Corinei Chiriac, pentru a-l aplauda și a-i cânta „La mulți ani” compozitorului Horia Moculescu.

Cătălina CONSTANTINOVICI

Filme pentru copii

Invadați de producții străine, am uitat că avem producții minunate pentru copii și adolescenți, chiar dacă mai vechi, fiindcă în vremea din urmă nu s-au mai făcut filme de acest gen. În acest context, admirabilă inițiativa regizorului Gabi Boholț și a soției sale Elena, specialistă în PR. Cei doi au pus bazele AEPF (Asociația europeană pentru promovarea filmului), iar prima acțiune majoră a fost “Gala filmului românesc pentru copii”, găzduită timp de 4 zile de cinematograful Europa de pe Calea Moșilor. Manifestarea s-a bucurat de sprijinul Primăriei Capitalei și al unor sponsori, așa încât cei peste o mie de copii care au asistat la cele 13 proiecții au primit toți cadouri consistente. Impresionantă a fost seara inaugurală, la care a fost invitată marea regizoare Elisabeta Bostan, care are în palmares nu mai puțin de 52 de premii internaționale, aproape jumătate din peliculele de pe afișul primei ediții aparținându-i. Cu această ocazie au fost omagiați și compozitorii care au semnat muzica inspirată a acestor filme, între care Eugen Doga (“Maria Mirabela”), Temistocle Popa (“Veronica”, “Veronica se întoarce”, “Saltimbancii”, “Un saltimbanc la Polul Nord”), Marius Țeicu (“Zâmbet de soare” - cea mai recentă realizare din programul festivalului, o comedie muzicală savuroasă).

Marius Țeicu

Lelia PRUNDU

"La mulți ani, Marina!"

Dacă nimeni nu s-a gândit să-i organizeze în țară, așa cum ar fi fost normal, un spectacol aniversar (marea artistă a împlinit 80 de ani), iată că publicul din Israel i-a urat "La mulți ani, Marina!". Concertele au avut loc la Tel-Aviv şi Haifa, cu casa închisă, şi au fost organizate sub egida Institutului "Eudoxiu Hurmuzachi" pentru românii de pretutindeni şi a Editurii "Ofakim Itonut". Afişul a fost foarte ofertant, invitând la "Sărbătorirea marii artiste Marina Voica"; din distribuție au făcut parte atât artişti veniți din România (Victor Yila, George Rotaru), cât şi din "Țara sfântă" (Mihaela Hasuna, Liana Herman, Gabriel Finkelstein, acesta din urmă solist de muzică uşoară cu succes în țară şi înainte de a emigra). Finkelstein este şi actor, soprana Mihaela Hasuna a strălucit la "Românii au talent", iar Liana Herman a acompaniat la pian. Marina Voica şi-a promovat albumul

Institutul Eudoxiu Hurmuzachi pentru românii de pretutindeni şi editura Ofakim Itonut prezintă

La mulţi ani, Marina!

Sărbătorirea marii artiste

Marina Voica

cu participarea

George Rotaru • Victor Yila • Mihaela Hasuna • Gabriel Finkelstein • Liana Herman •

TEL AVIV Beit Leonardo
vineri 17.2.2017 ora 11:00
Bilete la
Liana 0524-804422
Terry 0544-745883
Puşa 0545-497828

HAIFA - Beitelnu
sâmbătă 18.2.2017 ora 19:30
Bilete la
Andy 0544-981007
Şoşana 0544-373974
'ONOT' 04-8629959

George Rotaru
Victor Yila
Mihaela Hasuna
Gabriel Finkelstein
Liana Herman

de autoare de mare succes lansat la sfârşitul anului trecut de casa de discuri Eurostar, "Şi afară plouă, plouă", uimind din nou prin eleganța vestimentară, distincție, vitalitate şi umor. Cu o oarecare întârziere, pentru care ne cerem scuze, îi spunem şi noi: "La mulți ani, Marina!".

U. OCTAVIAN

Concerte

„CARMEN" - Rock Version

Opera şi rockul şi-au dat întâlnire pe scena Sălii Palatului: toreadorul Escamillo a venit pe motocicletă, iar taverna din libret s-a transformat în club.

Opera lui Bizet a fost interpretată de Concertino Accordion Band, alături de Corul şi Baletul Operei Române Craiova, cu distribuție internațională: Carmen - Ljubica Vranes (Serbia), Don Jose - Bogdan Zahariea (Timişoara) ş.a. Regia artistică: Antoniu Zamfir, managerul Operei Române Craiova, conducerea muzicală şi reorchestrarea (patru acte – aproximativ două ore şi jumătate de muzică) - Marius Hristescu, pentru vioară, 7 acordeoane şi o formație rock, fără ca opera lui Bizet să fie alterată. Peste 100 de costume pentru 16 solişti, 36 de corişti şi pentru cei 18 balerini au fost create de Cătălin Botezatu şi Răsvan Drăgănescu. Aşadar, 90 % operă şi 10% rock: o reuşită.

BĂTĂLIA HITURILOR

Un spectacol de peste 120 de minute cu BZN şi BONEY M, pe aceeaşi scenă, eveniment organizat de German Quality Entertainment (Christian Raetscher).

Grupul olandez BZN (Band Zonder Naam - „Formația Fără Nume"), de fapt Anny şi Jan, cu 42 ani de carieră muzicală şi 42 de albume, revine în România, pentru a oferi şlagărele Blue Eyes, Twilight, Waltzing Maria, Amore. Cei doi vocalişti au fost acompaniați de un cvartet instrumental. Boney M, grup de muzică disco creat de producătorul german Frank Farian (Franz Reuther) în 1974, are 18 albume de platină, 200 de milioane de discuri vândute şi hituri precum Sunny, Daddy Cool, Rasputin, Ma Baker, Rivers of Babylon, Belfast. Cvartetul vocal cu lidera Maizie Williams (din Montserrat) a avut orchestrația pe bandă.

Publicul, cu media de vârstă de peste 40 de ani, a dansat tot timpul...

JETHRO TULL performed by Ian Anderson

După ce legendara sa formație s-a destrămat, liderul Ian Anderson (voce, flaut) a lansat albume solo şi a efectuat

numeroase turnee, acompaniat - ca şi acum – de tineri instrumentişti. De data aceasta s-a axat numai pe vechiul repertoriu, cu titluri precum Living in the past, Bouree, Toccata & Fugue, Aqualung, Locomotive Breath. Cel mai bun rock progresiv cu tente de folk şi jazz classic, o raritate în ziua de azi.

ANDRA

După Loredana şi Delia iată că şi Andra are trei seri de concerte la Sala Palatului - „Weekend-ul Andra". Genuri variate, baletul CoBo, trupa de percuție SuperChill, dansatoare în costumații exotice, hituri reinterpretate cu ajutorul unui septet pop şi a 3 orchestre diferite, costume spectaculoase, mulți invitați, pentru a marca lansarea unui nou album, „Iubirea schimbă tot", al 13-lea din cariera artistei.

Ca la fiecare concert, câțiva membri ai familiei au urcat pe scenă alături de ea, pentru segmentul de muzică

folclorică („Mamă numa o fată ai", „Lie Ciocârlie") - tatăl Alexandru Mihai, fratele şi soția lui, acompaniați de Orchestra Advahov din Chişinău.

TARJA TURUNEN - „The Shadow Self"

După Timişoara a susținut un concert Sala Palatului, făcând parte din turneul „The Shadow Show 2017", care promovează albumul „The Shadow Self". Tarja i-a avut ca invitați în deschidere pe britanicii din formația Devilfire.

Tarja Turunen, numită Regina muzicii symphonic & metal, a oferit şi piese din perioada Nightwish: „Until Silence", „The Reign", „Mystique Voyage", „House of Wax", „I Walk Alone". În călătoria sa muzicală Tarja a fost acompaniată de un cvintet rock de valoare.

DELIA

După show-urile „Pe aripi de vânt" şi „Welcome to Deliria", Delia a pus pe picioare un nou concept - „Psihedelia". Imaginativa artistă a susținut concertele la Sala Palatului din Bucureşti, trei seri, în care a dovedit încă o dată multă originalitate şi extravaganță,

Povestea a început într-un laborator ştiințific unde se realizau experimente pe oameni, apoi scena s-a transformat într-o junglă, au apărut bufoni, acrobați pe papainoage, dansatorii au simulat o nuntă - cu aruncarea buchetului, dansul mirilor, furatul miresei, iar Delia a interpretat segmente din cântece la pian şi la flaut. La final, toate personajele povestirii au cântat într-un glas cu publicul „Lume, lume".

ZAMFIR +100

Timp de două ore, Acompaniat de Orchestra Reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale, sub bagheta domnului colonel Aurel Gheorghiță, împreună cu corul Cantoris, condus de Daniel Jinga, organistul Christian Micşunescu şi mezzosoprana Maria Jinga, a oferit un program alcătuit din arii de operă, compoziții inspirate din folclorul românesc, melodii celebre internaționale, rugăciunea în nai, doine şi desigur Ciocârlia.

Moment inedit: la „Dansul pădurii" (compoziție Gheorghe Zamfir), designerul şi profesorul universitar Liliana Țuroiu a prezentat linia de cămăşi bărbăteşti de ceremonie "Zestrea".

ANDELMO FORNACIARI (ZUCCHERO) – BLACK CAT WORLD TOUR

Cu cele peste 50 de milioane discuri vândute, Zucchero - tatăl bluesului italian - este unul dintre cei mai de succes cântăreți europeni.

Concertul a debutat cu melodii din ultimul album, Black Cat, după care Zucchero a "trecut" prin majoritatea albumelor sale de success. Septetul de acompaniament (cu vioară, mandolină, pedal steel guitar, sax tenor şi baritone, flaut, muzicuță, dobro) a fost de top, vocea lui Zucchero a sunat foarte bine,cu titluri renumite cum ar fi: Baila (sexy thing), Il volo, L'urlo, Miserere, Diamante. Între anii 1992 şi 2003 a fost un membru permanent al concertelor

organizate de Luciano Pavarotti - Pavarotti & Friends şi a fost distins cu titlul de "Cavaliere di Gran Croce OMRI (Ordine al Merito della Repubblica Italiana)".

Unul dintre cele mai bune şi mai reconfortante concerte ale sezonului.

MARIZA

Noua regină a muzicii fado este MARIZA, solista cu cele mai mari vânzări din istoria muzicală a Portugaliei: în 10 ani are peste un milion de albume vândute (mai mult ca Amália Rodrigues).

Născută în 1973, în Mozambic şi crescută în Portulagia, a interpretat atât piese mai vechi cât şi câteva de pe recentul album "Mundo", acompaniată de Instrumentişti de valoare. Timp de 135 de minute s-au auzit MALDICAO, DONA ROSA, PRIMAVERA şi alte titluri îndrăgite.

O apariție aparte, elegantă, o voce specială şi sonorități eclectice, de la muzica folclorică portugheză la sugestii arabe sau africane, jazz, gospel şi blues.

Dan CHIRIAC

Vedete fără frontiere: Cătălina Toma

Sunt 22 de ani de când, adolescentă fiind, Cătălina Toma s-a afirmat pe scena muzicală, calitățile sale vocale şi non-conformismul tot mai accentuat impunând-o drept lider al generației tinere. Putem afirma că statutul profesionist veritabil l-a căpătat în 1998, când a semnat un contract cu Cat Music – Media Services. În anul următor apărea primul ei album, "Cătălina", produs de Don Baxter, Andrei Kerestely şi de ea însăşi, primul ei videoclip, cu piesa "All Night Long", ajungând pe locul I în topurile autohtone. Între timp, în septembrie 1998, fusese lansat albumul de mare succes (125.000 de exemplare tiraj, cifră foarte mare la acea dată) "De cartier", al formației B. U. G. Mafia. Cătălina a fost invitată pe album alături de Cheloo, Don Baxter, Puya, vocea ei remarcabilă fiind prezentă în piesa "Poveste fără sfârşit", decretată drept "Cea mai bună piesă rap" la Galele Ballantine's şi care se cântă şi azi. În 2001 Cătălina Toma lansa al doilea album, "Who's the Woman", la care a fost nu numai producător executiv, ci şi compozitoare, dar la scurtă vreme au apărut neînțelegeri între artistă şi casa de producție, care era de părere că muzica de pe noul album era prea "abstractă" şi prea puțin comercială, interesul economic fiind ca ea să redevină un artist "sell out", care vinde tot. Drept care, exigentă, nerenunțând la principiile ei, Cătălina a reziliat contractul, preferând să meargă pe drumul ei. De pe aceste două albume au fost extrase numeroase singles care au ajuns pe locul I în Top 10 România, cele mai cunoscute fiind "Vrei prea R. P. D.", "Eu de voi vrea", "Why, my Lord?", "Îmi fac de cap", "Te vreau aproape", "Hai să fim high", "Tovarăşii tăi", "Adevăr sau minciună", la aceste succese adăugându-se multe premii. La un moment dat a ales să plece din țară, motivând că nu-şi mai găsea locul în show-bizz-ul românesc, pe care îl simțea ostil şi nepregătit pentru stilul său muzical foarte modern. După câțiva ani petrecuți la Londra şi la Madrid, fosta "regină rhythm and blues", cum a fost numită de presă, a intrat în lumea bună a muzicii, în SUA, locuieşte la Los Angeles şi speră să dea lovitura, aşa cum calitățile sale vocale i-ar da dreptul. Până atunci însă, conştientă că în America trebuie întâi de toate să şochezi, a realizat un pictorial incendiar, demn de cele ale solistei Lady Gaga, imaginile alăturate, între cele mai... blânde, fiind grăitoare. Pasionată de fotografie, artista şi-a regizat singură pictorialele, mai mult sau mai puțin şocante. La 38 de ani, Cătălina a lansat şi dincolo de Ocean, unde a ajuns în 2012, câteva piese de succes, semnând un contract discografic şi colaborând cu muzicieni importanți, între care producătorul Rihannei. Este vorba de C-Note Roper, producător premiat cu Grammy şi care are în portofoliu colaborări cu Beyonce, Brandy, Mary J. Blige. Înafara piesei realizate cu acesta a colaborat cu un vocalist talentat, Bluu Suede, dar colaboratorul său permanent pe tărâmuri străine este Jake, un român de mare valoare în căutare, şi el, a unei cariere internaționale, acesta fiind unul din puținii care au înțeles în ce direcție doreşte să avanseze muzical Cătălina, cât de departe şi de productiv. Într-un interviu recent, acordat lui Florian Gheorghe, interpreta mărturisea: "Sunt un artist independent, lucrez într-o piață absolut nouă. Am luat-o de la zero într-o industrie muzicală diferită, care diferă sensibil de cea, să zicem, de acum 15 ani. Există o grămadă de artişti noi care apar din Facebook, Twitter, Soundcloud sau YouTube, oameni cu talent, care lucrează din comoditatea dormitorului. În ziua de azi oricine poate pune o melodie la vânzare, de aceea suntem mereu bombardați cu muzică de mai bună sau mai proastă calitate. Durata de atenție a oamenilor a scăzut drastic, se cumpără mai mult piesele individuale şi nu artiştii. Pentru mine, de aceea, nu e suficient să arunc pe piață un material, dacă acesta nu este peste tot ce se face în acest moment. Fără a avea un "label" puternic în spate, care să pună presiune şi să mă promoveze la radio, sunt nevoită să-mi asum singură responsabilitatea de a crea un produs de calitate. Nu sunt tipul de artistă căreia i se elaborează piesele într-un birou. Am lucrat mult în studio cu producători diferiți, oameni interesați mai mult sau mai puțin în arta de a face muzică. Multe proiecte nu s-au terminat, altele sunt deja încheiate şi aşteaptă momentul potrivit. Îmi respect publicul, dar recunosc că am de muncit pentru a cuceri susținători noi şi tineri, pentru că ei sunt cei care "mişcă" radiourile şi rețelele de socializare". Cătălina Toma se bucură sincer de succesul internațional al unor soliste cum ar fi Alexandra Stan sau Inna: "Succesul lor denotă faptul că se petrec lucruri bune în muzica românească. Nu se poate nega faptul că sunetul românesc este unic şi a ajuns să fie o referință la nivel internațional în muzica dance, asta mă face să mă simt mândră. Pe de altă parte, o prezență constantă în industria muzicală din Statele Unite a compozitorilor români este mult mai anevoioasă, altul este baremul aici, unde putem vorbi de "mama industriilor". Cei de aici creează stilurile muzicale şi marchează trendurile, de aceea pentru un "intrus" din cealaltă parte a lumii este îngrozitor de greu să pătrundă pe piață".

La rândul nostru am provocat-o pe Cătălina Toma la un "dialog la distanță", cum se numea un popular concurs TV pe vremuri, dornici să mai aflăm amănunte despre cariera ei americană.

Cum te-ai apropiat de muzică, unde şi cu cine ai studiat?

Am fost conştientă de la o vârstă foarte fragedă de talentul meu muzical, tot timpul încercam să-mi imaginez că evoluez pe o scenă mare! În mintea mea de copil de fapt proiectam o carieră muzicală şi exersam legea atracției, şi uite că a funcționat! Îmi amintesc cum pasiunea, dorința

puternică de a mă autodepăşi, iubirea pentru muzică m-au energizat instantaneu, de fiecare dată, de aceea toate obstacolele au părut mai uşor de trecut. Primul meu profesor de muzică a fost, la Buzău, Nicuşor Tănase, care a făcut o diferență enormă în cariera mea. Ulterior am continuat cu ore private şi cu alți profesori, între care regretatul Cornel Fugaru.

Care a fost primul contact "profesionist" cu scena? La ce festivaluri ai luat parte?

În adolescență am triumfat la numeroase concursuri muzicale, între care şi cel la care ne-am cunoscut, "Laleaua de aur" de la Piteşti. Premiile mă interesau prea puțin, prioritate având contactul cu scena.

Cu ce compozitori ai colaborat?

La începutul carierei maestrul Cornel Fugaru mi-a compus o piesă foarte frumoasă. În timp, am început să-mi scriu singură cântecele sau în colaborare cu alții, cum au fost Andrei Kerestely, Don Baxter, Papa Junior.

Cât timp ai stat în "Şcoala vedetelor", ce ți-a adus acea perioadă?

Am participat la doar două emisiuni, nu a fost prea mult timp încât să aibă un impact serios în cariera mea. Poate a fost mai bine aşa, pentru că eram într-o permanentă căutare de identitate artistică. Totuşi, timpul petrecut în colectivul condus de Titus Munteanu mi-a dat ocazia de a căpăta experiență.

Ai colaborat cu B. U. G. Mafia, La Familia, Don Baxter... „Regină" sau "Prințesă" R & B? Cine a spus prima dată asta?

În nici un caz eu! Ziariştii au fost cei care mi-au acordat aceste... titluri nobiliare care nu m-au interesat deloc.

Ce interpreți străini ai admirat de-a lungul anilor şi poate te-au şi influențat?

Michael Jackson, Prince, Whitney Houston, Stevie Wonder, Mariah Carey, Madonna, Timbaland, Aaliyah, Missy Elliott...

Ce te-a determinat să "iei în piept" America? Când ai plecat şi cum?

Întotdeauna mi-am dorit o carieră internațională, de aceea din copilărie am proiectat mental America. Am plecat pentru prima dată în 2011, când mi s-a oferit un contract de înregistrări cu un "label" cunoscut, No Limit Forever, înființat de artistul şi mogulul rap Master P.

Care e activitatea ta acolo, unde locuieşti, cu cine colaborezi?

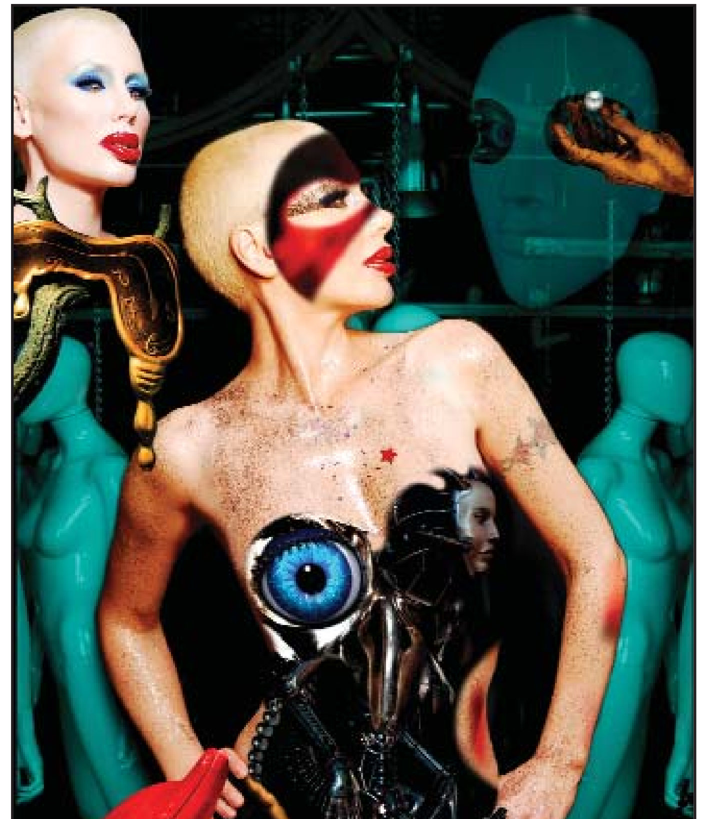
Lucrez la un material muzical nou cu mai mulți producători. Am terminat single-ul "Fly", cu Chad C Roper, producător faimos. Fac "naveta" între Los Angeles şi New York.

Te-ar tenta să reprezinți România la Eurovision?

Uite că la asta nu m-am gândit niciodată!

La doi paşi de Hollywood, te-ai întâlnit cu celebrități? Te fascinează în vreun fel?

Evident, lucrând în show-biz este inevitabil să mă întîlnesc cu diverse celebrități din muzică sau din film, fiecare ocazie îmi dă prilejul de a observa un alt stil de lucru, personalități/talente diferite, care într-un final mă inspiră. Dar cel mai mult mă inspiră oamenii obişnuiți, care nu fac parte din "entertainment" şi care de multe ori sunt mai autentici şi

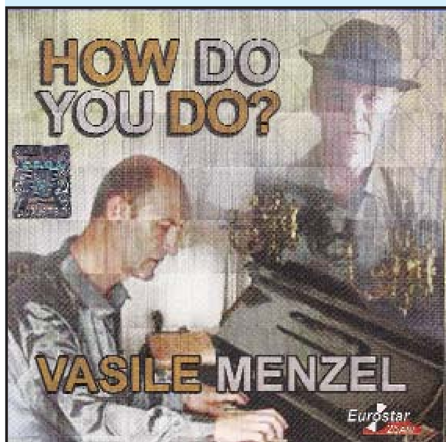

mai frumoşi decât multe dintre celebrități. Aceşti oameni normali încă mai au umanitate, caracter şi demnitate, acestea fiind valorile care mă ating cu adevărat...Pace şi Iubire!

Octavian URSULESCU

Vasile Menzel: „How do you do?”

Vă mai amintiți de Frații Menzel? Eugen reface și pe acest album cuplul de altădată, în piesa „Regina nopții”, dar protagonist este fratele său Vasile. Avem de-a face cu un CD de autor, muzica și textele celor 11 piese aparținându-i lui Vasile Menzel, care și interpretează singur 8

titluri, celelalte fiind duete cu Liana Molnar, cunoscut om de radio și TV („Doar la telefon îți spun...”), respectiv cu Adriana Oteleanu („Umbre și lumini”, „Zâmbetul florilor”). Rețin atenția și alte cântece frumoase, cum ar fi „Balada morarului”, „Statuile”, „Nu știu ce-mi faci”, „Cântul meu”. Înregistrările au fost realizate în studiourile Jolt Kerestely și Vasile Menzel. La 25 de ani de la înființare, casa de discuri Eurostar, condusă de Venera și Paul Stângă, așează încă o cărămidă la monumentul istoriei muzicii ușoare românești – întreprindere demnă de toată stima, căreia i s-a dedicat prin zecile de albume consacrate compozitorilor și interpreților din ultimele 7-8 decenii.

Cuibul: „Vise elementare”

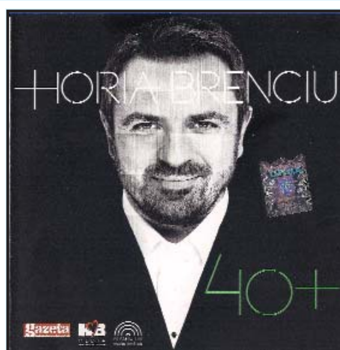
Formația a fost înființată la Chișinău în 1991 de Igor Dînga (chitară, voce, producător muzical pentru Zdob și Zdub), iar după 6 albume, o perioadă de pauză și o revenire în 2010 cu un nou disc, anul 2013 marchează o nouă formulă alături de vocalista Lidia Scarla și Igor Coșolean (chitară), Andrei Boico (bass), Eugen Berdea (cajon). Cu ajutorul colaboratorilor Alexandr Obidennik (vioară), Stanislav Kulcikovskii (acordeon), au înregistrat pentru Media Pro Music acest CD cu 14 cântece: două în engleză, unul în rusă și 11 în română (un exemplu pentru formațiile noastre, care au

trecut pe… engleză). Muzicalitate de top, în format acustic-cameral, cu plăcute inflexiuni jazzistice.

Horia Brenciu: „40+”

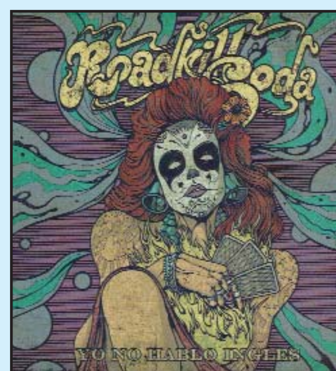
Foarte activ în ceea ce privește activitatea TV, dar și cea concertistică, Horia Brenciu se implică tot mai mult și în domeniul compoziției. Pe albumul de față este co-autor la 12 dintre cele 14 piese, inclusiv la texte. Sunt mai puține compoziții, doar 5, ale instrumentistului său Cristian Crețu,

cel care i-a scris marile șlagăre, în schimb se impun cu cântece foarte reușite Ivan Caragia (fiul lui Nicolae Caragia) și Marius Văduva, aceștia semnând și majoritatea aranjamentelor muzicale. "Hello!", "O zi din viața ta!, "Inima nu vrea" (alături de Delia), "Zâmbet de copil" (cu Maria Drenea), "Say yes, say no" sau "La un pas de soare" sunt doar câteva din titlurile care se rețin după ascultarea acestui album.

RoadkillSoda: „Yo No Hablo Ingles”

O raritate în ziua de azi - un dublu CD, cu 18 piese, cu o variantă pe un dublu „vinyl” - uimitor! Formația este compusă din Mihnea "Panda Elixir" Ferezan - chitare, Sebastian Stancu "The Colonel" - voce, Victor "Vava" Ferezan (bas) și Alex "Para" Ghiță (baterie). Cântecele formației îmbină, după cum declară, stiluri muzicale precum: stoner, sludge, psychedelic și rock'n'roll, așa că au colaborat cu un muzician cunoscut al genului stoner, Arthur Seay, masterul albumului fiind făcut în BitterSand Studio, California.

F.-S. URSULESCU

Revistă lunară de informare, opinie și dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:
Petruța MĂNIUȚ-COROIU, Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROȘCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU

Semnează în acest număr:
Andra APOSTU, Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Mihai-Alexandru CANCIOVICI, Carmen CHELARU, Lavinia COMAN, Cătălina CONSTANTINOVICI, Oana GEORGESCU, Ozana KALMUSKI-ZAREA, Florian LUNGU, Petruța MĂNIUȚ-COROIU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Costin POPA, Antigona RĂDULESCU, Laura SAVA, Mircea ȘTEFĂNESCU, Vasile TOMESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Lena VIERU-CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x